

בס"ד "בַּיּוֹם הַהוּא אֶצְמִיחַ קֶרֶן לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְלֵךְ אֶתֶּן פֶּתַח חוֹן פֶּה בְּתוֹכְכֶם וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה'" (מתוך ההפטר) ¹

🕯️ **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:23**

bnei-zion.com

פְּרֻשַׁת הַשַּׁבּוּעַ: וְאָרָא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:35**

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִלּוּי נְשֻׁמַת סַבְתֵי הַיְקָרָה שְׁפָרָה לֹוי בַת מֵרִים ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"לָכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֵם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזֵרוּעַ נְטוּיָה... וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם". (על פי "אֹרְחָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל הַכְּתוּב בַּפְּרָשָׁתְנוּ (שְׁמוֹת ו', ו'–ז'), "לָכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֵם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזֵרוּעַ נְטוּיָה... וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעַם",

אוֹמְרִים חו"ל, שְׁבַפְסוּק זֶה מוּזְכָּרִים אַרְבַּעַה לְשׁוֹנוֹת גְּאוּלָּה (וְהוֹצֵאתִי, וְהִצַּלְתִּי, וְגֵאלְתִּי, וְלִקְחֹתִי), וְכַנְגָדָם תִּקְנוּ לָנוּ חֲכָמִים לְשִׁתּוֹת בְּלִיל פֶּסַח אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן.

וְלִכְאוּרָה תְּמוּהָ הַדְּבָר: מָה עֲנִין אַרְבַּעַה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאוּלָּה בְּמִצְרַיִם? הֲרֵי בְּמִצְיָאוֹת הֵיטָה רַק גְּאוּלָּה אַחַת – גְּאוּלַת מִצְרַיִם – וְמָה בָּאוּ לְרִמּוֹז לָנוּ אַרְבַּעַה לְשׁוֹנוֹת הַגְּאוּלָּה הַנּוֹפְרִים כָּאֵן?

כְּדֵי לְהַבִּין זֹאת, נִקְדָּים לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי הָאֵר"י זצ"ל, הַמְקַשֶּׁה עַל מָה שְׁאָמְרוּ חו"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ב', ד'): ("וְהֶאֱרַךְ הֵיטָה תַּהוּ וְבָהוּ וְחֻשֶׁךְ עַל פְּנֵי תַּהוֹם") – "וְהֶאֱרַךְ הֵיטָה תַּהוּ" – זֶה גְלוֹת בְּבָל... "וְבָהוּ" – זֶה גְלוֹת מְדִי... "וְחֻשֶׁךְ"

– זֶה גְלוֹת יוֹן... "עַל פְּנֵי תַּהוֹם" – זֶה גְלוֹת מִמְּלַכַת הָרַשָּׁעָה (=אֲדוּם)...".

שׁוֹאֵל הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ: מִדּוּעַ לֹא הִזְכִּירוּ חו"ל אֶת גְּלוֹת מִצְרַיִם, שֶׁהֵיטָה הַגְּדוּלָּה וְהַקְּשָׁה מִכָּל הַגְּלוּיּוֹת? וְיֵבֵאֵר שֵׁם הָאֵר"י אֶת קוּשִׁיתּוֹ, וְאָמַר, שֶׁגְּלוֹת מִצְרַיִם הֵיטָה גְלוֹת כְּלָלִית וְשׁוֹרְשִׁית שֶׁהַכִּלָּה בְּתוֹכָהּ אֶת כָּל אַרְבַּע הַגְּלוּיּוֹת – בְּבָל, מְדִי, יוֹן, וְאֲדוּם. וְלָכֵן אֵין הִיא נִזְכָּרַת כְּלָל בְּדְבָרֵי חו"ל.

אֵף הַחִיד"א זצ"ל מְבַאֵר כֵּן, שֶׁגְּלוֹת מִצְרַיִם הֵיטָה כְּלָלִית כָּל אַרְבַּע הַגְּלוּיּוֹת, וְהוּא מְבִיא רִמּוֹז לְכָךְ מִהַפְּסוּק "וְאֵלָה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה" – "בָּאִים" רְאִישֵׁי-תְּבוּת: בְּבָל אֲדוּם יוֹן מְדִי. וְזֹאת, כְּדֵי לֹמַר לָנוּ שֶׁכָּל אַרְבַּע הַגְּלוּיּוֹת הֵיוּ כְּלוּלוֹת בְּגְלוֹת מִצְרַיִם.

וְרֵאוּי לְהוֹסִיף אֶת דְּבָרֵי הַ"אֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ, הָאוֹמֵר שֶׁכָּל אַחַת מִשְׁלוֹשׁ הַגְּלוּיּוֹת הַרְּאִשׁוֹנוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל (בְּבָל, מְדִי, יוֹן), יִשְׂרָאֵל נִגְּאָלוּ מִהֵן בְּזִכּוֹת אַחַד מִן הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים.

בְּגְלוֹת הַרְּאִשׁוֹנָה, נִגְּאָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּזִכּוֹת אֲבִרָהּ אֲבִינוּ ע"ה, בְּגְלוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּזִכּוֹת יִצְחָק אֲבִינוּ ע"ה, וּבְגְלוֹת הַשְּׁלִישִׁית בְּזִכּוֹת יַעֲקֹב אֲבִינוּ ע"ה.

וְאֵילוּ הַגְּאוּלָּה מִהַגְּלוֹת הַרְּבִיעִית וְהָאַחֲרוֹנָה (=גְלוֹת אֲדוּם) תַּהִיָּה בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁיְּבִיא וְיִגְּאָלֵנוּ בְּזִכּוֹת לִימוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוֹרִיד מִהַר סִינַי. (וְכַבֵּר בְּאֵר הַ"אֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ, בַּפְּרָשַׁת "וַיַּחֲי", שֶׁלְעֵתִיד לְבוֹא, בְּגְאוּלָּה הַקְּרוּבָה, יִתְחַבְּרוּ נְשֻׁמַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עִם נְשֻׁמַת מֹשִׁיחַ בֶּן דָּוִד).

וּפְּפִי דְּבָרֵי הַזֹּהָר הַחֲדָשׁ (בְּרֵאשִׁית יב', וַיִּקְרָא מִתּוֹרָהּ): "רַבִּי יוֹסִי בֶּן חֶלְפָתָא יָשַׁב לְפָנֵי רַבִּי יִצְחָק. אָמַר לוֹ: שְׂמָא שְׂמַע מִן מִדּוּעַ נִתְאַרְךָ כָּל-כֵּף יְמֵי הַמְּשִׁיחַ בְּגְלוֹת זֹו? אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק: כֵּן שְׂמַעְתִּי מִרַב הַמְּנוֹנָא סְבָא, שֶׁבְּשֵׁלֶשׁ הַגְּלוּיּוֹת שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל נִגְּאָלוּ בְּזִכּוֹת ג' הָאֲבוֹת. אֲבָל מִהַגְּלוֹת הַרְּבִיעִית יִגְּאָלוּ בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה. בֹּא וְאֶרְאֶה לְךָ, שֶׁלֹּא גָלוּ יִשְׂרָאֵל, אֲלָא עַל בִּיטוּל תּוֹרָה, שְׁנֵאמַר: 'וַיֹּאמֶר ה' עַל עוֹזְבֵי אֶת תּוֹרָתִי'. אָמַר הַקַּב"ה: בְּגְלוּיּוֹת הַרְּאִשׁוֹנוֹת חָזְרוּ בְּזִכּוֹת אֲבִרָהּ יִצְחָק וְיַעֲקֹב. עַכְשָׁיו, שְׂחֻטָּאוּ הֵם בְּתוֹרָה שְׁנַתְתִּי לְמֹשֶׁה, (עַל-כֵּן) כְּשִׁישׁוּבוּ לְתוֹרָתוֹ (שֶׁל מֹשֶׁה) – בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה אֲנִי גּוֹאֲלֵם".

לְפִי זֶה, אוֹמֵר הַ"אֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ: "...נִתְאַרְךָ הַגְּלוֹת, כִּי כָּל עוֹד שְׂאִין עוֹסְקִים יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת – אֵין מֹשֶׁה חֶפֶץ לְגְאוּל עִם (שֶׁהֵם) בְּטִלְנִים מִן הַתּוֹרָה".

וּמוֹסִיף "אֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ: "הֲלֹא יִדְעַת דְּבָרֵי הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ (מִשְׁפָּטִים קכ'), כִּי מֹשֶׁה הוּא הַגּוֹאֵל אֲשֶׁר גָּאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ, הוּא יִגְּאֵל אוֹתָנוּ, וַיִּשִׁיב בָּנִים לְגְבוּלָם, דְּכָתִיב (קִהְלֵת א', ט'): 'מָה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁהָיָה' – רְאִישֵׁי תִיבוֹת מֹשֶׁה".

מִכָּאֵן נִמְצָא, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא הַמְּשָׁלֵם, יַחַד עִם הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, אֶת גְּאוּלַת יִשְׂרָאֵל מִכָּל אַרְבַּע הַגְּלוּיּוֹת (בְּבָל, מְדִי, יוֹן אֲדוּם).

מעשה, יומתק להבין לפי זה מה שקבץ הקב"ה את ג' לשונות הגאולה: **"והוצאתי"**, **"והצלתני"**, **"וגאלתי"** בפסוקי אהד. ואילו לשון הגאולה הרביעי – **"ולקחתי"** – בפסוק בפני עצמו. שכן, ג' לשונות הראשונות של הגאולה הן כנגד האבות הקדושים, ולכן ראויים הם להיות בפסוק אהד. אולם, הגלות הרביעית, גלות אדום, הקשה מכלן, שנגאל ממנה בזכות משה רבנו, מנהיגם של ישראל – נזכרת בפסוק בפני עצמו.

לפי זה יאיר לנו להבין מה ששאל משה רבנו את הקב"ה: **"וישב משה אל ה' ויאמר אדני למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתני"**. דהינו, משה רבנו שואל מדוע שולח אותו הקב"ה לפרעה, ובמקום להקל מעליהם את על השעבוד הקשה, הוא יתברך עוד מכביד עליהם יותר את העבודה.

אבל, לפי האמור, התשובה היא שמאחר וגלות מצרים כללה את ד' הגלויות, לכן סבב הקב"ה כן, שכשהלך משה בשליחותו לגאול את ישראל ממצרים, גזר פרעה להכביד את העבודה על ישראל, כדי לרמוז בכך על גלות אדום (שממנה נגאל כאמור בזכות משה), שהיא תהיה הגלות הקשה מכל הגלויות. ועל-ידי שילך משה לגאול את ישראל מהגלות הקשה הזו, בסיום גלות מצרים, תהיה בכך הכנה לגאולתם של ישראל מגלות אדום (לעתיד לבוא) על-ידי משה רבנו.

ויש להוסיף תבלין לבאר ענין זה ביתר שאת, על-פי מה שכתב הרמב"ן ("לך לך"), שלפני כל **נס** צריך לעשות פועל דמיוני למטה, כדי לעורר את **הנס** למעלה. שכן, באתערותא דלתתא (=כתוצאה מהתעוררות מלמטה) יש "אתערותא דלעילא" (=התעוררות מלמעלה). וכן כתב ה"ספורנו" (במדבר כ', ח'): **"הנסים יעשהו האל יתברך על-ידי עבדיו עם הקדמת איזו תנועה מסודרת מאתו, כענין השליכהו ארצה, הרם את מטף, והפית בצור"**. וכן, בדומה לכך הצטוו הנביא ירמיהו: **"כה אמר ה' הלוך וקנית בקבוק... ושברת הבקבוק לעיני האנשים ההלכים אותך, ואמרת אליהם כה אמר ה' צבאות ככה אשבר את העם הזה ואת העיר הזאת..."**. וגם אנו בפסוק "פותח את ידיך" פורשים את כפינו לשמים, ועושים פעולה דמיונית כדי לקבל שפע מלמעלה, מה' יתברך (ועל זה אמרו חז"ל: **"והוא מנהג יפה"** (בן איש חי, ויגש)).

הנה כי כן, מאחר וגלות מצרים כללה את כל ד' הגלויות, וכן הגאולה הרביעית, גלות אדום, הקשה מכל הגלויות, תהיה בזכותו של משה רבנו, שהוא בעצמו יבוא ויגאלנו – לכן סבב הקב"ה כן, שכאשר הלך משה לגאול את ישראל, הכביד פרעה את העבודה על ישראל, ובכך נעשה פועל דמיוני לגלות אדום, שתהיה הגלות הקשה מכלן. ועל-ידי שמשו רבנו ילך לגאול את ישראל, יהיה בכך פועל דמיוני לגאולת ישראל מגלות אדום על-ידי משה רבנו.

ופפי שמביא רבנו בחיי (שמות ה', כב'): **"ודע, כי עניני הגלות הזה הראשון רמוז לעניני גלותנו זה האחרון, שאנו עומדים בו בשעבוד ובייסורין ברשות מלכות אדום, ואנו מצפין לישועת השם יתברך... וכשם שמצינו שגדחקה לישראל השעה במצרים, מעת בא הגואל הראשון לפני פרעה, ואמר לו בדבר השם יתברך 'שלח את עמי ויחגו לי במדבר'. ואחרי זאת כבדה עליהם העבודה, ונתעוררה עליהם השנאה, ונתוספה ביניהם מאד על מה שהיתה – כן בגאולתנו זו העתידה, בהגלות הגואל האחרון, תתעורר השנאה בין העכו"ם לישראל, ויוסיפו שעבוד על שעבודם... וכן אמר הנביא (מיכה ז'): 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'. וכאשר יתקרב הקץ, תהיינה צרות רבות ומתחזקות, והוא סימן הישועה לישראל, וכן אמרו (סנהדרין צח'): 'אמר רבי יוחנן, אם ראית דור, שצרות רבות באות עליו כנהר – חכה לו (=למשית), שנאמר (ישעיה נט'): 'כי יבא כנהר צר רוח ה' נססה בו, וסמך ליה (שם) 'ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה'."**

"וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל" "צוה אליהם (=אל משה ואהרן) להנהיגם (=את בני ישראל) בנחת ולסבול אותם" (רש"י)

מסופר על הגאון רבי יעקב דוד, הלא הוא הרדב"ז רבה של העיר סלוצק, שהיה סובל קשות מבעלי הבתים, שהיו רודפים אותו ומבזים אותו, והוא היה מקבל הכל באהבה.

פעם שאל אותו ראש הקהל: כבוד הרב! הרי אנחנו גורמים לך צרות צרורות, ולמה כבודו אינו עוזב אותנו והולך לעיר אחרת, להיות שם רב הקהילה? ענה להם הרב, ואמר: הנה ידוע, שיש שבעה מדורי-גיהנום, אותם עובר הרשע. ולכאורה צריכים אנו לשאול, בשביל מה יש צורך בשבעה מדורי-גיהנום, וכי לא מספיק גיהנום אחד? אלא, המשיך הרב ואמר: אילו היה מדור-גיהנום אחד בלבד, היה הרשע מסתגל מיד למדור זה, ולא היה סובל עוד. לפיכך יש צורך להעבירו ממדור למדור, כדי שלא יתרגל לאף מדור, וימשיך לסבול בגיהנום, כדי שיתכפרו כל עונותיו. ונכון, אמת הדבר, שהעיר סלוצק גורמת לי צרות צרורות, אבל כבר התרגלתי לגיהנום זה, ולמה לי ללכת ולחפש גיהנום אחר...?

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "ביום ההוא אצמיח קרן לבית ישראל וילך אתן פתחון פה בתוכם וידעו כי אני ה'" (מתוך ההפטר) (מפורסם)

🕯️ **כניסת השבת: 16:23**

bnei-zion.com

פרשת השבוע: וארא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 **יציאת השבת: 17:35**

הפטרות: "כה אמר ה'" לעילוי נשמת סבתי היקרה **שפרה לוי בת מרים** ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינם ויבלע מטה אהרן את מטתם"

על פסוק זה (ז' יב') כתוב בזהר הקדוש: אמר רבי אלעזר: תיפח רוחם של אלה האומרים, שהקב"ה אינו עתיד להחיות את המתים, ואיך יתכן שייעשה מהמתים בריה חדשה?

אומר הזהר הקדוש: יבואו אלו השוטים, הרחוקים מהתורה ומהקב"ה, ויראו מפרשתנו - שהרי בידו של אהרן היה מטה של עץ יבש, והקב"ה הפך אותו לתנין - לברייה עם רוח וגוף. אם כך, בודאי שאותן גופות האנשים, שהיו בהן רוחות ונשמות קדושות, ושמרו על תורה ומצוות, ועסקו בתורה ימים ולילות - הרי שלאחר גמר התיקון (=בימות המשיח) על אחת כמה וכמה שהקב"ה יעשה אותם בריה חדשה, ויחיה אותם.

אמר רבי חיא: ולא עוד, אלא שאותו הגוף יקום לתחייה, שכן כתוב (ישעיה כו' יט'): "יחיו מתים", ולא כתוב "יבראו מתים". שהרי, הגוף כבר נברא, וכל שצריך הוא רק לחיותו מחדש. ומוסיף ואומר רבי חיא, שעצם אחת (לזו שמה) תישאר בגוף אשר באדמה, והיא אינה נרקבת ואינה מתבלה לעולם.

וכאמור, לעתיד לבוא, בגמר התיקון, הקב"ה ירפך את אותה העצם, ויעשה אותה כמו שאור (=שמרים) בבצק, והיא תעלה ותתפשט (=תתפח) לארבעה כיוונים, וממנה ישתכלל ויבנה הגוף וכל איבריו מחדש. ולאחר מכן, יתן הקב"ה בגוף זה את הנשמה. אמר רבי אלעזר לרבי חיא: נכון, וכך יהיה הדבר, ואותה עצם, הקב"ה מרפך אותה בטל, שנאמר (ישעיה כו' יט'): "טל אורת טלף". (על-פי הזהר הקדוש חב' כה')

רואים אנו מדברי הזהר הקדוש, כי תחית המתים תהיה כמו גאולת מצרים. שכן, כמו שבגאולת מצרים לא נתן הקב"ה לעם ישראל לרדת ולשקוע בחמישים שערי הטומאה, אלא דאג להשאיר בהם את הניצוץ היהודי, אותו הבעיר משה רבנו, עליו השלום, ללהבה גדולה - כך הקב"ה משאיר בגוף המת עצם אחת, וממנה, על-ידי טל התחייה יבנה הגוף בתחית המתים, במהרה בימינו, אמן.

"ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו... ובתנוריה ובמשארותיה"

"צפרדע אומרת: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (פרק שירה), ומפני מה זכתה דוקא הצפרדע לשורר שיר זה, שהוא שירתם של המלאכים? (ראה דב"ר ב כה)

בגמרא (פסחים ג ב) מבאר כי במכת צפרדע מסרו הצפרדעים את נפשן להכניס לתנורים הבוערים, וכה גדולה היתה מסירות נפשן, עד שממנה נשאו חנניה, מישראל ועזריה קל וחמר לנהג כך בעצמם בעת שפאו לידי נסיון.

אם כן, בזכות הצפרדעים התרבה כבוד שמים בעולם, ואם כך שירה זו ("ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד") מתאימה בעבורן מאד, כי במעשיהן גרמו שיתברך שמו של הקדוש ברוך הוא לעולם ועד.

נקדה נוספת האיר הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א: שירתה של הצפרדע "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", רומזת על טבעה המיוחד שאינה מפסיקה לקרקר בכל עת, ביום ובלילה, כדברי הגמרא (ערובין נד) **"ועד"** - אין לו הפסק עולמית". ועל כן, הוסיף הגר"ח: יש כאן רמז לכל אדם, כי **יומם ולילה** צריך שיהיה פיו מלא בשבח והודאה לקדוש ברוך הוא על כל הטובות שגמל עמו.

"אין לך קשה לפני הקב"ה יותר מכפיות טובה..."

אמרו חז"ל (משנה ר"א, פ"ז) "אין לך קשה לפני הקב"ה יותר מכפיות טובה..." עד שאמרו ופסקו חז"ל (תנחומא שמות ה'), "שהכופר בטובתו של חברו - סופו לכפור בטובתו של מקום!"

בפרשת השבוע מתגלה לנו יסוד מיוחד ונפלא במידה זו של הכרת הטוב: "ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים". ומביא מדרש רבה (שמות פט', י'): "אמר רבי תנחום: למה לא לקו המים על-ידי משה? אמר לו הקב"ה: המים ששמרוך כשהושלכת ליאור, אינו בדין שילקו על-ידיך, אלא ילקו על-ידי אהרן אחיך". וכן הדבר במכת כינים, כשאמר הקב"ה למשה: "העפר שהגן עליך כשהרגת את המצרי, אינו בדין שילקה על-ידיך, אלא אהרן אחיך יכהו".

כשמרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל עבר ניתוח לב בהצלחה, שאל מרן את אחד ממקורביו, כיצד אומרים

4
"תודה" בשפה האנגלית, מכיון שהוא רוצה להודות לרופא המנתח, שהיה ממוצא אמריקאי. כשאמר
למרן שאין צורך בכך, כי הם יעבירו את תודתו אליו, אמר להם מרן: "לא ולא! חובת הכרת הטוב
מחייבת שאני בעצמי אודה לרופא!".

פדרכו, הביא ראיה לכך את חזרת הש"ץ, שנתקנה על מנת שהש"ץ יוציא ידי חובה את הציבור.
"הנה", אמר הגרי"ש אלישיב, "בכל ברכה וברכה הצבור עונים 'אמן', ודי בכך. מה שאין כן בתפילת
'מודים', שהיא תפילה של הכרת הטוב להקב"ה (מודים אנחנו לך!)", תקנו חז"ל תפילת 'מודים דרבנן',
שכל אחד ואחד יאמר בעצמו, והלא דבר הוא?!

מה נשתנתה ברכה זו משאר ברכות חזרת הש"ץ, שדי במה שאומר הש"ץ והציבור עונים אמן?!
ובאר הגרי"ש אלישיב, שהענין הוא, שמאחר ותפילת 'מודים' היא הכרת הטוב לבורא עולם על כל
נשימה ונשימה, ועל כל חסדיו שעושה עמנו בכל רגע ורגע - על כל אחד ואחד בפה מלא, בעצמו,
ולא על-ידי שליח!! מחזק למתבונן! (אהל משה)

על-כן, כל המקבל את גזירות ה' באהבה, הקב"ה מרחם עליו, ומטיב עמו עד למאד.

עם ישראל יורד בגזירת ה' יתברך להשתעבד בגלות מצרים, שנגזרה עליו לזמן של 400 שנה. אלא,
שבפועל היה עם ישראל בגלות רק 210 שנה. ומדוע?

אומר רבנו "אור החיים" הקדוש: לפי שקבלו את גזירת השעבוד שנתן להם ה' באהבה - על-כן, כל
המקבל את גזירות ה' באהבה, הקב"ה מרחם עליו, ומטיב עמו עד למאד.

ספר הרב חיים הורוביץ שליט"א: בעולם התורה אין כמעט אחד שלא מכיר או שמע על הגאון הגדול ר'
שלמה וולבה זצ"ל. הרב שלמה וולבה למד בישיבת "באר יעקב", והיה דמות להערצה. הוא חבר את
הספרים "עלי שור" המפורסמים, בו הוא מדרש כל יהודי כיצד לנהוג במצבי החיים, איך ישפר את
אישיותו והנהגותיו...

אך לא הכל יודעים כי לרב שלמה וולבה היה בן, שינד מן הדרך. היה זה תהליך שהביא בסופו של דבר למצב,
שהבן הודיע בריש גלי, כי עוזב הוא דרך התורה והמצוות, והולך "לרעות בשדות זרים".

והנה, בשעה טובה ומוצלחת זכה הרב שלמה וולבה לארס את בתו. לאחר האירוסין, הוזמן החתן להתארח בשבת
בבית הכלה, כנהוג בקהילות ישראל. ההכנות לבואו של החתן בשבת הביאו להתרגשות עצומה: מטעמים מיוחדים
וערבים הוכנו, השלחן סודר בצורה מעוצבת ביותר, הבית עבר ניקוי יסודי. אף הזוגות הנשואים הוזמנו, ואיתם אף
הבחורים הרוקים, הנמצאים בדרך כלל בישיבות. הכל הגיעו לקראת בואו של החתן, וההתרגשות היתה בשיאה.
והנה, הגיעה שבת קדש. הרב וולבה התישב בראש השלחן, כשלצידו ישבו החתן ושאר המשפחה, והחלו בסעודת
השבת. לפתע, בעיצומה של הסעודה, נשמע צלצול בפעמון הדלת. הכל נבהלו למשמע הפעמון בליל שבת קדש.
הפעמון צלצל שוב, ולאחר מספר שניות, נפתחה הדלת בקול גדול, שאמר: "שבת שלום!". היה זה הבן שינד מן
הדרך, והגיע ברכבו בעיצומו של יום השבת. הוא היה לבוש בבגדי החולין, כשבידו האחת מפתחות הרכב, ובידו
השניה קופסת סיגריות.

הכל התאבנו, ורצו לקבור את עצמם מרוב בושה. מה חושב החתן כשרואה את חילול הקדש הנורא...

הם לא ידעו כיצד להגיב, והכל הביטו אל ראש המשפחה, הרב שלמה וולבה. מיד כשראה זאת הרב, הוא הפסיק
את אכילתו, קם ממקומו בשמחה, ובחיוך גדול אמר לבנו: "שבת שלום... כמה טוב שבאת, כבר חששנו שלא נזכה
להיות איתך השבת, כשהחתן החדש שלנו נמצא!". הוא חבק את בנו, והובילו לשלחן, תוך שהוא מוסיף להתעניין
בו, ואמר: "מה שלומך? אתה נראה טוב היום! בא שב תאכל, אני מקווה שבאת רעב, אבל העיקר שהגעתי, אני מאד
מעריך את זה". הרב הושיב אותו לצידו, ודאג שיביאו לו את המאכלים, כשבידו האחת מפתחות הרכב, ובידו
השנית, ולהרעיף עליו מלים חמות.

הסעודה היתה מרוממת ושמחה: הכל שרו יחדיו שירי שבת, אמרו דברי תורה, והאווירה היתה נפלאה. בסיום
הסעודה, התפזרו כלם לישון, כשהרב וולבה מחבק את בנו המיוחד, ומודה לו מפל הלב שהגיע. הבן היה עם
דמעות של רגש בעיניים, ובעודו פוסע לעבר רכבו, הרגיש כי הוא אינו מסוגל להתניע את רכבו ולחלל את השבת.
הוא השאיר את המפתחות בבית הוריו, נשק את אביו, ועשה את הדרך לביתו ברגל.

החום והאהבה שקבל מאביו, בפרט באותו לילה, שבה את לבו, והחזיר לו את ההרגשה שהוא חלק מהמשפחה.
מאותה שבת החליט הבחור כי הוא משנה את דרכו. ואתם יודעים מה קרה איתו? אותו בן נושר הוא כיום ראש
ישיבה חשוב בארה"ב! באחד הימים, כששאלו אותו, מה גרם לך לחזור לדרך? הוא השיב ואמר במלים הללו:
"האהבה המיוחדת והאמיתית שקבלתי מאבא שלי באותה שבת, קבלת הפנים שעשה לי, אשר היתה ללא
תנאים, ולמרות שחללתי את השבת לעיניו - הוא לא פעס ולא אמר לי ביקורת, ואפילו לא הכריח אותי לברך או
לחבוש כיפה, וכן לא ביש אותי למה באתי ברכב - אלא נתן לי חום ואהבה, זה ורק זה החזיר אותי ליהדות,
וכיום אני ראש ישיבה, ברוך השם! זהו כוחם האדיר של חום ואהבה לילדנו וקרובינו! לקרב ולא לרחק!

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בני ציון"

"קח את מטף והשלך לפני פרעה יהי לתנין" (ו' ט) (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

רבי שמשון מאוסטרופאלי מבאר בדברי קודשו, ואומר, שהמטה שנברא בששת ימי בראשית, בין השמשות (כפי שמובא במסכת אבות (ו', ה): "עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן: פי הארץ... והמון, והמטה..."), את אותו מטה מצא משה רבנו בגן של חותנו, יתרו.

ומוסיף ואומר רבי שמשון מאוסטרופאלי, שעל המטה היה חקוק שמו של הקב"ה ("י-ה-ו-ה"), כפי שמובא בתרגום יונתן בן עוזיאל (שמות ב', כא): "חוטרא דאיבריאת בניי שמשא, וחקיין ומפורש עלה שמא רבא ויקירא, דביה עתיד למעבד ית תמהיא במצרים" (=המטה שנברא בין השמשות היה חקוק עליו שם ה' יתברך, ובו עתיד משה לעשות את האותות במצרים). אמרו חז"ל, שעל מטהו של משה היו חקוקות ארבע אותיות שם ה' (י-ה-ו-ה), אשר בהן עשה משה את האותות והמופתים. ואילו התנין (הנחש), הוא רמז ליצר הרע, אשר פתה את אדם וחוה לאכול מעץ הדעת. אם כן, מה זאת עשה ה' להפוך את המטה, שהוא קדש, לנחש, שהוא סמל ליצר הרע, ושוב אחר-כך להפוך את הנחש, הרע והטמא, למטה הקדוש?

על-פי שמות רבה (ג, יב), אחת הסבות לכך שה' יתברך בחר להפוך את המטה הקדוש דוקא לנחש היא, כדי לרמוז למשה שלא דבר כראוי על בני ישראל, כשאמר "והן לא יאמנו לי" (בפרשה הקודמת), שהרי הוא (=משה) עושה מעשה נחש (=לשון הרע). ולפי המדרש, אומר הקב"ה למשה: מטה זה שבידך, צריך אתה ללקות בו, מפנין שאתה מוציא שם רע על בני ישראל הם מאמינים בני מאמינים, כמו שנאמר לאחר מכן: "ויאמן העם". בהמשך מדרש זה מובא באור נוסף: "אמר רבי אליעזר: לכך נהפך המטה לנחש, כנגד פרעה שנקרא נחש... לפי שהיה נושף את ישראל. אמר לו הקב"ה (למשה): ראית פרעה, שהוא נחש, עתיד אתה להכותו במטה. וסוף הדברים הוא יעשה כעץ. ומה המטה אינו נושף, כך הוא לא ישף" (=ינשוף).

הרה"ק מאפטא מביא רעיון אחר על מופת המטה, שהופך דוקא לנחש. לדבריו, פרעה בא בטענה אל משה, איזו זכות יש בידי ישראל כדי שיצאו ממצרים. הלא גם הם עבדו עבודה זרה, ושקעו ב-מ"ט שערי טומאה, וכמו שטען השר של מצרים בשמים: "מה נשתנו אלו מאלו? הללו עובדי עבודה זרה, והללו עובדי עבודה זרה?"

כדי לישב תמיהה זו של פרעה, אמר לו הקב"ה (למשה), לעשות את המופת של הפיכת המטה לנחש, ואחר-כך מנחש למטה, כי אפילו הקדושה הגדולה שבמטה האלהים, כשהיא יוצאת מרשות משה רבנו (שהוא שרש הקדושה), ונכנסת לרשות פרעה (שהוא שרש הטומאה) – המטה, מטה האלהים, מתגשם (=נעשה גשמי), ויורד ממדרגתו הגדולה עד שנהפך לנחש. ולעומת זאת, כאשר אחז משה בזנבו של הנחש, הוציאו מרשות פרעה, והכניסו ברשות הקדושה, והנה, באותו רגע הוא נהפך מנחש, שרש הטומאה, למטה אלהים קדוש.

ואכן זוהי התשובה הניצחת לפרעה: אתה בא בטענה שאין לישראל זכות לצאת ממצרים, משום ששקעו שם ב-מ"ט שערי טומאה? הלא תראה זאת ממופת המטה, ששורשו בקדושה, ולמרות כל זאת, בהיותו ברשותך הוא נהפך לנחש. כך ישראל, ששורשם בקדושה, בני האבות הקדושים – כשהם ברשותך, שאתה שרש הטומאה, הנה הם נפלו ממדרגתם ונהפכו לבחינת נחש, שרש הטומאה. אך אם תמסור אותם בידי, ברשות הקדושה, תראה שיהפכו תיכף ומיד לישראל קדושים, בדיוק כמו הנחש, שהחזקתי בזנבו והפך בחזרה ל"מטה האלהים".

"ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו... ובתנוריה ובמשארותיה"

"צפרדע אומרת: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (פרק שירה), ומפני מה זכתה דוקא הצפרדע לשורר שיר זה, שהוא שירתם של המלאכים? (ראה דבר ב כה)

בגמרא (פסחים נג ב) מבאר כי במכת צפרדע מסרו הצפרדעים את נפשן להכניס לתנורים הבוערים, וכה גדולה היתה מסירות נפשן, עד שממנה נשאו חנניה, מישראל ועזריה קל וחמר לנהג כך בעצמם בעת שבאו לידי נסיון.

אם כן, בזכות הצפּרדעים התרבה כבוד שמים בעולם, ואם כך שירה זו ("ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד")⁶ מתאימה בעבורן מאד, כי במעשיהן גרמו שיתברך שמו של הקדוש ברוך הוא לעולם ועד. נקדה נוספת האיר הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א: שירתה של הצפּרדע: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", רומזת על טבעה המיוחד שאינה מפסיקה לקרקר בכל עת, ביום ובלילה, כדברי הגמרא (ערובין נד) "ועד - אין לו הפסק עולמית". ועל כן, הוסיף הגר"ח: יש כאן רמז לכל אדם, כי יומם ולילה צריך שיהיה פיו מלא בשבח והודאה לקדוש ברוך הוא על כל הטובות שגמל עמו.

"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים" (ו' יב')

על הכתוב, "הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה..." , כותב רש"י: "זה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה". ("קל וחומר" - כשלומדמים מהדבר הקל, על הדבר החמור ממנו).

והנה, ידועה תמיהת המפרשים על דברי משה. שכן, לכאורה, הקל וחומר הזה פריכא הוא (=ניתן להפריכו). שהרי, בני ישראל לא שמעו אל משה מחמת קושי השעבוד, כמו שכתוב: "ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה". אם כן, אצל פרעה לא שיד טעם זה של "מקצר רוח ומעבדה קשה", ויכול להיות שכן ישמע פרעה בקולו של משה!

אלא, ידוע ומפורסם מה שאמר הרה"ק רבי ישראל מרוזין על יונה הנביא, שלא רצה ללכת בשליחותו של הקב"ה לעיר נינוה, כדי לעורר אותם בתשובה: יונה הנביא דן בין לבין עצמו, ואמר: אני יודע שהגויים, קרובי תשובה הם, ויש בהם יראה מפני הענש. ועכשיו, אם אלך בשליחותו של ה', מיד יעשו תשובה, והקב"ה, שהוא ארך אפים ורב חסד, יסלח וירחם עליהם, ועל-ידי כך יתעורר קטרוג על עם ישראל, אשר נביאים רבים נשלחו אליהם, ועדין לא תזרו בתשובה, ותס וחלילה יהיה קצף על עם ישראל.

וכך משה רבנו, רעיא מהימנא, מנהיגם של ישראל, שחפש תמיד להמליץ רק טוב על ישראל, כאשר ראה שבני ישראל לא שמעו אליו "מקצר רוח ומעבדה קשה", פחד מאד שמא כשילך אל פרעה הרשע, בשליחותו של ה', פרעה כן יקבל את דבריו, ואז אוי לאותה בושה, ואוי לאותה כלימה, כי יתעורר קטרוג על ישראל על שלא שמעו בקולו של משה.

וזהו שאמר משה רבנו: "הן בני ישראל לא שמעו אלי, ואיך (יהיה) (אילו פנים יהיו לי אם), ישמעני פרעה, (הלא אז) ואני ערל שפתיים" - לא יהיה לי פתחון פה להשיב למקטרג. לכן בהמשך מבטיח לו הקב"ה: "ואני אקשה את לב פרעה" - אל תדאג, פרעה לא ישמע לך, ואין לך ממה לחשוש מקטרוג על עמי. היכן קבורים גדולי התורה?

בקהילה אחת במדינת פולין הלך לעולמו רב העיר. בקשו ראשי הקהל למנות להם רב, הראוי לקהילה גדולה, שדרים בה יותר מרבבת אנשים, נשים וטף. אולם, מספר רבנים גדולים שפנו אליהם ראשי הקהל, והציעו להם את משרת הרבנות בשכר הגון, השיבו את פניהם ריקם, כיון שעירם היתה ידועה כמשופעת בבעלי בתים בורים ועמי הארץ.

לבסוף הגיעו ראשי הקהל לרב אחד, שהיה גדול בתורה ובחסידות. ומרוב להיטותם להשיג את הסכמתו לכהן פאר בעירם, אמרו לרב: מן הראוי שכבודו יאות לקבל את משרת הרבנות בעירנו, מקום שבו קבורים גדולי ישראל: ה-ט"ז, ה"מגן אברהם", רבי עקיבא איגר, ועוד. הרב התמים התרשם מאד מדברים אלו של ראשי הקהל, ונאות לקבל את כהונת הרבנות בעירם. אולם, לא עברו ימים רבים, ונודע לרב, שאותם גדולי ישראל, שהוזכרו על-ידי ראשי הקהל, אינם קבורים בעיר. ה-ט"ז, מנוחת כבודו בעיר לבוב. ה"מגן אברהם" קבור בעיר קאליש, ורבי עקיבא איגר נטמן בעיר פוזנה. קרא אליו הרב את ראשי הקהל, ושאל אותם בנימה של תרעומת: מה ראיתם להערים עלי, ולספור לי דברים שלא היו ולא נבראו? האמת היא שדברינו פנים ונכונים - השיבו ראשי הקהל לרב במנוח ראש של עצבות. בקהילת לבוב לומדים את ה-ט"ז, וממילא אין ה-ט"ז קבור שם - שכן, שפתותיו דובבות בקבר. ובעיר קאליש חי ה"מגן אברהם", כיון שלומדים את תורתו בבתי המדרש הרבים שבעיר. וכך הדבר לגבי רבי עקיבא איגר. אבל פה, בעירנו, למגינת הלב, איש אינו מעיז ולומד בספריהם של גדולי תורה אלו. ולכן צדקנו בשעה שאמרנו לכבוד הרב שגדולי עולם אלו קבורים אצלנו עמוק באדמה...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

🕯️ **כניסת השבת: 16:23**

bnei-zion.com

פרשת השבוע: וארא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 **יצאת השבת: 17:35**

הפטרות: "כה אמר ה'" לעילוי נשמת סבתי היקרה **שפרה לוי בת מרים** ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם ואזכר את בריתי"

על הכתוב בתורה (דברים לא', כא'), "והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות", מובא בספר "פנינים יקרים" פרוש נפלא מהקדוש רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל הי"ד, על-פי מה ששנינו בגמרא (חגיגה ה'): "רבי יוחנן, כי הוה מטי להאי קרא, בכי(=רבי יוחנן, כשהיה מגיע למקרא זה (והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות) היה בוכה). (ואמר), עבד שרבו ממציא לו **רעות וצרות**, תקנה יש לו?!"

וצריכים אנו ביאור על-כף: מדוע רבי יוחנן היה בוכה דוקא כשהיה מגיע למקרא "והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות"? ויש לומר על-פי מה ששנינו בגמרא (ברכות ה'), שם דרש רבי יוחנן על הכתוב בתהילים (צד', יב'): "אשרי הגבר אשר **תניסרנו** יה ומתורתך תלמדנו". ואמר, שהכונה במלים "**תניסרנו** יה" היא על **הייסורין**, שממרקין(=מנקים ומטהרים) עונותיו של האדם. וענין זה נלמד מ"קל וחומר" מעבד, שאדונו הכה אותו. וכפי שכתוב בגמרא: "(אמר רבי יוחנן) דבר זה, מתורתך תלמדנו. קל וחומר משן ועין - מה שן ועין שהן אחד מאיבריו של אדם - עבד יוצא בהן לחרות - כל גופו של אדם, על אחת כמה וכמה".

מבואר מכאן, שרבי יוחנן לומד בדרך של "קל וחומר" מעבד שהוכה על-ידי אדונו, **שייסורין** ממרקין עונותיו של האדם. שהרי למדנו בתורה, שעבד שאדונו הכה אותו בשנו או בעינו - חייב אדונו לשחררו לחופשי, כמו שכתוב (שמות כא', כו'): "וכי יכה איש את עין עבדו...ושחתה...ואם שן עבדו...יפיל...לחפשי ישלחנו". אם כן, ואדון שמיסר את עבדו באחד מאיבריו (בעין או בשן) חייב לשחררו, הרי "קל וחומר" (=על אחת כמה וכמה), כאשר הקב"ה **מיסר** את האדם בכל גופו, שצריך לשחררו מכל חובותיו/עונותיו.

אולם, בהמשך הגמרא אנו מוצאים שרבי שמעון בן לקיש לומד ענין זה, **שייסורין** ממרקין עונותיו של האדם, דוקא מ"גזירה שוה" של ברית מלח. ("גזירה שוה" - כשלומד מדין אחד על הדיו השני, על יסוד מלים שוות). הנה, כתוב בתורה (ויקרא ב', יג'): "לא תשבית מלח ברית", וגם כתוב בפרשת הקללות (כי תבוא" כח', סט'): "אלה דברי הברית".

ומאחר ובשני ענינים אלו כתוב "**ברית**", לומדים חז"ל את אותו הלימוד. ולכן, מה מלח ממתק(=מנקה) את הבשר החי, אף **ייסורין** ממרקין(=מנקים) עונותיו של האדם.

וכפי שכתוב בגמרא: "...אמר רבי שמעון בן לקיש: נאמר "**ברית**" במלח, ונאמר, "**ברית**" בייסורין (בפרשת הקללות). נאמר "**ברית**" במלח דכתיב, "ולא תשבית מלח ברית", ונאמר "**ברית**", **בייסורין**, דכתיב, "אלה דברי הברית". מה "**ברית**" האמורה במלח, ממתקת את הבשר, אף "**ברית**" האמורה **בייסורין**, **ייסורין** ממרקין כל עונותיו של אדם".

והנה, אומר רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל, ידוע על-פי חז"ל, שיש שני סוגי **ייסורים** הבאים על האדם. סוג אחד הוא ייסורים הבאים על האדם כדי למרק את עונותיו, כמו שכתוב: "וידעת עם לבבך כי כאשר **ייסר** איש את בנו ה' אלהיך מיסרד". לעומת זאת, הסוג השני של **הייסורים** בא על האדם כתוצאה מהסתרת פנים של הקב"ה. שכן, צריך לדעת, שכל זמן שהאדם עוסק בתורה ובעבודת ה', הנה הקב"ה משגיח עליו, ומוציאו מתחת להנהגת הטבע והמזלות. אולם, כאשר האדם עובר עבירות, חלילה, **מסתיר** הקב"ה פניו, ומסיר השגחתו ממנו, ועל-ידי כך באים על האדם צרות ורעות מפגעי הטבע והמזלות, כפי שכתוב (דברים לא', יז'): "**והסתרת פני מהם**...ומצאהו **רעות רבות וצרות**".

לפי זה, אומר רבי שמשון מאוסטרופאלי, אמת שלפי רבי יוחנן עבד שהוכה על-ידי אדונו (בשן או בעין) - יוצא הוא לחירות. אולם, צריך לדעת, שאם מסיבה כלשהיא נפלה העין או השן של העבד לא על-ידי אדונו - אין העבד יוצא לחירות. וכך גם הייסורים הבאים על האדם: אם **הייסורים** באים על-ידי הקב"ה, יש לאותו אדם פפרה, והוא יוצא לחירות מעונותיו. אבל אם **הייסורים** באים עליו מפגעי הזמן, כאשר הקב"ה **מסתיר** את פניו ממנו, אין האדם מיטהר מעונותיו. שהרי הדבר דומה לעבד שנפלה שנו או עינו שלא בסיבת אדונו, שאז אין העבד יוצא לחופשי.

אבל, לפי דרשת רבי שמעון בן לקיש, שדרש "גזירה שוה" מברית מלח לברית ייסורים ("מה **ברית**"...מלח ממתקת את הבשר, אף "**ברית**"...ייסורין ממרקין כל עונותיו של אדם"). אפילו אם

8
הייסורים באים מעצמם, גם כאשר הקב"ה **מסתיר** את פניו מהאדם, והאדם החוטא נופל תחת פגעי הטבע והמזלות. הנה, למרות זאת יש לו כפרה על עונותיו. שהרי, גם מלח שנשפך על הבשר שלא בכונה, ממתיק הוא את הבשר. על-כן, בכל מקרה רבי שמעון סובר, **שהייסורים** ממתקים וממריקים עונותיו של האדם.

נמצאנו למדים מכל זה, שלפי רבי יוחנן **הייסורים** ממריקים עונותיו של האדם רק אם הם באים על-ידי הקב"ה. אבל, אם הקב"ה מסיר את השגחתו מהאדם, **והייסורים** באים על האדם מפגעי הטבע והמזלות, אין **ייסורים** כאלו ממריקים את עונותיו של האדם.

אולם, לפי רבי שמעון בן לקיש, בכל מצב **הייסורין** ממריקים את האדם גם כאשר הקב"ה מביא את **הייסורים**, וגם כאשר **הייסורים** באים כאשר יש **הסתרת פנים**, והקב"ה מסיר את השגחתו מעל האדם.

ומעתה, אומר רבי שמעון מאוסטרופאלי, מובן מדוע דוקא רבי יוחנן בכה כאשר הגיע למקרא "והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות". שכן, לפני-כן כתוב (דברים לא, י"ז): "וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים וחסרתים פני מהם והיה לאכל ומצאהו רעות רבות וצרות". אם כך, הרי שהצרות **והייסורים** יבואו על האדם מפני **הסתרת פנים** של הקב"ה. והרי לפי מה שדרש רבי יוחנן, אין **ייסורים** כאלו מכפרים על העונות. לכן בכה רבי יוחנן ואמר: לעבד כזה "תקנה יש לוי!" - דהינו, איך יתמרקו עונותיו של האדם, כאשר **ייסורים** באים עליו מפני **הסתרת פנים** של הקב"ה?

ואולם, ידוע מדברי האריז"ל (שער הפסוקים שמות), שנשמות ישראל שהיו במצרים היו גלגול מדור המבול ומדור הפלגה. ומכיון ו"לא ידח ממנו נדח" (=הקב"ה דואג שכל נשמה תגיע לתיקונה), גלגל הקב"ה את אותן נשמות שחטאו בדור המבול ודור הפלגה לגלות מצרים, כדי שיזדכו שם בכור הברזל.

ולכן, כדי שיתמרקו מעונותיהם מהגלגולים הקודמים, נעשו הם מידה כנגד מידה. ולכן, לפי שבדור המבול חטאו בהשחתת זרעם, גזר פרעה להשחית/להמית את זרעם, כפי שכתוב: "כל הברן הילוד היארה תשליכהו". וכנגד מה שחטאו בדור הפלגה ב-"הבה נלבנה לבנים" (בראשית יא, ג'), נגזר עליהם: "וימרו את חיייהם... בחמר ובלבנים". וכנגד מה שבנו בדור הפלגה עיר ומגדל, נגזר עליהם לבנות "ערי מסכנות לפרעה את פתם ואת רעמסס".

והנה, המצרים רצו להחטיא את ישראל, ולהשקיעם ב-מט' שערי טומאה, כדי שלא יצאו לעולם ממצרים. על-כן, כדי שתוסר השגחתו של הקב"ה מעליהם, ויהיו הם נתונים לפגעי הטבע והמזלות, שעבד פרעה את ישראל, והעבדים בעבודה קשה ומפרכת, כדי שלא יהיה להם זמן אפילו לחשוב ולהתבונן בין טוב לרע, כפי שמעיד הכתוב: "ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה". ועל-ידי כך רצה פרעה לעשות פירוד בין מחשבתם, לבין מעשיהם, כדי שיאבדו את זהותם העצמית ואת קדושתם, וישקעו בטומאת מצרים. (וכפי שאמרו תלמידי הבעש"ט הקדוש, כי גלות מצרים היתה "גלות הדעת", ומרוב העבודה הקשה השתעבדה גם נפשם של עם ישראל).

וזהו שאומר הקב"ה למשה: "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם ואזכר את **בריתי**". הנה, למרות שמצרים "מעבדים אתם", את בני, כדי שישקעו ב-מט' שערי טומאה, ותוסר השגחתו מהם - למרות זאת "ואזכר את **בריתי**" - זכרתי את ה"גזירה שוה" של **ברית** מלח ל**ברית** ייסורים, שלפי זה אפילו אם **הייסורים** באים מעצמם על-ידי **הסתרת פנים**, בכל זאת הם ממריקים עונותיו של האדם, ועל-כן יש לישראל תיקון ומרוק בכור הברזל של מצרים.

(על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) **אדם יכול לקנות את עולמו בשעה!**

פעם נפטר אדם שהיה בעל עבירות רבות, ובאו קומץ אנשים ללוותו לדרך האחרונה. והנה, אחד המלוים רצה לבזות אותו, על שהיה רשע ומרושע, ונתן לנפטר מכה באפו. וכלם צחקו...

לאחר מספר ימים, בא הנפטר לאותו אדם בחלום, והזמין אותו לבית דין של מעלה.

אותו אדם קם בבקר, ולא התיחס לחלום. למחרת בלילה, שוב חזר החלום על עצמו, ובו הנפטר מזמין אותו לבית דין של מעלה...

הפעם הוא כבר התחיל לחשוש. מיד הלך למהרש"א, וספר לו על כל המעשה והחלומות. אמר לו המהרש"א: "תבוא אלי היום בלילה, ותישן אצלי. והיה אם הוא יבוא אליך שוב, תקרא לי". ואכן, אותו לילה חלם הוא שוב על אותו נפטר רשע. מיד קם וקרא למהרש"א. שאל המהרש"א את אותו נפטר: "מה רצונך ממנו?".

אמר לו הנפטר: "הוא בזה אותי ברבים, ואני מזמין אותו לבית דין של מעלה! שכן, למרות כל העבירות שעשיתי, כשהגעתי לבית דין של מעלה, הכניסו אותי מגן לגן עדן..."

שאל המהרש"א: "ואיך זה??" אמר לו הנפטר: "יום אחד, כשישבתי על שפת הנהר, נכנס תלמיד חכם אחד לנהר, וכמעט טבע. קפצתי לנהר והצלתי אותו... וכל מה שהוא למד בתורה, מאז שהצלתי אותו, נזקף גם לזכותי!".

אמר לו המהרש"א: "תדע לך! אתה קנית את עולמך בשעה שהצלתי תלמיד חכם! ועכשיו, אם תזמין אותו לדין תורה, אתה מאבד את כל עולמך בשעה!". שמע הנפטר את הדברים, וברח ולא חזר עוד...

ללמדנו, **אדם יכול לקנות את עולמו בשעה!** ואין הדבר תלוי - אלא בו!

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "ביום ההוא אצמיח קרן לבית ישראל וילך אתן פתחון פה בתוכם וידעו פי אני ה'" (מתוך הפטרה)

🕯️🕯️🕯️ **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:23**

bnei-zion.com

פְּרֻשַׁת הַשָּׁבוּעַ: וְאָרָא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:35**

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִלּוּי נְשֻׁמַת סַבְתֵי הַיְקָרָה שְׁפָרָה לֹוֹי בַת מֵרִים ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַנְתַּתֶּם חֲמִישִׁית לַפְּרָעָה וְאַרְבַּע הַיְדֹת יִהְיֶה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה וּלְאֹכְלֵכֶם...

על הכתוב בפרשתנו (שמות ו, ו-ז), "לִכֵּן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֶם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזֶרַע נְטוּיָה... וְלִקְחַתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם",

אומרים חז"ל, שבפסוק זה מוזכרים ארבעה לשונות גאולה (והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי), וכנגדם תקנו לנו חכמים לשנות בליל פסח ארבע כוסות של יין.

ומקור הדבר בתלמוד ירושלמי, שם מוזכרים עוד ג' טעמים (פסחים סח'): "מִנֵּין לְאַרְבַּע כּוֹסוֹת (בְּלִיל פֶּסַח)? רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם ר' בְּנִיָּה (אומר): כִּנְגַד אַרְבַּע גְּאוּלוֹת 'וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם... וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֶם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזֶרַע נְטוּיָה... וְלִקְחַתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם'. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי אָמַר: כִּנְגַד אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל פְּרָעָה 'כּוֹס פְּרָעָה בְּיַדִּי... וְאֶשְׁחַט אֹתָם אֶל כּוֹס פְּרָעָה... וְאֶתֵּן אֶת הַכּוֹס עַל כַּף פְּרָעָה... וְנָתַתְּ כּוֹס פְּרָעָה בְּיַדוֹ...'. רַבִּי לֹוִי אָמַר: כִּנְגַד אַרְבַּע מְלַכוּיּוֹת (בְּבַל, מְדִי, יוֹן, אֲדוּם). וְרַבֵּנָן אָמְרִי: כִּנְגַד ד' כּוֹסוֹת שֶׁל פּוֹרְעַנּוּת שֶׁהַקַּב"ה עֲתִיד לְהַשְׁקוֹת אֶת אֹמּוֹת הָעוֹלָם... וְכִנְגַדֵּן עֲתִיד הַקַּב"ה לְהַשְׁקוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל אַרְבֵּה כּוֹסוֹת שֶׁל נַחֲמוֹת".

נמצאנו למדים מכאן, שיש ארבעה טעמים על מה שתקנו לנו חז"ל לשנות ארבע כוסות יין בליל פסח.

טעם ראשון כנגד ארבע לשונות של גאולה ("והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי").

טעם שני, כנגד ארבע פעמים כוס שנזכרו בחלום שר המשקים.

טעם שלישי, כנגד ארבע גלויות שאחרי גלות מצרים: בבל, מדי, יון, אדום.

וטעם רביעי, כנגד ארבע פורענויות שעתידי הקב"ה להשקות את הגוים, וכנגדן ארבע כוסות של תנחומים, שעתידי הקב"ה להשקות את ישראל.

וברור, ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים". אולם, צריך להבין מה הקשר של חלום שר המשקים לגאולת ישראל ממצרים?

נקדים להביא מה שבאר המאור הגדול רבי אברהם חיים שור זצ"ל, בספרו "תורת חיים", על ענין ארבע הכוסות שנזכרות בחלומי של פרעה. שכן, לכאורה, צריך לשאול מה הקשר של חלום שר המשקים לארבע הכוסות שתקנו לנו חז"ל לשנות בליל הסדר?

ובאר ה"תורת חיים", שהנה כתוב בפרשת "בא": "וּמוֹשֵׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה". הא כיצד? והרי ידוע שישראל לא ישבו במצרים 430 שנה.

אלא, אומר ה"תורת חיים", ישראל אכן היו ראויים להיות בגלות מצרים 430 שנה, אבל למעשה מבואר במדרש (ילקוט שמעוני, שמות 'ויהי כל נפש'), שקושי השעבוד במצרים היה רק 86 שנים – מיום שנולדה מרים ועד היום שבו יצאו ממצרים. (ולכן, קרא עמרם את שם בתו "מרים", על שם המרור של קושי השעבוד, כפי שכתוב: "וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיִּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבְלִבְנִים").

מכל זה נמצא, שישראל היו בשעבוד הקשה רק 86 שנה, שהם חלק חמישית (=20%) מ-430 השנה. אם כן, נשאר להם לתקן עוד ארבע פעמים 86 שנה שנשארו.

ולכן כתוב (לאחר שיצאו ישראל ממצרים): "וַהֲנִיחָה מִצְרַיִם נִסְעָה אַחֲרֵיהֶם" (יד', י). "נוסע" כתוב ביחיד, שהיה זה השר של מצרים (השר של מצרים בשמים), שרדף אחר ישראל ממצרים. שכן, לפי דעתו, לא השלימו ישראל את הזמן שנקצב להם, 430 שנה, להיות במצרים.

והאמת היא, כי חסד גדול עשה הקב"ה עם ישראל כאשר הוציאם לפני שהשלימו את תיקון ארבע פעמים של 86 שנה. שכן, אם היו נשארים ישראל במצרים, היו שוקעים ב-נ' **שערי טומאה**, ולא היו יוצאים משם לעולם.

מטעם זה, אומר ה"תורת חיים", תקנו לנו חז"ל לשנות בליל פסח ארבע כוסות יין. שכן, "כוס" גמטרית 86.

וארבע הכוסות באים לרמז שהקב"ה ותר לישראל, שלא יצטרכו להשלים את ארבע פעמים 86 שנה, והוציאם קודם הזמן. ולזכר הנס הזה אנו שותים בליל פסח ארבע כוסות של יין.

בדרך זו ממשיך לבאר ה"תורת חיים" את ענין ארבע פעמים "כוס", שנזכרו בחלומי של שר המשקים. שהרי, שאלנו, מה הקשר בין חלום שר המשקים לבין גאולת מצרים? אלא, אומר ה"תורת חיים", שבחלום רמז הקב"ה ליוסף, שהוא יתברך עתיד לגאול את ישראל לפני שישראל עוד ארבע פעמים 86 שנים, וכנגד זה ישנו ישראל בליל פסח ארבע כוסות.

מעשה, נפלא להבין מה שכתבו חז"ל במדרש (ב"ר פח', ה'): "גפן ממצרים תסיע" (תהילים פ'), 'ובגפן שלשה שריגם' - משה אהרן ומרים. 'היא כפורחת' - הפריחה גאולתן של ישראל. 'עלתה נצה' - הנצה גאולתן של ישראל. 'הבשילו אשכלתיה ענבים' - גפן שהפריחה מיד, הנצה ענבים שהנצו, (ו)מיד בשלו(=הבשילו). 'וכוס פרעה בידי' - מכאן קבעו חכמים ד' כוסות של לילי פסח."

לפי האמור, הביאור הוא, שבחלום שר המשקים רמז הקב"ה ליוסף, שתפקידו בקודש להכין את גאולתם המהירה של ישראל, עוד לפני שישראל עוד ארבע פעמים 86 שנה. ולכן הראה בחלום ארבע פעמים את כוס (=86) פרעה, לרמז על מה שתקנו חז"ל לשמות בליל פסח ארבע פעמים כוס יין, כנגד ארבע פעמים 86, שהוציאם הקב"ה לפני הזמן. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן) "מנין לארבע כוסות (בליל פסח)?" (פסחים סח)

יום לפני פסח הופיע יהודי עני לפני הגאון רבי שמואל סלנט זיע"א, ושאל: "כבוד הרב, האם אפשר לצאת ידי חובת ארבע כוסות חלב?". הרב שמע את השאלה, ומיד הוציא סכום כסף, ונתן לעני ואמר לו: "לך קנה לך יין ובשר ודגים, ועשה את החג כראוי". לאחר מכן הסביר לבני ביתו: "כששאל, אם אפשר לשותות ארבע כוסות חלב במקום יין, הבנתי שגם בשר אין לו. שאם לא כן, לא היה עולה על דעתו לשותות חלב בליל הסדר. לכן נתתי לו די הצורך כדי לקנות את כל צורכי החג..."

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם"

מעשה אמיתי שהיה ביהודי מאמריקה, שביום מן הימים התקבלה שיחת טלפון בביתו. מן הצד השני של האפרקסט נשמע קולה של מזכירת בית האבות בלונדון, בו שוהה אמו הישישה. המזכירה הודיעה לבן בצער רב אודות פטירת אמו. הן, שלא צפה כלל את פטירת אמו, משום שהיתה בריאה, נותר בהלם ובעצב עמוק. והדבר הקשה ביותר מבחינתו כעת, היתה העובדה שלא הורשה על-ידי השלטונות באמריקה לצאת ממדינתו, עקב טעמים שונים. על-כן, בקש מהחברא קדישא בלונדון להביא את אמו לקבורה, כמוכן, כפי ההלכה המסורה בידינו.

פעבור יומים, בעוד האיש, שהיה בנה היחיד של המנוחה, יושב "שבעה" בביתו, צלצל לפתע הטלפון. "מדוע אינך מתקשר לשאול בשלומי, יקירי...?" - בקע קולה של גברת זקנה. האיש, שלא אחז בקה מדובר, מהר לשאול: "רק רגע, עם מי אני מדבר?" - "וכי שכחת אותי לגמרי? הלא אמרתי אני...!". הן הודיעה עד עמקי נשמתו עד שהתעלף...לאחר שהתאושש, גלה כי אכן מדובר באמו.

לא היתה זו תחית המתים. מה התברר? - טעות מצערת ארעה במזכירות בית האבות. נודע, כי הנפטרת לא היתה, אלא חברתה היהודיה לחדר של האשה, ובשגגה החליפו בין שתי הנשים...

בבית האבות כעת התרגשה היא מאד לא נעימה. שכן, היא יודיעו כעת למשפחת המנוחה (האמיתית) אודות פטירתה, לאחר שכבר התקיימה הלוייתה, והיא נקברה. בלית ברירה, נגש המנהל להתקשר בדחילו ורחימו אל הן הרשום בפרטסת כבנה היחיד של הנפטרת, והתחיל להסביר, תוך כדי התנצלות, כי האם שבקה חיים...

"בסדר", קטע אותו הן, בלי לשמוע את התמשך, "תדאג לשרוף את הגופה! את האפר תשלח אלי, עם החשבון...!" המנהל התמום בקש שוב את סליחת האיש, ובשר לו כי כבר הובאה אמו לקבורת עולמים, על-ידי החברא קדישא. "אמא נצחה!!!", הפטיר הן בצעם, ונרד מהקו...

צות בית האבות החליט לחקור את הסיפור, והתגלה כי כל המקרה המשונה התנהל בהשגחה פרטית מופלאה. הספיתו נא ושמעו: הנה, התברר כי המנוחה היתה מסוכסכת מזה שנים עם בנה. בן זה השתמד, רחמנא ליצלו, והפך להיות כומר קתולי. בכל פעם שהגיע לביקור, הודיע לאמו כי לאחר מותה ישרוף את גופתה, כפי המנהג המקובל...

אמו של בן הבליעל בכתה לפני בורא עולם, והתחננה שירחם עליה, ותזכה להגיע לקבר ישראל, על-ידי קבורה יהודית פדת ופתלכה. וכך עד סוף ימיה היתה מתמוגגת בדמעות באמירת תהילים ותחינות...

וישוב בשמים שמע, ונהל את הענינים בצורה מופלאה, עד שהגיעה הצדקת לקבורה יהודית, על-פי כל הדינים והתנהגות, עם קדיש וקבלות לעילוי נשמתה, על אפו ועל חמתו של בנה!...

יהודים יקרים! יש לנו אבא גדול בשמים, הסופר ומונה את כל צעדינו הנעשים תחת השמש, ומשלים שך טוב להולכים בדרךיו, והכל-הכל נעשה באצבע אלקים - בהשגחתו ובהכונתו של בורא עולם, ואין איש יכול לעשות, ולו את המעשה הקל ביותר, אלא אם כן נקבע כך בשמים! שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

🕯️🕯️ **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:23**

bnei-zion.com

פְּרֻשַׁת הַשַּׁבּוּעַ: וְאָרָא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:35**

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִלּוּי נְשֻׁמַּת סַבְתֵי הַיְקָרָה שְׁפָרָה לֹוי בַת מֵרִים ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם" (שמות ו' ז') ("אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

מְדַבְּרֵי הַכְּתוּב בַּפְּרָשָׁה, "אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם" לְמַדּוּ חוֹ"ל בְּגַמְרָא, שְׁצָרִיד לְבָרֶךְ עַל הַלֶּחֶם "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", בְּתוֹסֶפֶת הָאוֹת הַ, כְּפִי שְׁשֻׁנֵינוּ בְּגַמְרָא: "תִּנּוּ רַבְּנָנּוּ, מַהוּ אוֹמֵר (הַמְּבָרֵךְ עַל הַלֶּחֶם)? הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ'.

וְקָבְעוּ חוֹ"ל לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא", עִם הָאוֹת הַ. שְׁכֵן, לְמַלְה "הַמוֹצִיא" יֵשׁ מְשֻׁמְעוֹת שֶׁל עֶבֶר, וְגַם מְשֻׁמְעוֹת שֶׁל עֵתִיד. וְזוֹא, כְּדִי לְרַמּוֹז לְנוּ, שְׁבַעֲבָר, לְפָנֵי הַחֲטָא, הוֹצִיא הַקַּב"ה לֶחֶם מְזוּמָן לְאֲכִילָה, מִן הָאָרֶץ. וְכֵן, גַּם לְעֵתִיד לְבֹא עֵתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיא לֶחֶם וּגְלוּסְקָאוֹת מוֹכְנִים מִן הָאָרֶץ.

(רש"י מְפָרֵשׁ, שֶׁ"הַמוֹצִיא" הוּא גַם לְשׁוֹן עֵתִיד, כְּמוֹ שְׁכְּתוּב: "הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם" וְהָרִי, כְּשֶׁנֶּאֱמַר פְּסוּק זֶה לְמִשָּׁה עֲדִין לֹא יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם).

וְכְפִי שְׁמִבִּיא גַם רַבְּנֵי בַחֲיִי, בְּסִפְרוֹ "שְׁלַחַן שֶׁל אַרְבַּע": "וְדַע, כִּי מִלַּת 'הַמוֹצִיא' כּוֹלֶלֶת לְשַׁעֲבַר וְלַהֲבֵא (=לְעֵתִיד), כְּגוֹן: 'הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם' וְכֵן כּוֹלֶלֶת לְהֲבֵא (=לְעֵתִיד), וְיִרְמּוֹז לְאוֹתוֹ זְמַן שְׁדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: 'עֵתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁתּוֹצִיא גְלוּסְקָאוֹת (=כְּכָר לֶחֶם סֵלֶת)...וְאֵנּוּ רוּמְזִים בְּבִרְכַּת הַמוֹצִיא (עַל) הַזְּמַן הָעֵתִיד, שֶׁיְהִיוּ מְזוּנּוֹתֵינוּ בְּלֹא עֶמֶל וְיִגִיעָה, וְתוֹצִיא הָאָרֶץ לֶחֶם מִמֶּשׁ, כְּלֶחֶם הַזֶּה שְׁאֵנּוּ אוֹכְלִים וּמְבָרְכִין עָלָיו. וְכֵן הִיָּה הָעוֹלָם נוֹהֵג בְּזְמַן אָדָם רֵאשׁוֹן, לֹוֹלֵא שְׁנֵתְקַלְלָה הָאָרֶץ בְּחֲטָאוֹ – כְּמוֹ שְׁאֵמַר (הַקַּב"ה): 'אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרְךָ' – וְלְעֵתִיד, בְּהַתְּכַפֵּר הַחֲטָא, יֵשׁוּב הָעוֹלָם לְהוֹיָתוֹ".

מִכָּל זֶה נִמְצָאנוּ לְמַדִּים יְסוּד גְּדוֹל, וְהוּא, שְׁאֲכִילַת הַלֶּחֶם וּבִרְכַּתוֹ הֵם תִּיקוּן גְּדוֹל לְחֲטָא עֵץ הַדַּעַת. שְׁכֵן, כְּכָר בְּאַרְנוֹ, שְׁלֹאֲחֵר חֲטָא אָדָם וְחָוָה נִפְל הַלֶּחֶם מִמְדַּרְגָּתוֹ, וּבְמִקּוֹם שֶׁיִּצְמַח לֶחֶם עַל הָעֵצִים, מוֹכֵן וּמְזוּמָן לְאֲכִילָה, צוֹמַחַת חֲטָה עַל הָאֲדָמָה, וְצָרִיד הָאָדָם לְטָרוּחַ וְלְטַחוֹן וְלַעֲשׂוֹת עִיסָה, וְלֵאֲפוֹת מִמֶּנָּה לֶחֶם.

עַל-פִּי הָאֲמוּר, נִשְׁכִּיל לְהִבִּין יְסוּד גְּדוֹל, כִּי בְּאֲכִילַת הַלֶּחֶם וּבִבְרַכְתּוֹ, צָרִיכִים אָנוּ לְכַוֵּן לְתַקֵּן אֶת חֲטָא עֵץ הַדַּעַת, שֶׁהִיָּה לֶחֶם, לְפִי שִׁיטַת רַבֵּי יְהוּדָה. וְלָכֵן אָנוּ מְבָרְכִים "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֶבֶר וְגַם לְשׁוֹן עֵתִיד, כְּדִי לְרַמּוֹז שֶׁלְפָנֵי חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן הוֹצִיא הַקַּב"ה לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. וְכֵן, לְעֵתִיד לְבֹא עֵתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיא מִן הָאָרֶץ לֶחֶם מוֹכֵן, הַמְזוּמָן לְאֲכִילָה.

עַל-כֵּן, נִמְצָאנוּ שְׁאֵנּוּ לֹא רַק מְבָרְכִים עַל אֲכִילַת הַלֶּחֶם, אֲלֵא אָנוּ גַם מְתַפְּלְלִים עַל תִּיקוּן חֲטָא עֵץ הַדַּעַת, שֶׁהִיָּה בְּלֶחֶם, כְּדִי שִׁיחֲזוֹר הַמְצָב כְּמוֹ לְפָנֵי חֲטָא, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תּוֹצִיא גְלוּסְקָאוֹת.

בְּדַרְךְ זֶה נִרְאֶה גַם לְבָאָר, מְדוּעַ תִּקְנוּ לְנוּ חוֹ"ל אֶת מִצְוֹת נְטִילַת יָדַיִם לְפָנֵי אֲכִילַת הַלֶּחֶם. וַיֵּשׁ לְבָאָר עֲנִין זֶה עַל-פִּי מַה שְׁכְּתוּב: "וְתֹאמַר הָאִשָּׁה אֶל הַנָּחֵשׁ...וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֵּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תָּמּוּתוּ. וַיֹּאמֶר הַנָּחֵשׁ אֶל הָאִשָּׁה לֹא מוֹת תָּמּוּתוּ". וּפְרָשׁ רִש"י: "וְלֹא תִגְעוּ בוֹ" הוֹסִיפָה (חָוָה) עַל הַצִּיּוּי (שֶׁל הַקַּב"ה), לְפִיכֶךְ בָּאָה לְיַדֵי גִרְעוֹן, שְׁנֵאֲמַר (מִשְׁלֵי ו'): 'אֵל תוֹסֵף עַל דְּבָרָיו'...דְּחָפָה (הַנָּחֵשׁ אֶת חָוָה), עַד שְׁנִגְעָה (בוֹ=בְּעֵץ). אָמַר לָהּ (הַנָּחֵשׁ): כִּשְׁם שְׁאֵין מִיתָה בְּנִגְעָה, כִּךְ אֵין מִיתָה בְּאֲכִילָה". נִמְצָא לְפִי זֶה, כִּי שֶׁרֵשׁ חֲטָא עֵץ הַדַּעַת הוּא בְּמַה שְׁנִגְעָה חָוָה בְּיַדֵיהָ בְּעֵץ הַדַּעַת, וְאַחֲרַי-כֵּן הִשְׁתַּמְשָׁה בְּיַדֵיהָ לְקַחַת מִפְּרִי עֵץ הַדַּעַת, וְלִתֵּת גַּם לְאָדָם, כְּמוֹ שְׁכְּתוּב: "וְתִקַּח מִפְּרִיו וְתֹאכַל וְתִתֵּן גַּם לְאִשְׁתָּה עִמָּךְ וַיֹּאכְלוּ".

וּמַעֲתָה יֵשׁ לוֹמַר, כִּי מְטַעַם זֶה תִקְנוּ לְנוּ חוֹ"ל לְיִטוּל אֶת הַיְדִים לְפָנֵי שְׁאֵנּוּ אוֹכְלִים לֶחֶם, כְּדִי לְטַהֵר וּלְתַקֵּן אֶת פְּגָם הַיְדִים, שְׁנִפְגְּמוּ כְּאֲשֶׁר נִגְעוּ אָדָם וְחָוָה בְּעֵץ הַדַּעַת, שֶׁהִיָּה לֶחֶם.

וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁמַטַעַם זֶה מְבֹאָר בְּשְׁלַחַן עֲרוּךְ (או"ח סימן קסו', סעיף ד'): "יִתֵּן שְׁתֵּי יָדָיו עַל הַפֶּת בְּשַׁעַת הַבְּרָכָה, שִׁישׁ בְּהֵן י' (=10) אֲצַבְעוֹת, כְּנִגְדַּד י' (=10) מִצְוֹת הַתְּלוּיֹת בַּפֶּת". וְזוֹא, כְּדִי לְתַקֵּן בְּכֶךְ מַה שְׁנִפְגְּמוּ הַיְדִים בְּעֵת שְׁנִגְעוּ בְּאֲכִילַת הַלֶּחֶם מְעֵץ הַדַּעַת.

(וּקְדָם שִׁיבְרָךְ יִתֵּן שְׁתֵּי יָדָיו עַל הַפֶּתַח, שִׁישׁ בְּהֶן י' אֶצְבְּעוֹת, כִּנְגַד י' מִצּוֹת הַתְּלוּיוֹת בַּפֶּתַח, וְאֵלוֹ הֵן: "לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׁוּר וּבַחֲמֹר יִחַדּוּ", כִּלְאִים, לְקֹט, שִׁכְחָה, פֶּאֶה, "לֹא תִחַסֵּם", תְּרוּמָה, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, חֵלֶה. וְלִכֵּן יִשׁ י' תִיבוֹת (=מַלְיָם) בְּבִרְכַת הַמּוּצִיא... (וְהֵם גַּם כִּנְגַד י' מִלְאָכוֹת שִׁישׁ, מִן הַחֲרִישָׁה וְעַד הָאִפִּיהַ: חֲרִישָׁה, זְרִיעָה, קְצִירָה, דִּישָׁה, זְרִיהַ, בְּרִירָה, טְחִינָה, רְקִידָה (=נִיפּוּי), לִישָׁה, אִפִּיהַ. כִּי בְכָל מִלְאָכָה נַעֲשֶׂה בִּירוּר נִיצוּצוֹת קָדָשׁ, כְּנֹדָע). וְכַשִּׁיאָמַר אֶת הַשֵּׁם יִגְבִּיהַ אֶת הַלֶּחֶם, וּבְשִׁבְתָּ יִגְבִּיהַ (אֶת) שְׁתֵּיהֶן, וַיִּבְרַךְ בְּכֹנְנָה, וַיִּדְקֹדֵק לְהוּצִיא הַיֵּטֵב אֶת הַ—הַ שֶׁל הַמוּצִיא, וַיִּתֵּן רוּחַ קָצֵת בֵּין תִּיבַת "לֶחֶם" לְבֵין תִּיבַת "מֶן", כְּדִי שֶׁלֹּא לְהַבְלִיעַ אֶת הַ—מ'. וְלֵאחֶר הַבְּרָכָה יֵאָכַל מִיָּד, כִּי אֶסוּר לְהַפְסִיק בֵּין הַבְּרָכָה לְתַחִילַת הָאֲכִילָה, אִפִּילוֹ לְעֶנְיַת אַמֶּן. וַיִּשׁ לְאָכוֹל שִׁיעוּר כּוֹזֵית (=כֶּ—27 גָּרַם) בְּלֵי הַפֶּסֶק (קִיצוּר שו"ע, סימן מא').

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מְכֻל זֶה, כִּי טָרַם שְׁחָטָאוּ אָדָם וְחֹהַ בְּעֵץ הַדַּעַת, לֹא צָמְחוּ חֲטִים עַל הָעֵצִים בְּגַן עֵדֶן, אֲלָא צָמַח לֶחֶם מִמֶּשׁ, מוּכָן וּמוּזֻמָּן לְאֲכִילָה. אוּלָם, לְאַחַר הַחֲטָא, יִרְדֶּה הַבְּרִיאָה מִמַּעַלְתָּה הַגְּדוּלָּה, וּבִמְקוֹם לֶחֶם הַצּוּמַח עַל הָעֵצִים, צוֹמְחִים חֲטִים מִן הָאֲדָמָה, וַיִּשׁ בְּהֵם טוֹרַח גְּדוּל. שְׁכֵן, יִשׁ לְטַחוֹן אֶת הַחֲטָה וְלַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה עֵיסָה, וְאַחֶר—כֶּךָ צָרִיךְ לְאַפּוֹת אֶת הָעֵיסָה, עַד שֶׁתִּהְיֶה לֶחֶם מִמֶּשׁ, מוּכָן וּמוּזֻמָּן לְאֲכִילָה. וְזֶהוּ שְׁאָמַר הַקַּב"ה לְאָדָם: "בְּזַעַת אִפִּיךָ תֹאכַל לֶחֶם."

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהִתְבּוֹנֵן בְּעֵינֵינוּ זֶה. שְׁכֵן, מַה רָאָה הַקַּב"ה לְהַעֲנִישׁ כִּכָּה אֶת הָאָדָם, שֶׁבִּמְקוֹם לֶחֶם מוּכָן וּמוּזֻמָּן עַל הָעֵצִים, יִצְמַחוּ עֵתָה מִן הָאֲדָמָה חֲטִים, וַיִּצְטָרְכוּ לְטוֹרַח כְּדִי לְאַפּוֹתָם?

נִרְאֶה לְבָאֵר עֵינֵינוּ זֶה עַל—פִּי מַה שֶׁכָּתַב הַגֵּה"ק רַבֵּי יוֹנָתָן אֵיבְשִׁיץ, בְּסִפְרוֹ "יַעֲרוֹת דְּבַשׁ" (חֵלֶק א' דְּרוֹשׁ יו"ד): "אֲבָל תִּדְעַ, כִּי קֹדֵם חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן, לֹא הָיָה שׁוּם אֲכָל צָרִיךְ אִפִּיהַ וּבִישׁוּל... וְהַטַּעַם (לְכַךָּ הָיָה), כִּי אֵין (דְּבַר) (הַמְגֵרֵשׁ אֶת הַ) אֲרָס שֶׁל (הַ) נַחֵשׁ, כִּי אִם הָאֵשׁ. כִּי אֲרָס (הַ) נַחֵשׁ — שׁוֹרְשׁוֹ (הוּא) (מִ) יְסוּד הָעֵפֶר, וְנַחֵשׁ — עֵפֶר לְחֶמּוֹ. וְהָאֵשׁ — תְּכִלִּית (=יַעֲוֵדָה) רְחוּקָה מֵעֵפֶר... וְלִכְךָ (הַ) אֵשׁ מְגֵרֶשֶׁת אֲרָסוֹ שֶׁל נַחֵשׁ... וְלִכְךָ אָמַרוּ

הַטְּבַעִים (=הַטְּבַעוֹנִיִּים), כִּי כָל דְּבָרִים חַיִּים, בְּלֹתֵי מְבוּשָׁל, הֵם מוֹזִיקִים. וְעַיִן בְּרַמְבַּ"ם, הַלְכוֹת מְדַע, מַה שֶׁכָּתַב בְּזוֹהַר הַנֵּה, עַל—פִּי דְבָרֵי הַ"יַעֲרוֹת דְּבַשׁ" הַרְחוּנוּ לְהִבְיִן, שֶׁקֹּדֵם חֲטָא עַץ הַדַּעַת לֹא הָיָה וְזֶהמַת הַנַּחֵשׁ בְּלֶחֶם. וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לְאַפּוֹתוֹ בְּאֵשׁ, כְּדִי שִׁתְּבַטֵּל אֲרָס הַנַּחֵשׁ מִמֶּנּוּ. אוּלָם, לְאַחַר שְׁחָטָאוּ אָדָם וְחֹהַ בְּעֵץ הַדַּעַת, הַכְּנִיס הַנַּחֵשׁ וְזֶהמַת בְּכָל הַמְאֲכָלִים, וּבְפָרֵט בְּלֶחֶם, שְׁגָדַל עַל עֵץ הַדַּעַת. עַל—כֵּן, אִי—אִפְשָׁר לְאָכוֹל אֶת הַלֶּחֶם, אֲלָא עַד שְׁאוּפִים אוֹתוֹ בְּאֵשׁ, הַמְבַטְלֵת וְהַשׁוֹרְפֵת אֶת אֲרָס הַנַּחֵשׁ. וְלִכֵּן סָבַב הַקַּב"ה כֶּךָ, שֶׁלְאַחַר חֲטָא עַץ הַדַּעַת לֹא צוּמַח לֶחֶם עַל הָעֵץ, אֲלָא חֲטָה עַל הָאֲדָמָה, וְצָרִיךְ לְטַחוֹן וְלַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה עֵיסָה, וְאַחֶר—כֶּךָ לְאַפּוֹתָה בְּאֵשׁ. וְזֹאת, כְּדִי שֶׁעַל—יָדֵי כֶּךָ תִּשְׁרוּף הָאֵשׁ אֶת אֲרָס הַנַּחֵשׁ, וְתִהְפֵּךְ הָעֵיסָה לְלֶחֶם, הַרְאוּי לְמְאָכַל.

רַעֲיוֹן קָדוֹשׁ זֶה שֶׁל הַ"יַעֲרוֹת דְּבַשׁ" פּוֹתַח לָנוּ פֶתַח לְהִבְיִן בֵּיתֵךְ שֶׁאֵת אֶת מִנְהַג יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַנֶּשִׁים אוֹפּוֹת חֵלוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי, לְכַבוֹד שַׁבַּת קָדָשׁ. וּמִקּוֹר הַדְּבָרִים מְדַבְּרֵי הַרַמְבַּ"ם (או"ח סימן רמב'): "נוֹהַגִין (הַנְּשִׁים) לָלוֹשׁ כְּדִי שִׁיעוּר חֵלָה בְּבִית, לַעֲשׂוֹת מֵהֶם לְחָמִים, לְבַצוֹעַ עֲלֵיהֶם בְּשַׁבַּת וַיּוֹם טוֹב... וְהוּא מְכַבוֹד שַׁבַּת וַיּו"ט, וְאֵין לְשִׁנּוֹת."

וְכָתַב עַל—כֶּךָ הַ"מְגַן אֲבָרָהִם" (ס"ק ד'), שֶׁמִּצְוָה עַל הָאִשָּׁה לְאַפּוֹת בְּעֶרְבַת שַׁבַּת, "כְּדִי לְקַיֵּם מִצְוֹת חֵלָה, לְפִי שְׁ(הָאִשָּׁה) אֲבָדָה חֵלָתוֹ שֶׁל עוֹלָם". וּמִקּוֹר דְּבָרָיו הוּא מְמַדְרֵשׁ תְּנַחֲמוּמָא (נח, א'): "מִצְוֹת חֵלָה מְנִינִן? הֵיאָה (=חֵלָה) טְמָאָה חֵלָתוֹ שֶׁל עוֹלָם (=הָאָדָם מְשׁוּל לְחֵלָה). שְׁכֵן, הַקַּב"ה בְּרָא אֶת הָאָדָם מֵעֵיסָה שֶׁל אֲדָמָה, וְלִכֵּן תְּקַיֵּם מִצְוֹת חֵלָה".

*****

בְּעַיִנֵינוּ זֶה מְסוּפֵר עַל אֲשֶׁתוֹ שֶׁל רַבֵּי חֲנִינָא בֶן דּוּסָא, שֶׁהִיָּתָה עֲנִיָּה מְרוּדָה, וְלֹא הָיָה בְּבִיתָה מְאוּמָה. אוּלָם, בְּכָל עֶרֶב שַׁבַּת הָיָתָה רְגִילָה לְחַמֵּם אֶת הַתְּנוּרָה בְּבִיתָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיָּתָה מִתְּבִישָׁת, שְׂאִין בִּידָה קָמַח, כְּדִי לְהַכִּין חֵלוֹת לְשַׁבַּת. וְהִיָּתָה זּוֹרֶקֶת לְתוֹךְ הָאֵשׁ דְּבָר שֶׁמַּעֲלָה עֵשׂוֹן בְּאַרוּבָה, כְּדִי שִׁיחַשְׁבוּ הַשְּׂכַנּוֹת, שְׁגָם הֵיאָה אוֹפָה חֵלוֹת לְכַבוֹד הַשַּׁבַּת. וְהִיָּתָה לָהּ שְׂכַנָּה אַחַת, רָעָה, שֶׁאָמְרָה לַעֲצֵמָה: הֵרִי אֲנִי יוֹדַעַת שְׂאִין לָהּ כָּלוּם בְּבִית. אִם כֶּךָ, מַדּוּעַ הֵיאָה מַבְעִירָה אֵשׁ בַּתְּנוּרָה? הַלֵּכָה וְדַפְקָה עַל דַּלְתָהּ. הַתְּבַיְשָׁה אֲשֶׁתוֹ שֶׁל רַבֵּי חֲנִינָא, וְנִכְסָה מֵהָר לְחָדָר פְּנִימִי. נַעֲשֶׂה לָהּ נֶס, וְרָאִתָה הַשְּׂכַנָּה שֶׁתְּנוּרָה הָיָה מְלֵא לֶחֶם אִפּוּי, וְאִגּוֹן הַלִּישָׁה הָיָה מְלֵא עֵיסָה.

וַיִּשׁ לוֹמַר, שֶׁהֵיָתָה וְעַיִנֵינוּ אֶפִּיתָ הַלֶּחֶם בְּעֶרֶב שַׁבַּת הוּא כְּדִי לְשְׁרוּף אֶת אֲרָס הַנַּחֵשׁ, שֶׁהַכְּנִיס בְּלֶחֶם — לְכוּ, כְּאִשְׁרָה רָאִתָה אֲשֶׁתוֹ שֶׁל רַבֵּי חֲנִינָא, שְׂאִין לָהּ מַה לְאַפּוֹת, הַחֲלִיטָה, מַחְמַת הַבוּשָׁה, לְחַמֵּם אֶת הַתְּנוּרָה בְּאֵשׁ, וְהַתְּכּוֹנָה, בְּכֹנְנָתָה הַטְּהוֹרָה, לְסַיַע לְשֶׂאֶר נִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל הָאוֹפּוֹת, לְהַסִּיר וּלְשְׁרוּף אֶת זֶהמַת הַנַּחֵשׁ מֵהַלְחָמִים לְכַבוֹד שַׁבַּת קָדָשׁ. וְעַל כֵּן טְהוֹרָה זֹו נַעֲשֶׂה לָהּ נֶס

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וְאָרָא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 יְצִיאַת הַשְּׁבֵט: 17:35

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לעילוי נשמת סבתי היקרה שפרה לוי בת מרים ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

וְזֶה לְךָ הָאוֹת' – הֵינּוּ אוֹתוֹת הַתּוֹרָה" (ג' יב')

על הגלות הקשה של בני ישראל בכור הברזל במצרים מגלה לנו האריז"ל, שתכלית ירידת ישראל לגלות מצרים היתה כדי שישאל יודפכו שם מכל סיג ופגם, כמו שכתוב: "ואתכם לקח ה' ויוצא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם...". ופרש שם רש"י זצ"ל: "כור הוא כלי שמזנקים בו את הזהב". כלומר, כמו שצריך לנקות את הסיגים הדבוקים לזהב באמצעות היתוך בכור הברזל, כך היה צריך גם לזקק ולנקות את הסיגים, שנדבקו בנשמות ישראל, באמצעות הסבל וקושי השעבוד במצרים, כדי להכין אותם לקראת קבלת התורה. אולם, מגלים לנו חז"ל, שירידת ישראל לגלות מצרים היתה גם כדי לברר ולהוציא משם את אותיות התורה, שנפלו למצרים על-ידי צונות דור המבול.

ענין זה נלמד מתוך מאמר הזוהר הקדוש (בראשית כו'): "וימררו את חייהם...". 'בעבדה קשה' – בקושיא, 'בחמר' – בקל וחמר, 'ובלבנים' – בלבון הלכתא, 'ובכל עבדה בשדה' – דא(=זה) ברייתא, 'את כל עבדתם' – דא(=זה) משנה.

וכונת הזוהר הקדוש היא ללמדנו דעת, שמה שסבלו ישראל את קושי השעבוד במצרים היה כדי לזככם ולנקותם מכל סיג ופגם. ועל-ידי כך יזכו להוציא את אותיות התורה שבעל-פה, הפלולות מקושיה, קל וחמר, ליבון הלכות, ברייתא ומשנה. בדרך זו נעלה במסילה לבאר את הטעם לכך שהזכיר הקב"ה ארבעה לשונות גאולה במצרים (והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי), הנזכרים בפסוקים (שמות ו', ו-ז): "לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה... ולקחתי אתכם לי לעם". (ועל-כך תקנו לנו חז"ל לשנות ארבע כוסות יין בליל פסח).

וכתב רבנו האריז"ל, בספרו "שער הגלגולים" (הקדמה יא): "תלמוד תורה פנגד כלם. ויש בה ד' פירושים, שסימנם פרד"ס: פשט, רמז, דרש, סוד. וצריך לטרוח ולעסוק בכלם, עד מקום שיד שכלו מגעת. ויבקש לו רב שילמדהו, ואם חסר אחת מארבעתם כפי השגתו, יתגלגל על זה", והן: פשט, רמז, דרש, סוד. וצריך שיתגלגל עד שישלים אותן". לפי זה יש לומר, כי ארבעת חלקי התורה הקדושה (=פשט, רמז, דרש, סוד) היו נתונים בגלות מצרים, ובני ישראל ירדו למצרים כדי להוציא את ארבעת חלקי התורה השבויים שם. ולכן הזכיר הקב"ה למשה ארבע לשונות גאולה "והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי", כדי לרמוז לו על ארבעת חלקי התורה שיצאו עם בני ישראל מגלות מצרים.

וכן מביא ה"שפת אמת" סימוכין לרעיון זה ("וארא" תרל"ז): "ד' לשונות גאולה, פי כל הגלויות נכללים בגלות מצרים... והם נגד ארבעה פירושים שבתורה (פשט, רמז, דרש, סוד), והם ה-ד' לשונות גאולה". ועתה יאיר לנו גם להבין מה שתקנו לנו חז"ל בליל פסח לשנות ארבע כוסות יין, פנגד ארבע לשונות של גאולה. שכן, מבואר בזוהר הקדוש, על הפתוב במשלי (ט, ה): "לכו לחמו בלחמי, ושתו ביין מסכתי": "לכו לחמו בלחמי" – דא אורייתא דבכתב(=זאת התורה שכתב). 'ושתו ביין מסכתי' דא יינא דאורייתא דבעל-פה(=זה היין, שהוא התורה שבעל-פה)". (זוהר ח"ג רעא).

הנה, מבואר, כי היין רומז על התורה שבעל-פה. וכמו שהיין יוצא מהענבים, כך כל הדרשות שבתורה שבעל-פה יוצאות מהתורה שכתב, וממילא מכל ארבעת חלקי התורה (פשט, רמז, דרש, סוד). על-כן תקנו לנו חז"ל לשנות ארבע כוסות יין – גם כנגד ארבעת חלקי התורה הקדושה (פשט, רמז, דרש, סוד) – שיצאו מגלות/מקליפת מצרים.

וראוי להוסיף כאן את מנהג ישראל בליל פסח, שמלבד ארבע הכוסות של יין שחייבים אנו לשנות, מוזגים עוד

כּוֹס חֲמִישִׁית שֶׁל יַיִן, וְקוֹרְאִים לָהּ "כּוֹס שֶׁל אֱלֹהֵי הַנְּבִיא". וּמְקוֹר הַדְּבָר בְּ"חֶק יַעֲקֹב" (אור"ח סימן תפ, אות ו):
"נוֹהֲגִין בְּאֵלוּ מְדִינֹת לְמִזְוֵג כּוֹס אַחַד יוֹתֵר מִהַמְּסוּבִין (=מֵאַרְבַּע הַכּוֹסוֹת), וְקוֹרִין אוֹתוֹ כּוֹס (שֶׁל) אֱלֹהֵי הַנְּבִיא".
בְּפָרוּשׁ "הַחֲתָם סוֹפֵר" עַל הַהַגְדָּה כְּתוּב, שֶׁהִטְעֵם לְכּוֹס אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, הוּא מִפְּנֵי שְׂכִידוּעַ, חַז"ל תִּקְּנוּ לָנוּ בְּלִילֵי
הַסֵּדֶר, אַרְבַּע כּוֹסוֹת יַיִן, כִּנְגַד אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאוּלָּה, הַכְּתוּבִים בְּפָרְשַׁת וַאֲרָא (שְׁמוֹת ו, ו-ח):
"וְהוֹצֵאתִי... וְהִצֵּלְתִּי... וְגֵאלְתִּי... וְלִקְחַתִּי". אוּלָּם, בְּהַמְּשֵׁךְ הַכְּתוּב מוּבָא עוֹד לְשׁוֹן אַחַד שֶׁל גְּאוּלָּה: "וְהַבֵּאתִי
אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ", אֲלָא, אוֹמֵר ה' חֲתָם סוֹפֵר, "שֶׁלְשׁוֹן (=נוֹסח) זֶה, "וְהַבֵּאתִי", מְדַבֵּר עַל הַגְּאוּלָּה הָעַתִּידָה, שְׂאֵז
יָבּוּא אֱלֹהֵי, וְתִהְיֶה הַבִּיָּאָה לָאָרֶץ בִּיָּאָה נְצִחִית. וְלָכֵן מוּזָגִים כּוֹס חֲמִישִׁית וְקוֹרְאִים לָהּ "כּוֹס שֶׁל אֱלֹהֵי הַנְּבִיא".
הֵנָּה מִבּוֹאֵר, שֶׁמִּנְהַג יִשְׂרָאֵל לְמִזְוֵג כּוֹס חֲמִישִׁית שֶׁל יַיִן, "כּוֹס שֶׁל אֱלֹהֵי הַנְּבִיא", בָּא לְלַמְּדֵנוּ, שְׂאֵת הַכּוֹס
הַחֲמִישִׁית נִשְׁתָּה כְּשִׁיבּוּא אֱלֹהֵי הַנְּבִיא וַיִּבְשֵׁר לָנוּ אֶת הַגְּאוּלָּה, שְׂאֵז יָקִים הַקב"ה אֶת הַבְּטָחָתוֹ – "וְהַבֵּאתִי אֶתְכֶם
אֶל הָאָרֶץ" – בִּיָּאָה שֶׁתִּהְיֶה נְצִחִית, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף כַּאֲן פֶּרְפֶּרֶת נְאֻה, לָפִי מָה שְׁכַתֵּב ה' "אֲמַרְי נְעֵם" (וַאֲרָא אוֹת יו'), ש' "וְהַבֵּאתִי" הוּא בַּגְּמֵטְרִיָּה "מְשִׁיחַ בֶּן
דָּוִד". וְזֹאת, כַּדִּי לְרַמּוֹז לָנוּ, שֶׁלְשׁוֹן זֶה שֶׁל "וְהַבֵּאתִי", תִּתְקַיֵּם בְּגְאוּלָּה הַשְּׁלִישִׁית, שְׂאֵז יָבּוּא מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד,
וַיִּגְאֲלֵנוּ גְאוּלָּת עוֹלָם.

וְזֹאת, לָפִי מָה שְׁבִאֲרָנוּ, שְׂמַאֲחָר וּבִיִּצִיאַת מִצְרַיִם הוֹצִיָּאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אַרְבַּעַת חֲלָקֵי הַתּוֹרָה מִ-מֵט' שְׁעָרֵי
הַטּוֹמֵאָה, לָכֵן זְכוּ לַתּוֹרָה בִּבְחִינַת מֵט' שְׁעָרֵי בִינָה. אוּלָּם, בְּגְאוּלָּה הָעַתִּידָה, שְׁעֲלֵיָה נִתְכַּנְּה הַכּוֹס הַחֲמִישִׁית, שְׂאֵז
יָקִים הַקב"ה אֶת הַבְּטָחָתוֹ – "וְהַבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ" – נִזְכָּה לַתּוֹרָה בִּבְחִינַת שַׁעַר ה-נ' שֶׁל הַבִּינָה – "תּוֹרָה
חֲדָשָׁה מֵאַתִּי תִּצָּא, חִידוּשׁ תּוֹרָה מֵאַתִּי תִּצָּא" – בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן! (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְ"ק פִּינְחָס פְּרִדְמָן)
"אֲמַר אוֹיֵב אָרְדָּף אֲשִׁיג אֲחַלֵּק שָׁלָל" (שְׁמוֹת טו, ט)

כְּתָב ה' "אֲמַרְי פִּינְחָס" (וַאֲרָא), וְכֵן כְּתָב ה' "שִׁיחַ שְׂרָפִי קְדָשׁ", בְּשֵׁם הַרַ"ג רַבִּי מִנְחֵם מִנְדֵּל מְלוּבָאוֹיטְשׁ
זִיע"א (ה'צִמַּח צְדָק), שְׂשִׁינוּי שֶׁל שָׁם לְשׁוֹן וּלְבוּשׁ, מִבִּיא אֶת הַאָּדָם לְשְׁקוּעַ בְּשַׁעַר ה-נ' (=50) שֶׁל
הַטּוֹמֵאָה. וְלָכֵן, בְּזִכּוֹת שְׁעַמְדוֹ יִשְׂרָאֵל כְּסָלַע אִיתָן בְּדַבְּרִים אֵלּוּ (שָׁם לְשׁוֹן וּלְבוּשׁ), לֹא שְׁקַעוּ בְּשַׁעַר ה-נ'
שֶׁל הַטּוֹמֵאָה, וְהַקב"ה הוֹצִיא אוֹתָם מִגְּלוֹת מִצְרַיִם, עַל-יְדֵי שְׁהַכְּנִיס שְׂנֵאָה בְּלִבָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ
לְסַבּוֹל עוֹד אֶת טוֹמֵאת מִצְרַיִם.

יוֹמְתֵק לְצַרְף בְּזֶה רָמֵז נִפְלֵא שְׂאֲמַר כ"ק מְרַן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִבְּעַלְזָא זִיע"א, עַל הַכְּתוּב בְּשִׁירַת הַיָּם: "אֲמַר
אוֹיֵב אָרְדָּף אֲשִׁיג אֲחַלֵּק שָׁלָל". שְׁהֵנָּה, פֶּרְעָה הָרְשָׁע יָדַע וְהִבִּין שִׁישְׂרָאֵל נִגְאָלוּ מִמִּצְרַיִם בְּזִכּוֹת שֶׁלֹּא שִׁינוּ
אֶת שְׂמָם לְשׁוֹנֵם וּלְבוּשָׁם, וְלָכֵן חִשַּׁב אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ הָרְעָה לְהַכְשִׁילָם בְּשִׁלְשׁ דְּבָרִים אֵלּוּ.
וְעַל-כֵּן רָמֵז הַכְּתוּב: "אֲמַר אוֹיֵב אָרְדָּף אֲשִׁיג". דְּהִינוּ, אֲמַר אוֹיֵב, הוּא פֶּרְעָה, אִיךְ אָרְדוֹף אֲשִׁיג וְאֲכַנִּיעַ
אֶת יִשְׂרָאֵל! וְחִשַּׁב רָשָׁע זֶה שְׂיַעֲשֶׂה זֹאת עַל-יְדֵי "אֲחַלֵּק שָׁלָל" - "שָׁלָל" רֵאשִׁי תִיבּוֹת שָׁם לְשׁוֹן לְבוּשׁ.
שְׂעַל-יְדֵי שִׁיכְשִׁילָם בְּ-גִ' דְּבָרִים אֵלּוּ, כַּדִּי שִׁיתְנַהֲגוּ כְּמוֹ כָּל מִצְרַיִם, וְעַל-יְדֵי כַּדִּי יִשִּׁיגָם וַיְפִילָם בְּשַׁעַר ה-נ'
שֶׁל הַטּוֹמֵאָה.
הַכֹּחַ שֶׁל הַתְּפִילָּה

עַל כּוֹחַה שֶׁל הַתְּפִילָּה מְסַפֵּר הַרַ"ג אֲמִיר קְרִיסֶפֶל, מְזִכִּירוֹ שֶׁל רַבְּנוּ מְרַן עוֹבְדֵיהּ יוֹסֵף זצ"ל, שְׁלָפְנֵי כְּשָׁנָתִים קָבֵל
שִׁיחַת טְלַפּוֹן מְרוֹפֵאָה, שְׁעַבְדָּה כְּפִרוֹפְסוֹר בְּאֶחָד מִבְּתֵי חַחוֹלִים הַגְּדוֹלִים וְהִנְחָשְׁבִים בְּאַרְץ. הִיא סַפְּרָה לוֹ שֶׁהִיא
מִמְשַׁפְּחָה חֵילוֹנִית מְסוֹרְתִית, וְלֹא חַרוֹנָה, לֹא עֲלִינוּ, נִהְרַג בְּנָה בַּתְּאוֹנָת דְּרָכִים, וְגַם בְּעֵלָה קָבֵל אֶת הַמַּחְלָה הַיְּדוּעָה.
וְהִיא, שְׁהִיתָה כֹּל-כַּדִּי מְמוֹרְמֶרֶת, הַתְּרִיסָה כְּלָפִי שְׂמִים בְּדִיבּוֹרִים, עַל רְצוֹנָה לְהַכְעִיס אֶת בּוֹרְאָה עַל הַצְּרוֹת ש' "נַחְתוּ"
עֲלֶיהָ פִּתְאוּם (כְּמוּבָן שְׂאִין אָדָם נִתְפָּס בְּשַׁעַת צַעְרוֹ). חָלְפוּ אִךְ שְׂבוּעִים, הִיא מְסַפְּרֶת, וְהִיא קֹבֵלָה אֶת הַמַּחְלָה הַנּוֹרְאָה
בְּלְשׁוֹן. "אֲנִי יוֹדַעַת שְׁזוֹ יָד ה' בְּגַלֵּל דִּיבּוֹרֵי הַנּוֹרְאִים כְּלָפִי שְׂמִים" - אָמְרָה אוֹתָהּ רוֹפֵאָה - "וְאֲנִי מוֹדָה שְׁחִטָּאתִי, וְלָכֵן
אֲנִי מִבְּקֻשֶׁת מְאֹד שֶׁהִרְבַּ יָבִרְךָ אוֹתִי בְּרוֹפֵאָה שְׁלִמָּה...". "כְּרוֹפֵאָה, אֲנִי יוֹדַעַת שְׂרַק 50 אַחוּזִים מִכֹּל חַחוֹלִים בְּסוּג
זֶה שֶׁל סַרְטָן יוֹצֵאִים מִמֶּנּוּ. וְגַם אֲז, מִי שִׁיוֹצֵא מִזֶּה, זֶה בְּזִכּוֹת שְׁפוֹרְתִים אֶת לְשׁוֹנוֹ, וְנִטְל מִמֶּנּוּ כַח הַדִּיבּוֹר...".
מְזִכִּיר הֶרֶב קְבַע לָהּ תוֹר לְהִיכְנֵס לְמֶרְן זצ"ל, וְאָכֵן הִיא הִגִּיעָה בְּזִמְנָה, וְנִכְנְסָה פְּנִימָה. הֶרֶב שְׂמָע בְּקֻשַׁב רַב אֶת
דְּבָרֶיהָ, וְהִגִּיב מִיָּד וְאָמַר: "הַתְּפִילָּה שֶׁל הָאָדָם נִשְׁמַעַת יוֹתֵר! אֲנִי יוֹכֵל לְהִיּוֹת רַק "צִינּוֹר". תִּקְבְּלִי עַל עֲצִמָךְ מְשֻׁהוּ,
אוּלִי שְׁמִירַת שַׁבָּת, וְאֲנִי בְּטוֹחַ שֶׁה' יִשְׁמַע אֶת תְּפִילָּתְךָ. אֲנִי גַם אֶתְפַּלֵּל עֲלֶיךָ, אָבֵל דְּעִי לָךְ, שְׂרַק בְּקֻבְלָה שֶׁלָּךְ תְּנוֹשְׁעִי!"
לְאַחַר כֶּמָּה יָמִים קָבֵל מְזִכִּיר הֶרֶב מִכְּתָב מֵאוֹתָהּ רוֹפֵאָה, וְבוֹ הִיא כּוֹתֵבַת: "זֶה הָיָה נֵס רְפוּאִי! כָּבֵר לְמַחְרַת הַצְּלַחַתִּי
לְדַבֵּר כְּרַגְלִיל עִם חֲבֵרֵי הַרוֹפְאִים! הֵם לֹא הֶאֱמִינוּ, אִךְ אֲנִי יוֹדַעַת שְׂזֶה בְּזִכּוֹת הֶרֶב. אֲנִי מִבְּטִיחָה שְׂאֲשַׁמּוֹר עַל כָּל מָה
שֶׁהַבְּטָחַתִּי...".

הַמְּזִכִּיר הַרְאָה אֶת מַכְתָּבָהּ לְמֶרְן רַבְּנוּ זצ"ל, וּפִתְאוּם חָחֵל הֶרֶב לְבַכּוֹת: "חוֹשְׁדִים בִּי בְּמָה שְׂאִין בִּי...מִי כְּעַמָּךְ
יִשְׂרָאֵל, תִּרְאֶה מִי הֵם בְּנֵי שֶׁל הַקב"ה...". לְאַחַר מִכּוֹן הַנִּיחַ רַבְּנוּ אֶת הַמַּכְתָּב בַּתּוֹךְ אֶחָד הַסְּפָרִים (דְּבָרִים חֲשׁוּבִים
הָיָה הֶרֶב מְנִיחַ בַּתּוֹךְ סְפָרָיו), וְהִמְשִׁיךְ בְּלִימּוּדוֹ...

שַׁבָּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשַׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגְּיְלוּנוֹ!

🕒 **כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 16:23**

bnei-zion.com

פְּרֻשַׁת הַשָּׁבוּעַ: וְאָרָא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) **moshe45@bezeqint.net** ר"ת: 18:56 **יְצִיאַת הַשָּׁבֹת: 17:35**

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִלּוּי נְשֻׁמַת סַבְתֵי הַיִּקְרָה **שְׁפָרָה לוי בת מרים** ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"מעשה" ראשי התיבות **מח שליט על הלב** (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

ה'בְּנֵי יִשְׂשָׁכָר" כֹּתֵב (שבת מאמר ו' טו'), כִּי אוֹתִיּוֹת **יה'**, מִשָּׁם ה' יִתְבָּרַךְ, מוֹרוֹת עַל עַבְדֹת ה' **בְּמַחְשָׁבָה**.
וְאֵילוּ אוֹתִיּוֹת **וה'**, מִשָּׁם ה' יִתְבָּרַךְ, מוֹרוֹת עַל עַבְדֹת ה' **בְּמַעֲשֵׂה**.

וְכַלְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה: "כִּי יִשְׂרָאֵל דְּבַקִּים בְּשֵׁם הוֹי"ה (= **יהוה**) בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: 'וְאַתֶּם הַדְּבַקִּים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלֶכֶם הַיּוֹם'. וְהִנֵּה, בְּשֵׁם הוֹי"ה בְּרוּךְ הוּא, אוֹתִיּוֹת **ויה'** מוֹרִים עַל הַמַּעֲשֵׂה, (וְאוֹתִיּוֹת) **ויה'** הוּא הַמַּחְשָׁבָה כִּידוּע".

נִרְאֶה שֶׁעֲנִיָּן זֶה מֵתַאִים הַיֵּטֵב עִם הַכְּתוּב בַּתְּהִלִּים (צו' יא): "יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ" - רָאשֵׁי תֵיבוֹת **"יהוה"**. שְׁהִנֵּה, אִמְרוּ חו"ל בְּגִמְרָא (סנהדרין צ'): "יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעַל, וְאֶל הָאָרֶץ לְדִין עִמוֹ" (וַתְּהִלִּים נ'), "יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעַל" - זוֹ נִשְׁמָה. וְאֶל הָאָרֶץ לְדִין עִמוֹ - זֶה הַגּוֹף".

וּמֵאַחַר וְיָדוּע שֶׁפְּעוּלַת הַמַּחְשָׁבָה הִיא מִצַּד הַנִּשְׁמָה שְׁבִמָּח, וְאֵילוּ פְּעוּלַת הַמַּעֲשֵׂה הִיא מִצַּד אֵיבְרֵי הַגּוֹף, לְכֹן עַבְדֹת ה' **בְּמַחְשָׁבָה** מֵתַאִמָּה לְאוֹתִיּוֹת **יה'**, שֶׁהֵן רָאשֵׁי תֵיבוֹת "יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם". שֶׁכֵּן, הַשָּׁמַיִם רוֹמְזִים לְנִשְׁמָה, שֶׁמְקוּרָה בְּשָׁמַיִם. וְאֵילוּ עַבְדֹת ה' **בְּמַעֲשֵׂה** מֵתַאִמָּה לְאוֹתִיּוֹת **וה'**, רָאשֵׁי תֵיבוֹת "וְתִגַּל הָאָרֶץ" - שֶׁכֵּן, הָאָרֶץ רוֹמְזַת עַל הַגּוֹף, שֶׁמְקוּרוֹ בְּאָרֶץ.

וּבְעֲנִיָּן זֶה צְרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַעַת, שֶׁכְּאֲשֶׁר הָאֵדָם מְקַיֵּם מִצְוַה רַק **בְּמַחְשָׁבָה**, וְלֹא **בְּמַעֲשֵׂה**, הוּא מֵיחַד שֵׁם **יה'** בְּלְבָד, וְכְאֲשֶׁר הוּא מְקַיֵּם מִצְוַה הוּא מְקַיֵּם מִצְוַה **בְּמַעֲשֵׂה**, וְלֹא **בְּמַחְשָׁבָה**, הוּא מֵיחַד שֵׁם **וה'** בְּלְבָד. אוּלַּם כְּאֲשֶׁר הוּא מְקַיֵּם מִצְוַה גַּם **בְּמַחְשָׁבָה** וְגַם **בְּמַעֲשֵׂה** - הֵרִי הוּא מֵיחַד **יה' בְּ-וה'** בִּיחּוּדָא שְׁלִים (=יחוד/חיבור מושלם שֶׁל שֵׁם הוֹי"ה (= **יהוה**)) יִתְבָּרַךְ, וְזָהוּ הַדְּבַר הַמְּעוּלָה בְּיוֹתֵר.

וְלְכֹן מוֹבָן הַיֵּטֵב מְדוּעַ לִפְנֵי קִיּוּם כָּל מִצְוַה **בְּמַעֲשֵׂה** (בְּמִיּוּחַד לִפְנֵי תְּפִילוֹת שַׁחֲרִית, מְנַחֵה וְעַרְבִית) אֲנוֹ אוֹמְרִים: "לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתָּא... לִיחְדָּא שֵׁם **יה' בְּ-וה'** בִּיחּוּדָא שְׁלִים...". - כִּי רְצוֹנָנוּ הוּא לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה לֹא רַק **בְּמַעֲשֵׂה**, אֲלָא גַּם **בְּמַחְשָׁבָה**, כְּדִי לִיחַד שֵׁם **יה' בְּ-וה'** בִּיחּוּדָא שְׁלִים (= **יהוה**) וְלֹלָא הַפְּרָדָה.

וְהִנֵּה, אוֹמְרִים חו"ל, שֶׁתְּכַלִּית הָאֵדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא לְהַשְׁלִיט אֶת הַנִּשְׁמָה/הַמַּחְשָׁבָה שְׁבִמָּח עַל הַלֵּב, הַמִּפְעִיל אֶת אֵיבְרֵי הַגּוֹף לְעֲשׂוֹת **מַעֲשֵׂה**. כְּפִי שְׂאוּמֵר הָאֵר"י הַקְּדוּשׁ, (שַׁעַר הַכְּנוֹת דְּרוֹשׁ א' לִפְסַח), שֶׁתְּכַלִּית עַבְדֹת הָאֵדָם הִיא לְהַגִּיעַ לְמַדְרַגַת "מַח שְׁלִיט עַל הַלֵּב". שֶׁהֵרִי, הַמַּח הוּא מִשְׁכֵּן הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה וְשָׂרַשׁ הַמַּחְשָׁבָה וְהַדְּעַת, וְשֵׁם אֵין שׁוּם תְּשׁוּקָה וְתַאֲוָה לְדַבְּרִים הַנִּשְׁמִיִּים.

וְעוֹד כְּתוּב בְּסַפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁעֵיִקֵּר תְּפִקִּיד הַמַּח שֶׁהוּא מִשְׁכֵּן הַנִּשְׁמָה, לְלַמֵּד וְלַהֲשִׁיב, וְהוּא אֵף מְזַהֵר אֶת הָאֵדָם לְהִתְרַחֵק מִן הָרַע וְלַהֲתַקְרֵב לְטוֹב. לְעוֹמַת זֹאת, הַלֵּב, שֶׁהוּא שָׂרַשׁ הַמַּעֲשֵׂה, נוֹטָה יוֹתֵר לְרַע, לְתַאֲוֹת וְלַחֲמִרְנוּיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. לְכֹן, כְּאֲמוּר, תְּפִקִּיד הָאֵדָם הוּא "לְהַמְלִיךְ" אֶת הַמַּח עַל הַלֵּב, וְלַקְשָׁר בֵּין הַמַּחְשָׁבָה לְבִין הַמַּעֲשֵׂה, כְּדִי שֶׁהַמַּחְשָׁבָה/הַדְּעַת תְּפַקֵּחַ עַל כָּל מַעֲשֵׂה שֶׁל הָאֵדָם, וְעַל-יְדֵי כֵּן יוֹכַל הָאֵדָם לְשַׁלוֹט וְלַהַכְנִיעַ אֶת תַּאֲוֹת לְבוֹ, וְלֹא יְבוֹא לִיְדֵי חֲטָא, חֲלִילָה.

וְזָהוּ שְׂאֵמְרוּ חו"ל: "רְשָׁעִים מְלֵאִים חֲרָטָה" - כִּי מִצַּד הַיָּדְעָה שְׁבִמָּח הֵם יוֹדְעִים שֶׁאֲסוּר לְעֲשׂוֹת עֲבִירוֹת. אֲלָא שֶׁנִּמְשָׁכִים הֵם לְעֲשׂוֹת דְּבָרִים רְעִים מִחֲמַת נְטִיַת לִבָּם, שְׁנוֹטָה לְרַע. עַל-כֵּן, תְּפִקִּיד הָאֵדָם הוּא, כְּאֲמוּר, לְהַמְלִיךְ אֶת הַמַּח וְלַהֲשִׁיטוֹ עַל הַלֵּב. (וַיֵּשׁ לְתַת בְּזָה רְמִזוֹ וְסִימָן, שֶׁכָּל מַעֲשֵׂה שֶׁהָאֵדָם רוֹצֵה לְעֲשׂוֹת הוּא צְרִיךְ לְזַכּוֹר תְּמִיד אֶת רָאשֵׁי הַתֵּיבוֹת שֶׁל "מַעֲשֵׂה" - מַח שְׁלִיט עַל הַלֵּב).

וְהִנֵּה, מְבוֹאֵר בְּסַפְרֵי הַחֲסִידוֹת, בְּשֵׁם הָאֵר"י לְהַקְּדוּשׁ (שַׁעַר הַכְּנוֹת דְּרוֹשׁ א' לִפְסַח), כִּי קְלִיפַת (=טוּמְאָת) פְּרָעָה וּמְצָרִים נִמְצְאוּ בְּמִקּוֹם שֶׁל הָעַרְף, כְּנֶגֶד הַצְּוָאר. וְלְכֹן פְּרָעָה הוּא אוֹתִיּוֹת "הָעַרְף" - לְרְמִזוֹ עַל מְקוֹם הָעַרְף, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַצְּוָאר, שֶׁהוּא מְקוֹם צָר יוֹתֵר מִשְׂאֵר הַגּוֹף (וְכֹן גַּם מְצָרִים הוּא מְלִשׁוֹן מְצָר, מְקוֹם צָר).

וְהַעֲנִין הוּא, שֶׁמֵּאַחַר וְדָרַךְ עֲרַף הָאֵדָם יוֹרֶדֶת הַשִּׁפְעַת הָרֵאשׁ (=הַדְּעַת וְהַמַּחְשָׁבָה) לְכָל חֲלָקֵי הַגּוֹף, הִנֵּה, קְלִיפַת/טוּמְאָת מְצָרִים הִיֵּתָה בְּמִקּוֹם הָעַרְף כְּדִי לְעַצּוֹר יְרִידַת שִׁפְעָה זֶה לְכָל חֲלָקֵי הַגּוֹף, וְעַל-יְדֵי כֵּן לְעֲשׂוֹת נֶתַק וְהַפְּסָקָה בֵּין הַמַּח לְבִין הַלֵּב, כְּדִי שֶׁלֹּא יוֹכַל הַמַּח לְהַשְׁפִּיעַ מַחוּכְמָתוֹ וּמִיְדִיעָתוֹ עַל הַלֵּב, וְיִלְךְ הַלֵּב אַחַר תַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה. וְכֹל זֹאת כְּדִי לְהַמִּית אֶת כָּלל יִשְׂרָאֵל מוֹת רוֹחֲנִי, חָס וְשְׁלוֹם.

וְלְכֹן שַׁעֲבַד פְּרָעָה אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַעֲבִידָם בְּעַבְדוּתָהּ קֶשֶׁה וּמְפַרְכֶּת, כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם זְמַן אֲפִילוֹ לְחָשׁוּב וְלַהֲתַבּוֹן בֵּין טוֹב לְרַע, כְּפִי שֶׁמַּעִיד הַכְּתוּב: "וְלֹא שְׁמַעוּ אֶל מִשָּׁה מְקַצֵּר רוּחַ וּמַעְבֻּדָה קֶשֶׁה". וְעַל-יְדֵי כֵּן

לעשות פירוד בין **מחשבתם**, לבין **מעשיהם**, כדי שיאבדו את זהותם העצמית ואת קדושתם, וישקעו בטומאת מצרים.

וזהו ענין גלות **הדעת**. שכן, המושג "**דעת**" הוא מלשון התחברות, כמו שכתוב: "והאדם **ידע** את תוה אשתו", ו**הדעת** מחברת בין **המח** לבין **הלב**, כדי שיוכלו שניהם לעבוד את ה' בלי שום פירוד.

על-כן צונו ה' יתברך על מצות התפילין. שכן, ידוע שתפילין של יד, שאנו מניחים כנגד **הלב**, הם כדי לשעבד את **הלב**, שרש **המעשה**, לה' יתברך. ואילו התפילין של הראש, שאנו מניחים כנגד **המח**, שרש **המחשבה** ו**הדעת**, הם כדי לשעבד את **המח**, כלי **המחשבה** ו**הדעת**, לה' יתברך - ועל-ידי כך אנו **קושרים** את **המעשה** עם **המחשבה**, כדי שכל **מעשה ומעשה** שלנו יהיה תחת פיקוח **המחשבה** ו**הדעת**.

לכן גם הקפידו חז"ל כל-כך שלא להפסיק בין תפילין של יד לבין תפילין של ראש, שהרי זהו ענין גלות **הדעת** במצרים - לעשות פירוד וניתוק בין **המעשה** ובין **המחשבה**. ואילו עבודת איש ישראל היא **לקשר** בין **המחשבה** ו**המעשה** לבין ה' יתברך, כך שכל **מעשה ומעשה** שהאדם עושה, יהיו תחת פיקוח **המחשבה** ו**הדעת**, כדי שלא יבוא לידי חטא, חלילה.

וזהו שכתוב: "והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים". שכן, צריכים אנו לשאול, **מה הקשר** בין מצות התפילין לבין יציאת מצרים?

והתשובה לכך היא, שפאשר אנו מניחים תפילין על הראש, כנגד **המח**, ועל היד כנגד **הלב**, אנו למעשה **מחברים** בין **המחשבה** לבין **המעשה**, שפרעה ומצרים רצו כל-כך **להפריד** ביניהן. ובכך אנו זוכרים ומודים לה' יתברך על שהוציאנו ממצרים.

ויש עוד לומר שפאשר אנו מניחים תפילין - קושרים את התפילין של היד כנגד **הלב**, ואת התפילין של הראש כנגד **המח** - אנו בעצם **מיוחדים/קושרים** את **המחשבה** עם **המעשה**, כדי **שהלב**, מקור התאוה, יהיה בשליטת **הדעת**, ואז נוכל לעבוד את ה' יתברך בלב ובנפש. ודבר זה מבטא ומסמל לנו את **השחרור** **האמיתי** שלנו משעבוד מצרים, "גלות **הדעת**", ואת היציאה מעבודות לחרות.

"וידבר **אלהים** אל משה, ויאמר אליו אני **יהוה**" (ו' ב')

על הכתוב, "וידבר **אלהים** אל משה, ויאמר אליו אני **יהוה**", שואלים המפרשים: מדוע מתחיל הפסוק בשם "**אלהים**", המורה על מידת **הדין**, ומסתים בשם "**יהוה**", המורה על מידת **הרחמים**. (ידוע שהשם של הקב"ה "**אלהים**", הוא שם של מידת **הדין**, ולעומת זאת, השם המלא של הקב"ה, **יהוה**, הוא שם של **חסד ורחמים** גמורים).

נקדים להביא את דברי גאון עוננו החיד"א זיע"א, שהרבה והאריך לשבח את מידת **הענוה** מכל המידות כלה. והסביר, שעל-ידי מידת **הענוה** זוכה האדם להמשיך עליו חסדים ורחמים גדולים.

הנה, "ענו" במילוי אותיות ע"ן ו"ן נו"ן עולה למנין "**רחם**" (=248). וכן גם למנין **אברהם** (=248) - לומר לנו שהענו מושך **רחמים וחסדים**, בבחינת "**חסד לאברהם**".

וזהו שכתוב בפרשה: "וידבר **אלהים** (=מידת **הדין**) אל משה, ויאמר אליו אני **יהוה** (=מידת **הרחמים**)" - משה, בזכות **הענוה** שלף הפכת את מידת **הדין** (=אלהים) למידת **הרחמים** (=יהוה). שכן, "ענו" ראשי תיבות **נשא עון ועבר** (על פשע), "**שהענו** מעביר על מידותיו, ואמרו חז"ל בגמרא (יומא כג), ש"כל המעביר על מידותיו, מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר: **נשא עון ועבר על פשע**". למי **נשא עון**? למי **שעובר על פשע**".

ועל-כך רמז דוד המלך (תהילים פט, כ): "**הרימותי** **בחור מעם**", הנה "**בחור**" בגמטריה "**גבורה**" (=216). וכידוע "**גבורה**" היא מידת **הדין**. וכיצד מרימים/מסלקים מאתנו את מידת **הגבורה/הדין**? על-ידי "**מעם**" - **מעביר על מידותיו**. שכן, כאמור, "**כל המעביר על מידותיו, מעבירין לו על כל פשעיו**", וזוכה לרחמים ולחסדים גדולים.

"**ויאמר אליו אני ה' (אני ה' - נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפניו) (רש"י)**

מסופר על הגאון רבי ישעיה זוכוביצר זצ"ל, שפעם אחת בא אליו יהודי, ובקש ממנו שילווה לו אלף זהובים למשך חצי שנה, כדי שיוכל להינצל מפשיטת רגל. הסכים רבי ישעיה להלוות לו, אך בתנאי שאחד ממכריו בעיר יהיה ערב. אמר לו אותו היהודי, שהוא זר בעיר, ושאינו לו מכרים וידידים, ורק ה' יתברך, שיודע את מצבו ואת מידת יושרו, יכול להיות הערב שלו בעד ההלוואה.

הסכים רבי ישעיה, ואמר לו שאין ערב יותר נאמן מה' יתברך, ונתן לו את הסכום שבקש. לאחר חצי שנה, בא אותו יהודי אל רבי ישעיה כדי לפרוע את חובו, אך להפתעתו סרב ר' ישעיה לקבל את הכסף, ואמר לו: "הערב שלך פרע כבר את כל החוב, כיון שבאותו יום שהלויתי לך, זמן לי השם יתברך עסק מסוים, שבו הרוחתי בדיוק אלף זהובים, וזקפתי אפוא את הרוח שהוא על חשבון חובך..."

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

🕯️🕯️🕯️ **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:23**

bnei-zion.com

פְּרֻשַׁת הַשָּׁבוּעַ: וְאָרָא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:35**

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִלּוּי נְשָׁמַת סַבְתִּי הִיקָרָה שְׁפָרָה לֹוי בַת מָרִים ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְשָׁמַתִּי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ"

על הכתוב: "וְשָׁמַתִּי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ", אומר רבנו בחיי, "וְשָׁמַתִּי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ... (כי) מֵלֶת 'פֶּדֶת' חֶסֶר ו', מִפְּנֵי שְׁגָאוֹלֶת מִצָּרִים (היא) גְּאוּלָּה, שְׁאַחֲרֶיהָ (יְהִי) שְׁעַבּוּד. אָבֵל, (ה)גְּאוּלָּה הֶעֱתִידָהּ, אֵין שְׁעַבּוּד אַחֲרֶיהָ, כִּי אִם תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים. וְעַל-כֵּן תִּמָּצָא בְּגְאוּלָּה הֶעֱתִידָהּ פֶּדוּת מֵלֶא ב-ו'. הוּא שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים קי"א, ט): 'פֶּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ, צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ'."

מִבִּיאֹר דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל רַבְּנוּ בַחֲיִי אָנוּ לְמַדִּים, שְׁפִינֵן שְׁגָאוֹלֶת מִצָּרִים לֹא הִיְתָה גְּאוּלָּת עוֹלָמִים (שְׁהָרִי, **בְּעוֹנוֹתֵינוּ** הָרַפִּים, גְּלִינוּ מֵעַל אֲדַמְתָּנוּ בְּחֶרֶפֶן בֵּית רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי), וְלָכֵן כְּתוּב "פֶּדֶת" בְּכַתִּיב חֶסֶר (=בְּלִי הָאוֹת ו') – לְרִמּוֹז שֶׁהַגְּאוּלָּה אֵינָה בְּשִׁלְמוֹת. אוֹלָם, עַל הַגְּאוּלָּה הֶעֱתִידָהּ כְּתוּב "פֶּדוּת" בְּכַתִּיב מֵלֶא (=עַם ו'). שְׁפֵן, תְּהִיָּה זֹאת גְּאוּלָּת עוֹלָמִים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב "פֶּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ'."

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עִמָּךְ עֲגִין זֶה. שְׁפֵן, מְדוּעַ הָאוֹת ו' חֲשׁוּבָה כָּל-כָּךְ לְגְאוּלָּה הֶעֱתִידָהּ?

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁהֵנָּה עַל הַכְּתוּב (וַיִּקְרָא כו', מב'), "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב", מִפְּרֵשׁ רִש"י, שְׁכַפְדֵי לְהַבְטִיחַ לְבָנָיו אֶת הַגְּאוּלָּה הֶעֱתִידָהּ, לְקַח יַעֲקֹב אֲבִינוּ אֶת הָאוֹת ו' מֵאַלְיָהוּ הַנְּבִיא כְּעַרְבוֹן, עַד שִׁיבֹשֶׁר אֶת הַגְּאוּלָּה לְיִשְׂרָאֵל. וּכְפִי דְבָרֵי רִש"י (בְּתוֹסֶפֶת בִּיאֹר): בְּחֻמְשָׁה מְקוֹמוֹת נִכְתָּב יַעֲקֹב מֵלֶא, עַם ו', וּבְחֻמְשָׁה מְקוֹמוֹת כְּתוּב אֵלָיְהוּ חֶסֶר, בְּלִי ו' (=אֵלָיְהוּ). וְזֹאת, כְּדִי לְרִמּוֹז לָנוּ, שִׁיעֲקֹב אֲבִינוּ לְקַח עַרְבוֹן – אֶת הָאוֹת ו' מֵאַלְיָהוּ – עַד שִׁיבֹא אֵלָיְהוּ וַיִּבְשֹׁר אֶת גְּאוּלָּת בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב. (מְבוֹאֵר מְדַבְּרֵי רִש"י הַקְּדוֹשׁ, שִׁיעֲקֹב אֲבִינוּ נִטַּל מִשְׁכוֹן/עַרְבוֹן מֵאַלְיָהוּ – אֶת הָאוֹת ו'. וְלָכֵן נִקְרָא אֵלָיְהוּ בְּחֻמְשָׁה מְקוֹמוֹת בְּשֵׁם "אֵלָיְהוּ", וְאֵילוּ יַעֲקֹב נִקְרָא בְּחֻמְשָׁה מְקוֹמוֹת בְּשֵׁם יַעֲקֹב. כָּל זֹאת, כְּדִי לְהַבְטִיחַ שֶׁאַלְיָהוּ הַנְּבִיא יָבֹא וַיִּבְשֹׁר לְיִשְׂרָאֵל, לְעֵתִיד לְבֹא, עַל הַגְּאוּלָּה הַאֲחֵרוֹנָה).

נִקְדִּים עוֹד אֶת דְּבָרֵי הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", הַאוֹמֵר, בְּשֵׁם סֵפֶר הַ"פְּלִיאָה", שֶׁלְעֵתִיד לְבֹא יוֹצִיא אֵלָיְהוּ הַנְּבִיא אֶת הָאוֹת ו' מִשְׁמוֹ שֶׁל **עֲשׂו**, וַיִּשְׂאֵר מִ**עֲשׂו עֵש**. וְזֹאת, כְּפִי שְׁרׁוּמֵז הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נ', ט): "הֵן כָּלֶם כְּפִגְדַּי יִבְלוּ, **עֵש** יֵאֲכָלֶם". וְאוֹלָם, אֶת אוֹתָהּ הָאוֹת ו' שִׁיּוֹצִיא אֵלָיְהוּ מִ**עֲשׂו** הוּא יִמְסוֹר לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ, וְשְׁמוֹ יְהִיָּה מֵלֶא – "יַעֲקֹב" – כְּמוֹ שְׁכָתוּב (וַיִּקְרָא כו', מב'): "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב'."

וְהַבִּיאֹר הוּא, כְּפִי שְׁכָתוּב בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁלְכָל **קְלִיפָה** (=כַּח טוֹמְאָה) חֲיִבַת לְהִיּוֹת חַיּוֹת(=נִיצוּץ) מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, הַמְּחִיָּה אוֹתָהּ (כְּמוֹ שְׁכָתוּב (נְחֻמִּיה ט', ו'): "וְאֵתָהּ מְחִיָּה אֶת כָּלֶם"). שְׁפֵן, לֹלֵא נִיצוּץ כְּזֶה, אֵין **לְקְלִיפָה** קִיּוּם, וְהִיא תִתְבַּטֵּל מִן הָעוֹלָם. לָכֵן, כְּאֲשֶׁר מְגִיעַ הַזְּמַן שֶׁעוֹלָה בְּרִצּוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ לְבַטֵּל אֶת הַ**קְלִיפָה**, מוֹצִיא הַקַּב"ה אֶת הַ**נִיצוּץ** הַקְּדוֹשׁ שֶׁמְחִיָּה אֶת הַ**קְלִיפָה**, וְהִיא מִתְבַּטֵּלַת בִּיטוּל גְּמוּר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא(=כְּעַפְרָא הָאַרְצִי).

וְהֵנָּה, עַל מָה שְׁאַמְרָה רַחֵם לְמַרְגְּלִים (שֶׁהַחֲבִיאָה בְּבִיתָהּ), "וְעֵשִׂיתֶם גַּם אִתָּם עִם בֵּית אָבִי חֶסֶד וְנִתַּתֶּם לִי אוֹת **אַמֶּת**", שׁוֹאֵל הַזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ (וַיְחִי רמ"א): "וּמֵאֵי אוֹת אַמֶּת? דָּא אוֹת ו' (=וּמֵהוּ אוֹת אַמֶּת? זוֹ הָאוֹת ו'). וְכֵן כּוֹתֵב הַזֹּהַר שֶׁם (מְתוּרְגָם): "סִימָן שֶׁל חַיִּים אֵינוֹ שׁוֹרָה, אֶלֶא בָאוֹת אַמֶּת. וּמִי הִיא אוֹת אַמֶּת? זוֹ הָאוֹת ו', מִשׁוּם שְׁבָה שׁוֹרָה(=יֵשׁ) חַיִּים'."

וּמֵעַתָּה מְבוֹאֵר מְדוּעַ לְעֵתִיד לְבֹא יוֹצִיא אֵלָיְהוּ אֶת הָאוֹת ו' מִקְלִיפַת עֲשׂו. שְׁפֵן, הָאוֹת ו' הִיא הַ**נִיצוּץ** הַקְּדוֹשׁ הַנּוֹתֵן חַיּוֹת לְקְלִיפַת עֲשׂו. וְלָכֵן, כְּאֲשֶׁר יְגִיעַ הַזְּמַן שֶׁתִּתְבַּטֵּל קְלִיפַת עֲשׂו, בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ, יָבֹא אֵלָיְהוּ הַנְּבִיא וַיּוֹצִיא אֶת הָאוֹת ו' מִשְׁמוֹ שֶׁל עֲשׂו, וַיִּשְׂאֵר מִמֶּנּוּ **עֵש**, הַרּוּמֵז עַל בִּיטוּלוֹ, בְּבַחֲבִינַת "כְּפִגְדַּי יִבְלוּ **עֵש** יֵאֲכָלֶם'."

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף, שֶׁהֵנָּה יְדוּעַ בְּחוֹכְמַת הַדְּקְדוּק שֶׁהָאוֹת ו' בְּרֵאשׁ הַתִּיבָה מְשַׁמֵּשׁת בְּדֶרֶךְ כָּלֵל כְּאוֹת הַחִיבוּר לְחַבֵּר בֵּין שְׁנֵי דְבָרִים. וְזֹאת, כְּפִי שְׁמַצִּינוּ בְּפִסּוּק הָרֵאשׁוֹן בְּתוֹרָה (בְּרֵאשִׁית א', א'): "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". הֵנָּה, ו' שֶׁל "וְאֵת הָאָרֶץ" הִיא ו' הַחִיבוּר, הַמְּחַבֵּר אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ שֶׁהַקַּב"ה בָּרָא.

וְלָכֵן נִמָּצָא לְפִי זֶה, שְׁכַאֲשֶׁר אִישׁ יִשְׂרָאֵל מְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה שֶׁל (וַיִּקְרָא יט', יח'): "וְאֶהְבֵּת לְרַעֲךָ כְּמוֹךָ", וְהוּא מִתְחַבֵּר

בְּאַהֲבָה וְרַעוּת עִם אָחִיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הָרִי הוּא מִתְקַן אֶת הָאוֹת ו' בְּהִיּוֹתוֹ מִתְחַבֵּר עִם הַקְּדוּשָׁה. אֵךְ לְעוֹמֵת זֹאת, כְּאִשֶּׁר אִישׁ יִשְׂרָאֵל מִתְחַבֵּר חֲלִילָה עִם רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, שׁוֹנְאֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי אִז הוּא פּוֹגֵם בְּאוֹת ו' הַחִיבוּר, שֶׁהָרִי הוּא מִתְחַבֵּר עִם מִי שְׂאִינוֹ רְאוּי לְהִתְחַבֵּר.

הִנֵּה כִּי כֵן יֵאִירוּ עֵינֵינוּ לְהִבִּין וּלְהַשְׁכִּיל כִּי שֶׁרֵשׁ הַחַיּוֹת שֶׁל הָאוֹת ו' הַנִּמְצָאֹת בְּשֵׁמוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, נּוֹבֵעַ מֵהִתְחַבְּרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם זֶרְעוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, דְּבַר שְׂגוּרִים לְפָנֵם בְּאוֹת ו' הַחִיבוּר.

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁמִּפְנֵם זֶה מְקַבֵּל עֵשׂוֹ אֶת כּוּחוֹ וְאֶת חַיּוֹתוֹ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִבִּין שֶׁרַק עַל-יְדֵי הַתְּבַדְלוֹת מֵהַגּוֹיִים וּמְחֻקּוֹתֵיהֶם, וְאַחֲדוּת וְרַעוּת בְּיִשְׂרָאֵל, נִצְלִיחַ לְהוֹצִיא מֵעֵשׂוֹ אֶת הָאוֹת ו', וְהוּא יִתְבַטֵּל בְּבַחֲיַנַּת "הֵן כָּלֶם כְּבָגֵד יָבְלוּ, עֵשׂ יֹאכְלֵם".

וּמִכַּאֲן יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין שֶׁהֵטַעַם שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ לָקַח אֶת הָאוֹת ו' מֵאַלְהֵיו הַנְּבִיא כְּמִשְׁכּוֹן, כְּדִי שִׁיבּוֹא וְיוֹצִיא אֶת הָאוֹת ו' מִשְׁמוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ. שְׂכּוֹן, זֶה תְּפִקִּידוֹ שֶׁל אֱלֹהֵיו הַנְּבִיא לְהִכִּין אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַרְאֵת הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה, עַל-יְדֵי שִׁירְבָה אֶת הַשְּׁלוֹם וְהַאֲחֻדוּת בְּיִשְׂרָאֵל, וְיִרְחִיק אוֹתָם מִחֻקּוֹת הַגּוֹיִים, כְּפִי שְׂכַתּוּב בַּנְּבִיא (מְלֹאכִי ג', כג'): "הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לְפָנָי בּוֹא יוֹם ה' הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהַשִּׁיב לֵב אָבוֹת עַל בְּנֵים וְלֵב בְּנֵים עַל אָבוֹתָם".

וּבְרוּר הוּא שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּבַדְלוֹת מִן הַגּוֹיִים, וְאַהֲבָה וְהִתְחַבְּרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ, יִתְקַן אֱלֹהֵיו הַנְּבִיא אֶת הַפְּגָם שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹת ו' (שְׁנוּצָר כְּאִמּוֹר עַל-יְדֵי הַתְּחַבְּרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם הַגּוֹיִים). וְעַל-יְדֵי תִיקוּן זֶה שֶׁל הָאוֹת ו', יוֹצִיא אֱלֹהֵיו אֶת הָאוֹת ו' מֵהֵשֶׁם עֵשׂוֹ, וְיִשְׁאַר מֵעֵשׂוֹ "עֵשׂ", וְעַל-יְדֵי כֵךְ תִּתְבַטֵּל חַיּוֹתוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, וְנִזְכָּה לְגְאוּלָּה הָעוֹלָמִית בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרֵ"ק פִּינֶחֶס פְּרִידְמָן) "וּבְנֵי יִצְהָר קָרַח וְנִפְגַּ וְזַכְרִי"

בִּסְפָר "חֲמֻדָּה גְנוּזָה" מְסוּפֵר, שֶׁפַּעַם אַחַת בְּעֶרְבַּ שַׁבַּת פְּרִשֶׁת "וְאַרְא" בָּאוּ סוֹחֲרִים לְהַרֵ"ק "הַחוּזָה מְלוּבְלִין" זִיע"א, וְסִפְרוּ לוֹ, שֶׁמִּחֲמַת הַקּוֹר הַנּוֹרָא שְׁשׁוּרָר, אִין הֵם יְכוּלִים לְסַחֵר וּלְהַשְׁתַּפֵּר וּלְהִבִּיא לָחֵם לְבֵיתָם. אָמַר לָהֶם הַרְבִּי: הָרִי מִן הַתּוֹרָה שֶׁבְּפִרְשֶׁת הַשְּׁבוּעַ יֵשׁ לִי יִשׁוּעָה עֲבוּרְכֶם! שֶׁהָרִי בְּפִרְשֶׁתְנוּ כְּתוּב: "וּבְנֵי יִצְהָר קָרַח וְנִפְגַּ וְזַכְרִי". "וּבְנֵי יִצְהָר" - אֵלוֹ הֵם יִשְׂרָאֵל שְׂמֵאִירִים וּמִצְחִירִים כְּפּוֹכְכֵים בְּעוֹלָם. "קָרַח" זֶה בְּעַת שִׁישׁ קָרַח, שֶׁלַּג וּכְפּוֹר עַל-פְּנֵי הָאָרֶץ. אוּלָם, "וְנִפְגַּ" זֶה וְנִמְס, דְּהֵינּוּ, שֶׁהַקָּרַח וְהַשְּׁלַג יִתְפּוֹגַג מִיַּד וְיִהְיֶה נִמְס. "וְזַכְרִי" - שִׁיְהִיהַ זֶה לְזַכֵּר לְדוּרֵי דוּרוֹת, שֶׁבְּשָׁבוּעַ הַזֶּה לְעוֹלָם יִהְיֶה גֶשֶׁם וְשֶׁלַּג וּכְפּוֹר עַל-פְּנֵי הָאָרֶץ, אֵךְ מִיַּד לְאַחַר מִכּוֹן בְּאוֹתוֹ שְׁבוּעַ הוּא יִמָּס וְיִתְפּוֹגַג... "שֹׁלַח אֶת עַמִּי"

כְּשֶׁהַעֲנִיק מְלַךְ אוֹסְטְרִיָּה שׁוּיוֹן זְכוּיוֹת לְיְהוּדִים תּוֹשְׁבֵי מְדִינָתוֹ, שְׂרוּיִים הָיוּ כָּל הַיְהוּדִים בְּשִׁמְחָה גְדוֹלָה, מְרַנְנִים וּמְזַמְרִים וְחוֹגְגִים בְּכָל לֵב, לְכַבּוֹד מְאוּרָע גְדוֹל זֶה. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה רָאוּ תַלְמִידָיו שֶׁל רַבֵּנוּ ה"חֲתָם סוֹפֵר" זִיע"א, שֶׁרַבֵּם שְׂרוּי בְּעֶצֶב וּבְצַעַר גְדוֹל עַד כְּדִי בְּכִיָּה. הַשְּׁתוּמָמוֹ תַלְמִידָיו וְשִׁאֲלוּהוּ: "הַכִּיֻּצַּד זֶה יוֹזִיל רַבֵּנוּ דְמַעוֹת, בְּשְׁעָה שֶׁהָעַם כָּלוּ שְׂמַחִי?" "אִין זֹ בְּשׁוֹרָה טוֹבָה" - אָמַר לָהֶם ה"חֲתָם סוֹפֵר" - "אֲמַשׁוּל לָכֶם, בְּנֵי, מִשָּׁל, וְלֹא תִהְיוּ תְמַהִים עוֹד: לְאַחַד מִמְלַכֵי הָעַמִּים, מְלַךְ אֲדִיר וְחָזַק, הָיָה שֶׁר חָשׁוּב וְחָבִיב, שֶׁהַמְּלָךְ חָבְבוּ וְהוֹקִירוּ מְאֹד מְאֹד. לְיָמִים, חָטָא אוֹתוֹ הַשֵּׁר וְנִתְחַיַּב מִיָּתָהּ. אֲלֹא שֶׁהַמְּלָךְ הָיָה בְּעַל לֵב רַחוּם וְחַנוּן, וְהַחֲלִיט לְהַמִּיר לְאוֹתוֹ הַשֵּׁר אֶת עֵנֶשׁ הַמָּוֹת בְּמַאֲסָר לְזָמָן בְּלִתי מוּגָבֵל. אִם זֹאת, הַבְּטִיחוּ הַמְּלָךְ, שֶׁבְּסוֹפּוֹ שֶׁל דְּבַר, בְּבוֹא הַזָּמָן, יוֹצִיאֻהוּ וְיִשְׁלַחוּהוּ לְחוּפְשִׁי.

וְכֵךְ נִשְׁלַח הַשֵּׁר לְבוֹר כְּלָאוּ, שֶׁהָיָה תָא אֶפְל, חֲשׁוּף וּמְלֹא טַחֵב, וְהָיָה נִתּוֹן לְמַפְקֵד בֵּית סוֹהָר אַכְזָר וְרִשָּׁע. לְמַרוֹת זֹאת, לֹא אֶבְדָּה תְקוּתוֹ שֶׁל הַשֵּׁר, שֶׁעוֹד יְבוֹא הַיּוֹם שֶׁבוּ יִשְׁלַחוּ הַמְּלָךְ לְחוּפְשִׁי. וְהִנֵּה, בְּאַחַד הַיָּמִים, שֶׁמַּע אוֹתוֹ הַשֵּׁר קוֹל שְׁאוֹן וְתִכּוּנָה רַבָּה מְסַבֵּב לְתָאוּ. שִׁמְחָתוֹ גְּדֻלָּה עַד מְאֹד, שְׂכּוֹן, סִבֵּר הוּא לְתוּמוֹ, שֶׁבָּאִים לְשַׁחֲרוּ לְחַרוֹת. אוּלָם, מָה נִדְהֵם הַשֵּׁר לְשִׁמוּעַ, שְׂאָכָן אֵלוֹ הֵם שְׁלוּחֵי הַמְּלָךְ, שֶׁבָּאוּ אֵלָיו בְּפִקּוּדַת הַמְּלָךְ. אוּלָם, הֵם לֹא בָּאוּ לְשַׁחֲרוּ, אֲלֹא רַק כְּדִי לְשַׁפֵּץ אֶת תָּאוּ וּלְנַקּוֹתוֹ, וּלְקַבּוּעַ חֲלוֹן שִׁיכְנִיס קֶצֶת אוֹר לְתָא הַחֲשׁוּף. בְּכִיָּה גְדוֹלָה הַתְּפַרְצָה מִפִּי שֶׁל הַשֵּׁר, בְּעוֹד הַשְּׁלוּחִים עוֹמְדִים וּמִשְׁתוּמָמִים. "כָּלוּם אִין אַתָּה שְׂמַח שְׂסוּף סוּף מְשַׁפְּצִים אֶת הַתָּא הָעֲלוּב שֶׁבוּ אַתָּה שׁוֹכֵן?" שְׂאֵלוּ שְׁלוּחֵי הַמְּלָךְ. הַשִּׁיב לָהֶם הַשֵּׁר בְּכִיָּה: "דְּעוּ לָכֶם, שֶׁלְמַרוֹת שְׂאָנִי יוֹשֵׁב כְּאִן בְּמִצּוּקָה גְדוֹלָה וְנּוֹרָאָה, תְקוּתִי הִיָּתָה תְמִיד שְׂגִיעַ הַיּוֹם שֶׁבוּ הַמְּלָךְ יִשְׁחַרְרֵנִי לְחוּפְשִׁי. אוּלָם עַתָּה, לְאַחַר שֶׁהַמְּלָךְ שֹׁלַח אֶתְכֶם לְשַׁפֵּץ אֶת בּוֹר כְּלָאֵי וּלְשַׁפֵּר אֶת תְּנָאֵי, אֲנִי חוֹשֵׁשׁ שֶׁנִּגְזַר עָלַי לְשַׁבֵּת עוֹד בְּבוֹר הַכְּלָא יָמִים רַבִּים...". "וְעַתָּה" - הַמְשִׁיךְ ה"חֲתָם סוֹפֵר" בְּדַבְּרוֹ - "הָאִם אַתָּם עֹדִין מִתְפְּלָאִים, וְשׁוֹאֲלִים לְסִיבַת בְּכִיִּי? הַכִּיֻּצַּד לֹא אֶבְכָּה, לְאַחַר שֶׁקָּמוּ וְנִתְּנוּ לָנוּ זְכוּיוֹת "אֶזְרַחֲתוֹת" בְּגִלוֹת הַמְּרָה הַזֹּאת? מִי יוֹדַע עוֹד כְּמָה זָמָן נִגְזַר עָלֵינוּ עוֹד לְהִיוֹת בִּ"כְּלָא"?

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

🕯️ **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:23**

bnei-zion.com

פְּרֻשַׁת הַשַּׁבּוּעַ: וְאָרָא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:35**

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִלּוּי נְשָׁמַת סַבְתִּי הִיקָרָה שְׁפָרָה לֹוי בַת מָרִים ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְשָׁמַתִּי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב: "וְשָׁמַתִּי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ", אומר רבנו בחיי, "וְשָׁמַתִּי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ... (כפי מלת 'פֶּדֶת' חסר ו', מִפְּנֵי שְׁגָאוֹלֶת מִצָּרִים (היא) גְּאוּלָּה, שְׁאַחֲרֶיהָ (יְהִי) שְׁעֵבוּד. אֲבָל, (ה)גְּאוּלָּה הֶעֱתִידָה, אֵין שְׁעֵבוּד אַחֲרֶיהָ, כִּי אִם תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים. וְעַל-כֵּן תִּמְצָא בְּגְאוּלָּה הֶעֱתִידָה פֶּדוּת מְלֵא ב-ו'. הוּא שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים קי"א, ט'): 'פֶּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ, צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ'."

מביאור דבריו הקדושים של רבנו בחיי אנו למדים, שכיון שגאולת מצרים לא הייתה גאולת עולמים (שהרי, **בְּעוֹנוֹתֵינוּ** הרבים, גלינו מעל אדמתנו בחרבן בית ראשון ושני), על-כן כתוב "פֶּדֶת" בכתיב חסר (=בלי האות ו') – לרמז שהגאולה אינה בשלימות. אולם, על הגאולה העתידה כתוב "פֶּדוּת" בכתיב מלא (=עם ו'). שכן, תהיה זאת גאולת עולמים, כמו שכתוב "פֶּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ'."

וצריכים אנו להבין עמק ענין זה. שכן, מדוע האות ו' חשובה כל-כך לגאולה העתידה?

ה"מגלה עמוקות", האומר, בשם ספר "הפליאה", שלעתיד לבוא יוציא אליהו הנביא את האות ו' משמו של **עֶשׂו**, וישאר **מְעֶשׂו עֶשׂו**. וזאת, כפי שרומז הכתוב (ישעיה נ, ט'): "הֵן כָּלֶם כִּפְגַּד יָבִלוּ, **עֶשׂו** יֵאָכְלֶם". ואולם, את אותה האות ו' שיוציא אליהו **מְעֶשׂו** הוא ימסור ליעקב אבינו, ושמו יהיה מלא – "יעקוב" – כמו שכתוב (ויקרא כו, מב): "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב'."

והביאור הוא, כפי שכתוב בספרים הקדושים, שלכל **קְלִיפָה** (=כח טומאה) חִיבַת לְהִיּוֹת חַיּוּת (=ניצוץ) מצד הקדושה, המחיה אותה (כמו שכתוב (נחמיה ט, ו'): "וְאַתָּה מַחֲיָה אֶת כָּלֶם"). שכן, ללא ניצוץ כזה, אין **לְקְלִיפָה** קיום, והיא תתבטל מן העולם. לכן, כאשר מגיע הזמן שעולה ברצונו יתברך לבטל את **הקְלִיפָה**, מוציא הקב"ה את ה**ניצוץ** הקדוש שמחיה את **הקְלִיפָה**, והיא מתבטלת ביטול גמור כעפרא דארעא (=כעפר הארץ).

ומעתה מבואר מדוע לעתיד לבוא יוציא אליהו את האות ו' מקליפת עשו. שכן, האות ו' היא ה**ניצוץ** הקדוש הנותן חיות לקליפת **עשו**. ולכן, כאשר יגיע הזמן שתתבטל קליפת **עשו**, במהרה בימינו, יבוא אליהו הנביא ויוציא את האות ו' משמו של **עשו**, וישאר ממנו **עש**, הרומז על ביטולו, בבחינת "כִּפְגַּד יָבִלוּ **עֶשׂו** יֵאָכְלֶם".

אם כך, צריכים אנו לדעת, איך אנו, בני יעקב, מוציאים את האות ו' משם **עשו**, כדי לקרב את הגאולה? ונראה לבאר ענין זה על-פי הכתוב בגמרא (גטין ס'): "אמר ר' יוחנן: לא פרת הקב"ה ברית עם ישראל, אלא בשביל דברים **שבעל-פה**, שנאמר: '...על פי הדברים האלה פרת אתך ברית ואת ישראל'."

ובאר המהר"ל מפראג, שעיקר הברית בין הקב"ה לבין ישראל מתגלה **בתורה שבעל-פה**. שכן, הקב"ה מסר לחכמי ישראל את התורה הקדושה כדי שהם ידרשו ויגלו את רצון הקב"ה, הרמז בכתוב בה. וכל מה שישראל עוסקים ומתנגעים **בתורה שבעל-פה** הוא כדי לברר להשיג ולהבין, את רצון ה', יתברך שמו, רצון שטמון בתורה שבכתב. כי רק כך מתגלית הברית בין ישראל לאביהם שבשמים. שכן, כך היא דרכו של הַבֵּן הַנֶּאֱמָן, שעמל ויגע להשיג את הרצון האמיתי של אביו, כדי לעשות לו נחת-רוח.

והנה, ידוע שהאות ו' רומזת על **התורה שבעל-פה**, הכוללת ו' סדרים. על-כן, כאשר אנו עמלים **בתורה שבעל-פה**, שהיא כאמור בבחינת האות ו', הנה, על-ידי כך אנו זוכים להוציא את האות ו', שהיא החיות של הקדושה, **מְעֶשׂו** ומזרעו.

וזה מה שכתוב: "וְהָיָה כֹּאשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבֵּר יִשְׂרָאֵל וְכֹאשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגִבֵּר עַמְלֶק". שהנה, ידוע מה שאמר חז"ל, שבכל תלמיד חכם יש ניצוץ ממשוה רבנו, עליו השלום. וזאת, כמו שמצינו בגמרא, שהאמוראים נהגו לומר זה לזה בשם משה, כמו שכתוב (שבת קא, סכה לט', ביצה לח'): "משה, שפיר קאמרת" (=משה, טובים דבריה).

ולכן, "כֹּאשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ" (שהיד רומזת לאות ו', שהיא **התורה שבעל-פה**) – כאשר התלמיד החכם מרים

20
את ידו בפלפולה של תורה שבעל-פה – אז "וגבר ישראל". שהרי, על-ידי זה הם מחלישים את כח עשו וזרעו.
ואולם "כאשר יניח ידו" – כאשר אין תלמידי חכמים עוסקים בפלפולה של תורה שבעל-פה, יש, חס וחלילה,
לסטרא אחרא כח להילחם עם הקדושה – ואז "וגבר עמלק", חס וחלילה.

וזהו שכתוב בפרשתנו: "ושמתי פדת בין עמי ובין עמך" – 'פדת', חסר ו', כלומר שאין הפדות בשלימות, שהרי
יש אחריה גלות. וכל-כך למה? אלא כי עדין חסרה לנו האות ו', שהיא התורה שבעל-פה, שבעונותינו הרבים
נפלה בתוך הטומאה (=בשמו של עשו). אולם, מסיים הכתוב: "למחר יהיה האת הזה". כלומר, "מחר", בגאולה
העתידה "יהיה האת הזה" (האות ו'). ולזאת נגיע, על-ידי שנעסוק ונפליפל בתורה שבעל-פה, שהיא בבחינת
האות ו', ובזכותה תצא האות ו' מעשו ותחזור לקדושה, אל יעקוב.

וכמו שלמדנו במדרש (ויקרא רבה ו', ג): "אין כל הגלויות הללו מתכנסות אלא בזכות משניות... (כפי שכתוב) 'כי
יתנו בגוים עתה אקבצם'" (הושע ח, י'). ופרש ה"מתנות כהונה", כי 'יתנו' הוא מלשון משנה (בארמית). ולכן "כי
יתנו" – כאשר יתנו/יעסקו בתורה שבעל-פה, יתקיים "עתה אקבצם" – הקב"ה יקבץ את כל ישראל ויגאלם.
ועל-כך אומר הנביא ישעיה (ישעיה א', כז): "ואשיבה שפטיך כבראשנה ויעציד כבתחלה... ציון במשפט תפדה
ושביה בצדקה" – דעו לכם, אומר הנביא לישראל, הגאולה תבוא בזכות "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה" –
בזכות התורה שבעל-פה. שכן, "ציון במשפט תפדה" בגמטריה "תלמוד ירושלמי". ואילו "ושביה בצדקה"
בגמטריה "תלמוד בבלי", ובזכות אלו תבוא הגאולה העתידה, במהרה בימינו, אמן.
"וידבר אלהים (מידת הדין) אל משה ויאמר אליו אני ה' (מידת הרחמים)"

על הכתוב בפרשתנו, "וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה'", כתוב במדרש רבה (ו', ב'): "אמר לו
הקב"ה (למשה): אני הכתבתי עליך שאתה ענו, ואתה מקפיד על דברי? תייד (=לשון שבועה), יש לך
לידע (=לדעת), שנאמר (קהלת ז'): 'טוב אחרית דבר מראשיתו'. וצריכים אנו להבין, מה רצה הקב"ה
לרמו למשה בפסוק "טוב אחרית דבר מראשיתו"?

בספר הקדוש "ייטב לב" מובא על-כך פירוש נפלא בדרך הרמז, בשם מחותנו הרה"ק רבי אליעזר
מדיז'קוב זיע"א, בנו של הרה"ק מראפשיץ זיע"א, על-פי מה שמבואר בדברי האריז"ל הקדוש (שער הכונות
פסח דרוש ב'), שפדי להמתיק את שם "אלהים", שפידוע רומז על מידת הדין, צריכים אנו להחליף את
האותיות של "אלהים" באותיות שלפניהם, ועל-ידי כך נקבל את השם "אנדטם". כיצד? לפני אות א' של
"אלהים" אין שום אות, לכן האות א' נשארת במקומה. לפני האות ל', משם "אלהים", יש לנו את האות
כ'. לפני האות ה' יש לנו את האות ד'. לפני האות ו' יש לנו את האות ט', ולבסוף לפני האות ס'
הסתומה, יש לנו את האות מ' הפשוטה, ומאחר והיא בסוף התיבה, היא חוזרת להיות ס' סתומה, וכך
קבלנו את השם "אנדטם", הממתיק את הדין.

וזהו שרמז הקב"ה למשה רבנו: "וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה'". אפילו ששולט חס וחלילה
הדין מהשם "אלהים" על ישראל, הנה "אני ה'" – דהינו, אפשר להפוך את הדין לרחמים. ובא המדרש
לפרש איך אפשר להפוך את הדין לרחמים? "תייד יש לך לידע (=לדעת), שנאמר (קהלת ז'): 'טוב אחרית
דבר מראשיתו'. כלומר אחרית דבר הוא שם "אלהים", שנמתק ונהפך לטוב מראשיתו, מהאותיות
מראשית (=מלפני השם "אלהים"), שהן אותיות "אנדטם". והוסיף דבר פלא, כי אכן כי טוב אחרית דבר
מראשיתו – הוא ראשי תיבות "אנדטם".

(משלי כב, ט) "טוב עין יברך" אל תקרי 'יברך', אלא יברך

מסופר: פעם אמר אברך אחד להגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א, שביום חמישי הקרוב לא יגיע לשיבה,
כי הקב"ה עזר לו והוא אמור לעבור לדירה גדולה יותר, לרוחתם של בני משפחתו הגדולה. לאחר מספר ימים פנה
רבי שלמה זלמן ליהודי, ואמר שברצונו לבוא לבקר בדירתו החדשה. האברך הופתע מהבקשה, ופמובן שקבל זאת
בשמחה ובהתרגשות. כשנכנס רבי שלמה זלמן לדירה, ערך סיור בכל הדירה, התעכב בכל חדר וחדר, ואמר
בהתפעלות: "אח... איזה בית יפה, איזה חדר יפה". גם למטבח נכנס, והביע את התפעלותו בקול רם, אך לא
הסתפק בכך וגם לחדר האמבטיה הציץ והביע את סיפוקו. לפני צאתו ברח הרב בלבביות את היהודי בעל הדירה,
שיזכה ליישוב טוב, מתוך בריאות, נחת והרחבת הדעת. האברך, שהיה נפעם מכל הביקור, לא יכול היה להתאפק
יותר, ושאל את רבו: "ילמדנו רבנו, מה כל הרעש והטרחה שטרח בביקור? ויותר מכך, מה היה הענין לבקר בכל
פינה בבית, ולהביע את התפעלותו?". השיב רבי שלמה זלמן במתק שפתי: "תלמידי היקר, כאשר ספרת לי שאתה
עובר לדירה גדולה יותר, חששתי שמא יקנאו בך אלה שאין ביכולתם לרכוש דירה כזאת, ולכן עלולה, חלילה,
לפגוע בך עין הרע, רחמנא ליצלן. לכן החלטתי לעלות לביתך ולהכניס עין טובה בכל פינה בבית, כדי שחס וחלילה
לא תפגע שם עין הרע של האנשים. שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בני ציון"

"ושמתי פדת בין עמי ובין עמך, למחר יהיה האת הזה"

על הכתוב, "ושמתי פדת בין עמי ובין עמך...". כותב רבנו בחיי: "ותמצא, (כי) מלת 'פדת' חסר ו', מפני שגאולת מצרים (היא) גאולה, שאחריה (יהיה) **שעבוד**. אבל, (ה)גאולה העתידה, אין **שעבוד** אחריה, כי אם תשועת עולמים. ועל-כן תמצא בגאולה העתידה פדות מלא ב-ו'. הוא שכתוב (תהילים קיא, ט): 'פדות שלח לעמו, צוה לעולם בריתו'."

מביאור דבריו הקדושים של רבנו בחיי אנו למדים, שפיון שגאולת מצרים לא הייתה גאולת עולמים (שהרי, **בעונותינו** הרבים, גלינו מעל אדמתנו בחרפן בית ראשון ושני), על-כן כתוב "פדת" בכתוב חסר (=בלי האות ו') – לרמוז שהגאולה אינה בשלימות. אולם, על הגאולה העתידה כתוב "פדות" בכתוב מלא (=עם ו'). שכן, תהיה זאת גאולת עולמים, כמו שכתוב "פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו".

בספר הקדוש "אמרי יוסף" מובא רמז על-כך בשם הרה"ק רבי אריה מלאנצוט, בעל "חומת אריאל", ואלו דבריו הקדושים: "הנה, כתיב 'פדת' חסר ו', וכתבו המפרשים: לפי שלא הייתה גאולה שלמה במצרים, לכן 'פדת' חסר ו'. ושמעתי בשם הרב הקדוש האבד"ק לאנצוט זללה"ה, דוהו פונת הכתוב: 'למחר יהיה האת הזה'... 'למחר', ויש מחר (שהוא לשון עתיד. כלומר) לאחר זמן. (יוצא אפוא), (ש)בזמן המשיח 'יהיה האת הזה', שהוא אות ו' של 'פדת', ויהיה 'פדות' מלא (עם ו')". (כלומר, הכתוב: "למחר יהיה האת הזה" רומז על לשון העתיד, שכן 'למחר' הוא לשון עתיד, ועל כן בגאולה העתידה, 'יהיה האת הזה' – האות ו' החסרה. שכן כאמור, תהיה זאת גאולת עולמים).

וצריכים אנו להבין עמק ענין זה. שכן, מדוע האות ו' חשובה כל-כך לגאולה העתידה? נקדים להביא את דברי ה"מגלה עמוקות", האומר, בשם ספר "הפליאה", שלעתיד לבוא יוציא אליהו הנביא את האות ו' משמו של **עשו**, וישאר **מעשו עש**. וזאת, כפי שרומז הכתוב (ישעיה נ, ט): "הן כלם כפגד יבלו, **עש** יאכלם".

ואולם, את אותה האות ו' שיוציא אליהו **מעשו** הוא ימסור ליצקב אבינו, ושמו יהיה מלא – "יעקוב" – כמו שכתוב (ויקרא כו, מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב".

והביאור הוא, כפי שכתוב בספרים הקדושים, שלכל **קליפה** (=כח טומאה) חייבת להיות חיות (ניצוץ) מצד הקדושה, המחיה אותה (כמו שכתוב (נחמיה ט, ו): "ואתה מחיה את כלם"). שכן, ללא ניצוץ כזה, אין **קליפה** קיום, והיא תתבטל מן העולם. לכן, כאשר מגיע הזמן שעולה ברצונו יתברך לבטל את **הקליפה**, מוציא הקב"ה את ה**ניצוץ** הקדוש שמחיה את **הקליפה**, והיא מתבטלת ביטול גמור כעפרא דארעא (=כעפר הארץ).

והנה, על מה שאמרה רחב למרגלים (שהחביאה בביתה), "ועשיתם גם אתם עם בית אבי חסד ונתתם לי אות **אמת**", שואל הזוהר הקדוש (ויחי רמא'): "ומאי אות אמת? דא אות ו' (=ומהו אות **אמת**? זו האות ו'). וכן כותב הזוהר שם (מתורגם): "סימן של חיים אינו שורה, אלא באות **אמת**. ומי היא אות **אמת**? זו האות ו', משום שבה שורה (=יש) חיים".

ומעתה מבואר מדוע לעתיד לבוא יוציא אליהו את האות ו' מקליפת עשו. שכן, האות ו' היא ה**ניצוץ** הקדוש הנותן חיות לקליפת **עשו**. ולכן, כאשר יגיע הזמן שתתבטל קליפת **עשו**, במהרה בימינו, יבוא אליהו הנביא ויוציא את האות ו' משמו של **עשו**, וישאר ממנו **עש**, הרומז על ביטולו, בבחינת "כפגד יבלו **עש** יאכלם".

על-פי האמור, יומתק לנו להבין את הטעם, שלעתיד לבוא יוציא אליהו הנביא את האות ו' מעשו, ויתן אותה ליצקב. שכן, מקרא מלא דבר הכתוב (מכה ז, כ): "תתן **אמת** ליצקב". דהינו, יצקב הוא בבחינת אות ו', שהיא אות **אמת**. (ומטעם זה מוסיפים בתפילת העמידה/בשמונה עשרה את האות ו' דוקא ליצקב: "אלהי אברהם, אלהי

יצחק, ואלהי יעקב" – כי יעקב הוא בבחינת האות ו', שהיא **אמת**. (האר"י הקדוש "שער הפנויות" (דרושי העמידה)). נמצא לפי זה, שהאות ו' בשמו של עשו היא **ניצוץ** קדוש, השוה ליעקב, שנפל בתוך קליפת **עשו**. לכן, לעתיד לבוא, יוציא אלהי את האות ו' מ**עשו**, ויחזירה לבעליה האמיתיים – ליעקב אבינו – אשר מידתו היא **אמת**. וזהו שכתוב: "ואחרי כן יצא אחיו (יעקב), וידו אחזת בעקב **עשו**". שכן, זוהי עבודתו של יעקב מעת הלידה – לאחוז באות ו', שנמצאת בסוף/בעקב **עשו**, כדי להוציאה מן ה**טומאה**, ולהחזירה לקדושה, כדי שיהיה שמו יעקוב, בכתוב מלא. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך" ("בשלח", שמות טו', כו')

על הכתוב בפרשת "בשלח", "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך", אומר הראב"ן, שפאן בפתוב "כל המחלה", הפונה היא לעשר המכות שהביא הקב"ה על מצרים (ססימןן כידוע **דצ"ך עד"ש באח"ב**). שכן תיבת "**אשר**" (=501) עולה בגמטריה של ראשי התיבות של **דצ"ך עד"ש באח"ב** (=501). וזאת, כדי לומר לך, ש"כל המחלה אשר" – בגמטריה 501, כמנין **דצ"ך עד"ש באח"ב** – שאותם "שמתי במצרים", "לא אשים עליך, כי אני ה' רפאך".

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם"

מסופר שפעם אחת נכנס לחדרו של ה"חתם סופר" זיע"א, אחד מגדולי הסוחרים בעיר, ובקש את עזרת הרב, וכך אמר לו: "כפי הידוע לרב, סוחר גדול אני, ואולם כעת נקלעו עסקי לצרות צרורות. ולכן אני מבקש ממעלת כבוד הרב שיברך אותי, ובחוכמתו הרבה שיתן לי עצה איך לצאת מן המיצר". "אכן, ידוע לי מצבך הקשה" – אמר הרב – "אולם עוד יודע אני שאחיד עני ואביון, וצריך הוא עזרה בפרנסתו, ואילו אתה מתעלם מלהושיט לאחיד עזרה, שהוא בשר מבשרך!". "יסלח לי כבוד הרב" – מלמל העשיר במבוכה – "אבל פרגע עסקי אינם מרשים לי לעזור. אולם, אם יצא מן המיצר בודאי שאעזור לאחיו".

השיב לו ה"חתם סופר": "הנה, בפרשת השבוע אמר הקב"ה למשה: 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל'. ולכאורה לא מובן מהו "וגם"? שכן, וכי מי עוד שמע את נאקתם של ישראל?". "אלא" – אמר לו ה"חתם סופר" – "בשעה שבני ישראל נאנקו ונאנחו תחת על מצרים, שמע כל אחד מהם גם את נאקת/אנחת אחיו. ולמרות עול השעבוד הקשה, השתדל כל אחד להקל מעל סבלו של רעהו ככל שהיה יכול. ובשכר זה שאיש את אחיו שמעו – שמע גם הקב"ה את אנחתם, והושיעם". "על-כן" – אמר לו ה"חתם סופר" – "אם חפץ אתה שהקב"ה יושיעך ה' מכל צרותיך, עזור גם אתה לאחרים למרות מצבך הקשה...". "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל... ואזכר את בריתי"

אחת עשרה שנים עברו על רינה (שם בדוי) מיום חתונתה, ועדין היא לא נפקדה בפרי בטן. כמה נחלי דמעות, תפילות ותחנונים כבר שפכו היא ובעלה, כבר דרשו ברופאים, ועשו כמה סגולות, ועדין מצפים לישועת ה'.

והנה, ביום בהיר אחד עברה רינה ברחוב, ומול עיניה מתנוסס פרוז בענין כיסוי הראש, המסביר את האיסור שיש בכל הפאות בנות זמנינו, שפידוע לכל, הן עושות את אותה פעולת הנוי שעושה השיער, שהתורה אסרה לנשואה. (שהרי, אסור להתנאות בנוי שיער במקום שיש גברים, מטעם פריצות, כפי שמבואר במסכת "כתובות" עב', ברש"י (ד"ה אזהרה), ברא"ש ובריטב"א, וכל הראשונים. וכן בהקדמת ה"חפץ חיים" לספרו "גדר עולם", שכל גילוי השיער באשה הוא משום פריצות).

כאשר ראתה רינה את אותו פרוז, נתעוררה בה רוח טהרה, והבינה כי אכן הגיעה השעה להחזיר עטרה ליושנה בכיסוי-ראש כהלכה, והחליטה לקבל על עצמה להתעטר במטפחת צנועה, במקום הפאה שחבשה לראשה זה 11 שנים. כאשר חזרה לביתה, מיד ספרה את הדבר לאחותה, ואמרה שאולי זאת תהיה סגולה נכונה להיפקד בבנים. שמעה אחותה, והשתכנעה שזהו הצעד הנכון, ואמרה לה: כדי שהדבר לא יהיה לך קשה, גם אני אלך בעקבותיך - גם אני אסיר את הפאה ואלך בכיסוי-ראש כראוי. והנה, אחותן הקטנה, שגם היא היתה נשואה, ובעלה בקש ממנה לפני האירוסין כיסוי-ראש בלי פאה, וענתה לו אז שאין היא יכולה להיות שונה מאחיותיה. והנה, עתה, כאשר כבר שתי אחיותיה הולכות במטפחות, החליטה אף היא לעשות כן - להוריד את הפאה, וללכת בכיסוי-ראש כראוי (שהרי היא אמרה שהיא לא יכולה להיות שונה מאחיותיה). לא עברה שנה, והאשה נפקדה בשלישיה, בריאים ושלמים. הדבר היה לפלא בעיני כל המשפחה. הם ראו בחוש כי יש מנהיג לבירה, המשלם לאיש כמעשהו, מידה כנגד מידה. (הסגולה הזאת בדוקה ומנוסה). **שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: וְאָרָא

bnei-zion.com

עֲרַב שַׁבַּת כַּה' טַבַּת תִּשְׁע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 יְצִיאַת הַשְּׁבֵט: 17:35

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִלּוּי נְשֻׁמַּת סַבְתֵי הַיְקָרָה שְׁפָרָה לֹוי בַת מֵרִים ת.נ.צ.ב.ה (לְפִי הַעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִבְּלוֹת מִצְרַיִם" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

מִדְּבַר הַכְּתוּב בַּפְּרָשָׁה, "אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִבְּלוֹת מִצְרַיִם", לְמַדּוּ חֹז"ל בַּגְּמָרָא, שְׁצָרִיד לְבָרֶךְ עַל הַלֶּחֶם "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", בְּתוֹסֶפֶת הָאוֹת ה', כְּפִי שְׁשֻׁנֵינוּ בַּגְּמָרָא: "תְּנֵנוּ רַבְּנָנָה, מַהוּ אוֹמֵר (הַמְּבָרֵךְ עַל הַלֶּחֶם)? הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: 'מוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ' (לֹא הָאוֹת ה'). ...רַבְּנָנָה סַבְרֵי (וְחַכְמֵי סוּבְרֵי ש') "הַמוֹצִיא" – דָּאִפִּיק מִשְׁמַע (=שְׁהוּא לְשׁוֹן עֶבֶר)... שְׁנַאֲמַר: 'הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִבְּלוֹת מִצְרַיִם'... וְהַלְכְּתָא (וְהַהֲלָכָה הִיא שְׁצָרִיד לְבָרֶךְ), 'הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ (בְּתוֹסֶפֶת הָאוֹת ה')".

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מִדְּבַר הַגְּמָרָא, שֶׁהַפְּרָכָה שְׁאֵנוּ מְבָרְכִים עַל הַמְּזוֹן הִיא עַל הָעֶבֶר. דְּהֵינּוּ, אָנוּ מְבָרְכִים לַה', עַל שֶׁהוֹצִיא לָנוּ לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וְעַתָּה אָנוּ בָּאִים לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ. אוֹלַם, בַּגְּמָרָא נִחְלָקוּ הַחַכְמֵים, בְּאִיזוֹ לְשׁוֹן מֵתֵאִים יוֹתֵר לְבָרֶךְ עַל הָעֶבֶר: "מוֹצִיא" (לֹא הָאוֹת ה'), או "הַמוֹצִיא" (עִם הָאוֹת ה'). וְקָבְעוּ לְבִסּוּף חַכְמֵים, שְׁצָרִיד לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", בְּתוֹסֶפֶת הָאוֹת ה', שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֶבֶר, כְּמוֹ שְׁכְּתוּב: "הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִבְּלוֹת מִצְרַיִם".

(בִּיאור נוֹסֵף מוּבָא בְּשֵׁם הִירוּשָׁלַיִמי, שְׁצָרִיד לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא", עִם הָאוֹת ה', "כְּדִי שְׁלֹא לְעַרְב הָאוֹתִיּוֹת...". כְּלוּמַר, אִם הֵינּוּ אוֹמְרִים "מוֹצִיא", הֵינּוּ עֲלוּלִים לְחַבֵּר שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת מ' לְאַחַת ("בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם מוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ"). לְכֵן עֲדִיף לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא", עִם ה', כְּדִי לְהַפְרִיד אֶת אוֹתֵיּוֹת מ' ("...הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ").

וְתִמְהוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל נוֹסַח הַפְּרָכָה "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ". שְׁכֵן, מַה שְׁיוּצָא/צוּמַח מִן הָאֲדָמָה זֶה חֲטָה, וְלֹא לֶחֶם. וְהָאֲדָם הוּא שְׁטוּחַן אֶת הַחֲטִים וְאוֹפֶה מֵהֵן לֶחֶם. אִם כֵּן, מִדּוּעַ מְבָרְכִים "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ"? הֲרֵי רָאוּי יוֹתֵר לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא דָגָן/חֲטָה מִן הָאָרֶץ"...

וְתִרְצוּ עֲנִין זֶה (הַשְּׁל"ה "וַיִּצָא", ה"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" "שְׁלַח") בְּטוֹב-טַעַם, עַל-פִּי מַה שְׁשֻׁנֵינוּ בַּגְּמָרָא (סְנַהֲדֵרִין ע'): "דְּתִנְיָא, אֵילָן (=עֵץ) שְׁאֵכַל מִמֶּנּוּ אָדָם הָרָאשׁוֹן... רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, חֲטָה הִיְתָה, שְׁאִין הַתִּינּוֹק יוֹדֵעַ לְקָרוֹת 'אָבָא' וְ'אִמָּא', עַד שְׁיִטְעֵם טַעַם דָּגָן". וּמִמְשִׁיכָה הַגְּמָרָא וְאוֹמֵר שֵׁם: "הוֹאִיל וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, (שְׁה)חֲטָה – מִיֵּן אֵילָן (=עֵץ) הִיא, לִיְבָרִיד עֲלֶיהָ (=צָרִיד לְבָרֶךְ עַל הַחֲטָה) 'בוֹרָא פְּרִי הָעֵץ".

וְתִרְצוּ חֹז"ל עֲנִין זֶה עַל-פִּי מַה שְׁכְּתוּב בַּמְּדֻרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה טו', ז'): "הַחֲטִים) מִתְּמָרוֹת (=מִתְּנִשְׂאוֹת) הָיוּ כְּאֲרִזֵי לְבָנוֹן". כְּלוּמַר, לְפָנֵי חֲטָא עֵץ הַדַּעַת צָמְחוּ הַחֲטִים עַל עֵצִים. אוֹלַם, לְאַחַר הַחֲטָא, נִפְלָה כָּל הַבְּרִיאָה. וְגַם הַחֲטָה נִפְגְּמָה, וְשׁוֹב אֵינָה גְּדֻלָּה עַל עֵץ, אֲלֹא עַל הָאֲדָמָה.

וְכֵן כְּתַב ה"תּוֹרַת חַיִּים" (סְנַהֲדֵרִין סם): "וְצָרִיד לֹמַר, דְּלָאוּ (=שְׁלֹא) חֲטָה מִמֶּשׁ הִיָּה (עַל הָעֵץ). דָּאֵם כֵּן, מָאִי (=מִדּוּעַ כְּתוּב) 'כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל'... וְהִלָּא חֲטָה מִמֶּשׁ אֵינָה רְאוּיָה לְאֲכִילָה. אֲלֹא פַת חֲטִין הִיָּה, שְׁהִיְתָה הָאָרֶץ מוֹצִיאָה גְּלוּסְקָאוֹת (=כֶּכֶר לֶחֶם סֶלֶת), כְּמוֹ שְׁיִהְיָה לְעֵתִיד".

כְּלוּמַר, אוֹמֵר ה"תּוֹרַת חַיִּים", כִּיֵּן שְׁכְּתוּב "כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל" – בְּרוּר שְׁלֶחֶם גְּדֻל עַל הָעֵץ, וְלֹא חֲטָה. שְׁהֲרֵי, חֲטָה אֵינָה רְאוּיָה לְמֵאֲכָל. וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר ה"תּוֹרַת חַיִּים", שְׁכָּךְ יִהְיָ לְעֵתִיד לְבוֹא, שֶׁהָאָרֶץ תּוֹצִיא לֶחֶם, כְּפִי שְׁכְּתוּב בַּגְּמָרָא (שַׁבַּת ל'): "אָמַר רַבִּי תַיָּא בְּרַבִּי יוֹסֵף: עֲתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁתּוֹצִיא גְּלוּסְקָאוֹת (=כֶּכֶר לֶחֶם סֶלֶת) וְכִלֵּי מִילַת (=בְּגָדִים מְצֻמֵר עֲדִין)". דְּהֵינּוּ, לֹא יִצְטָרְכוּ לְטַחֵן אֶת הַחֲטִים לְקַמַּח כְּדִי לְעַשׂוֹת גְּלוּסְקָאוֹת, אֲלֹא הָאָרֶץ תּוֹצִיא גְּלוּסְקָאוֹת מוֹכְנוֹת וּמְזוּמְנוֹת לְאֲכִילָה בְּלִי שׁוּם טוֹרַח.

לְפִי זֶה, מִתְּרַצִּים מְאוּרֵי הָעוֹלָם הָלָלוּ – הַשְּׁל"ה הַקְּדוּשׁ, ה"תּוֹרַת חַיִּים" וְה"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" – כִּי מִטַּעַם זֶה תִּקְנוּ לָנוּ חֹז"ל לְבָרֶךְ עַל הַלֶּחֶם "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", וְלֹא "הַמוֹצִיא דָגָן/חֲטָה מִן הָאָרֶץ". כְּדִי לְרַמּוֹז לָנוּ, שְׁלִפְנֵי חֲטָא עֵץ הַדַּעַת הוֹצִיא הַקַּב"ה לֶחֶם מִמֶּשׁ מִן הָאָרֶץ, לֶחֶם מוֹכֵן וּמְזוּמֵן לְאֲכִילָה, וְכָךְ יִהְיָ גַם לְעֵתִיד לְבוֹא, כְּמוֹ

שכתוב: "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות (=כפר לחם סלת)...".

ולכן גם קבעו חז"ל לברך "המוציא", עם האות ה. שכן, למלה "המוציא" יש משמעות של עבר, וגם משמעות של עתיד. וזאת, כדי לרמוז לנו, שבבעבר, לפני החטא, הוציא הקב"ה לחם מזומן לאכילה, מן הארץ. וכן, גם לעתיד לבוא עתידה ארץ ישראל להוציא לחם וגלוסקאות מוכנים מן הארץ. (רש"י מפרש, ש"המוציא" הוא גם לשון עתיד, כמו שכתוב: "המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים". והרי, כשנאמר פסוק זה למשה עדין לא יצאו ישראל ממצרים).

מכל זה נמצאנו למדים יסוד גדול, והוא, שאכילת הלחם וברכתו הם תיקון גדול לחטא עץ הדעת. שכן, כבר בארנו, שלאחר חטא אדם וחוה נפל הלחם ממדרגתו, ובמקום שיצמח לחם על העצים, מוכן ומזומן לאכילה, צומחת חטה על האדמה, וצריך האדם לטרוח ולטחון ולעשות עיסה, ולאפות ממנה לחם. על-פי האמור, נשפיל להבין יסוד גדול, כי באכילת הלחם וברכתו, צריכים אנו לכוון לתקן את חטא עץ הדעת, שהיה לחם, לפי שיטת רבי יהודה. ולכן אנו מברכים "המוציא לחם מן הארץ", שהוא לשון עבר וגם לשון עתיד, כדי לרמוז שלפני חטא אדם הראשון הוציא הקב"ה לחם מן הארץ. וכן, לעתיד לבוא עתידה ארץ ישראל להוציא מן הארץ לחם מוכן, המזומן לאכילה. על-כן, נמצא שאנו לא רק מברכים על אכילת הלחם, אלא אנו גם מתפללים על תיקון חטא עץ הדעת, שהיה בלחם, כדי שיחזור המצב כמו לפני החטא, וארץ ישראל תוציא גלוסקאות. (המשך המאמר בהרחבה באתר "בני ציון")
 "ויאמר משה לפני ה' הן אני ערל שפתים"

על הכתוב, "ויאמר משה לפני ה' הן אני ערל שפתים", שואל "כסא הרחמים", מהיכן נעשה משה ערל שפתים? ומביא הוא את דברי חז"ל במדרש (שמות רבה א', כו'), שיום אחד הביאה בתיה את משה (בהיותו רך בשנים) לפני פרעה, ולקח פרעה את משה, והושיבו על ברפיו. מיד לקח משה את כתר מלכותו של פרעה והשליכו ארצה. חרה פרעה בו (=במשה), ורצה להורגו. מיד שלח הקב"ה את גבריאל המלאך, שנדמה למלך פרעה כמשנה למלך. אמר לו: אדוני המלך, נער זה קטן, ואינו יודע להבחין בין טוב לרע. אולם, השרים שהיו במקום אמרו לפרעה: ואפילו כך, חייב הילד מיתה. אמר להם: עכשיו אנו נבחן אם הילד יודע להבין בין טוב לרע. הביאו אלי כלי אחד מלא גחלי אש, וכלי אחד בעל מרגליות טובות, שמוהירות ומאירות כמו גחלי אש. ונראה מאיזו קערה הילד לוקח. הסכים פרעה, וכך הביאו לפני משה כלי מלא גחלי אש יוקדות, וכלי מלא מרגליות. ומשך ידו (משה) ורצה לקחת מהמרגליות הטובות. מיד בא גבריאל המלאך, ודחף ידו לקחת מגחלי האש היוקדות, והניחם משה על לשונו, ונשרפה הלשון. ועל-ידי כך נטהרה לשונו מהחלב שינק מהנכרית ביום שהעלתה אותו בתיה מן היאור. ומוסיף "כסא הרחמים" ואומר, שענין זה רמוז בכתוב "ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל... ויקדו וישתחוו". שהרי צריך להבין, למה שיאמינו העם? ומהיכן שמעו כי פקד ה' אותם?

ומסביר ואומר "כסא הרחמים", שישראל הלכו לשאול את סרה בת אשר, ואמרו לה: בא אחד ושמו משה, ורוצה לגאול את ישראל. ואין אנו יודעים אם אמת דבריו או לא. אמרה להם: ומה סימן יש לו? אמרו לה: כבד פה וכבד לשון הוא. אמרה להם: קבלו דבריו, שאמת הם. אמרו לה: מהיכן את יודעת? אמרה להם: יוסף דודי אמר והשביע את השבטים, שיבוא אחד לגאול אתכם, והעליתם את עצמותי מזה. (כפי שכתוב בראשית נ', כה): "וישב יוסף את בני ישראל לאמר פקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה". אמרו השבטים ליוסף: מי הוא שיבוא לגאול אותנו? מה סימנים יש לו? אמר להם: פיו שרוף, וכבד פה הוא בדיבורו. ועל-כך רמו ואמר להם יוסף "פקד אלהים אתכם". שכן, וכי למה לא אמר להם "זכור יזכר אלהים אתכם"? אלא "פקוד", הם אותיות "פי קוד". דהינו, שפיו ולשונו שרופים מאש הגחלים היוקדות.
 "ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתרי"

בספר "שלישלת הקבלה" מסופר על החכם רבי אברהם הלוי, שחי בירושלים בשנת רעו' לאלף השלישי, שפעם אחת עשה שאלת חלום על קץ הפלאות – מתי יבוא כבר משיח צדקנו? והשיבו לו מן השמים בצחות לשון הכתוב: "מישאל ואלצפן וסתרי", מי שאל ואל צפן וסתרי – מי שואל לדברים נסתרים שצפן האל?

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

🕯️ **כניסת השבת: 16:23**

bnei-zion.com

פרשת השבוע: וארא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 **יציאת השבת: 17:35**

הפטרה: "כה אמר ה'" לעילוי נשמת סבתי היקרה **שפרה לוי בת מרים** ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

מעלת שמירת השבת

הרב הקדוש, החוזה מלובלין, מלמדנו יסוד גדול: ישראל שקעו במצרים ב-מ"ט שערי **טומאה**, מחמת שנשתעבדו לעבוד עבודת פרוך למען המצרים, שהיו שרש **הטומאה**. ועל-ידי שיעבוד הגוף משתעבדת גם הנפש שבאדם. ושיעבוד מוחלט זה למצרים גרם להם (=ל'ישראל) לאבד את זהותם העצמית וקדושתם, ולשקוע ב**טומאת מצרים**. וכך הדבר גם אצלנו. כשאנחנו עוסקים בעניני העולם הזה כדי להתפרנס ולהתקיים, יש סכנה שעל-ידי כך נשקע חס וחלילה בגשמיות ובחומריות העולם הזה, ונתעסק בטפל ונשכח את העיקר, שהוא לעבוד את ה' יתברך. לכן נתן לנו הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו, את **השבת**, שבה איש ישראל אינו עושה שום מלאכה. וכן, בשבת קדש מקבל האדם **נשמה יתרה**, שלא עבדה כלל בימות החול, ולא עסקה כלל בעניני העולם הזה, והיא **מאירה** בתוכו. וכך נמצא, שעל-ידי שמירת **שבת** קדש מזדכך האדם, עובד את ה' יתברך, ולא משתעבד ושוקע בעניני העולם הזה מחמת העבודה בששת ימי החול. לכן גם סבב הקב"ה, ברוב רחמיו, כך, שאת קרבן הפסח שלקחו בני ישראל ממצרים, הם יקחו ביום **שבת** קדש, וזאת כדי שיצליחו להעלות את עצמם משעבוד מצרים, מתוך מט' **שערי הטומאה**, בעזרת אותה **הנשמה היתרה**, שמקבלים ביום **השבת**, שהיא טהורה וזכה, ולא נטמאה בטומאת מצרים. כי לולא **נשמה זו**, לא היו יכולים בני ישראל לצאת ממצרים.

ועוד עצה נתן לנו הקב"ה, כדי שלא נשקע בחומריות העולם הזה, והיא מצות קביעות עתים לתורה. על-ידי כך שהאדם קובע זמן ללימוד התורה הקדושה, הוא מזכך את עצמו, ולעולם לא ישקע בהבלי העולם הזה. וזהו הדבר ששנינו במשנה (אבות ב, ב): "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משפחת עון". כי מצד אחד צריך האדם לעסוק ולעמול בעניני דרך ארץ, כדי לתקן את חלקו בחטא האדם הראשון, כשאכל מעץ הדעת, כמו שגזר עליו ה' יתברך "בועת אפיך תאכל לחם".

אך הרי יש כאן סכנה שדוקא על-ידי עסוק בעניני העולם הזה, ישקע האדם חס וחלילה בחומריות, וישתעבד לה. לכן צריך לקבוע עתים לתורה בכל יום ויום, כדי שתהיה לאדם שמירה, על מנת שלא ישקע בהבלי העולם הזה – וזהו שכתוב: "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ".

"לכן אמר לבני ישראל אני..." (ו' ו')

ידוע שחז"ל תקנו לנו בליל פסח לשתות ארבע כוסות יין, כנגד ארבעה לשונות גאולה, הנזכרים בפסוקים בפרשתנו (שמות ו, ו-ז): "לכן אמר לבני ישראל אני ה' **והוצאתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה... ולקחתי אתכם לי לעם" (והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי).**

ולכאורה תמוה הדבר: מה ענין ארבעה לשונות של גאולה במצרים? הרי במציאות היתה רק גאולה אחת – גאולת מצרים – ומה באו לרמוז לנו ארבעה לשונות הגאולה הנזכרים כאן?

כדי להבין זאת, נקדים להביא את דברי האר"י זצ"ל, המקשה על מה שאמרו חז"ל (בראשית רבה ב, ד): ("והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום") – "והארץ היתה תהו" – זה גלות **בבל**... "ובהו" – זה גלות **מדי**... "וחשך" – זה גלות **יון**... "על פני תהום" – זה גלות ממלכת הרשעה (=אדום)...

שואל האר"י הקדוש: מדוע לא הזכירו חז"ל את גלות **מצרים**, שהיתה הגדולה והקשה מכל הגלויות? וביאר שם האר"י את קושיתו, ואמר, שגלות **מצרים** היתה גלות כללית ושורשית שהכילה בתוכה את כל ארבע הגלויות – **בבל, מדי, יון, ואדום**. ולכן אין היא נזכרת כלל בדברי חז"ל.

אף החיד"א זצ"ל מבאר כך, שגלות **מצרים** היתה כללית כל ארבע הגלויות, והוא מביא רמז לכך מהפסוק "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" – "באים" ראשי-תבות: **בבל אדום יון מדי**. וזאת, כדי לומר לנו שכל ארבע הגלויות היו כלולות בגלות **מצרים**.

והנה בענין זה של ארבע הגלויות, אומר הרה"ק, המקובל האלקי רבי נתן שפירא זצ"ל, בספרו "מגלה עמוקות" (ואתחנן אופן רלו'): כִּאֲשֶׁר חָטָא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן בַּחֲטָא עֵץ הַדַּעַת, הַתְּקַלְלוּ אַרְבַּעָה דוֹרוֹת, וּבַחֲטָאֵיהֶם פָּגְמוּ אַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ בְּאַרְבַּע אוֹתוֹת שֵׁם הַקַּב"ה ("יְהוָה"). וְאַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ, אֹמֵר הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", הֵם דוֹר אָנוּשׁ, דוֹר הַמְּבוּל, דוֹר הַפְּלָגָה וְהַדוֹר שֶׁל סָדָם – וְהֵן אַרְבַּעַת שְׁלֵבֵי הַסֵּלֶם שֶׁרָאָה יַעֲקֹב בַּחלוּם, וְהֵם נִרְמְזִים בְּרֵאשֵׁי הַתִּיבוֹת (בראשית כח, יב'): "...הַנְּהַ סֵּלֶם מִצֵּב אֲרֻצָּה" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת: הַפְּלָגָה, סָדָם, מְבוּל, אָנוּשׁ.

וּמִמְשִׁיךְ וְאוֹמֵר הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", שְׁאַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ הַתְּגַלְגְּלוּ לְכוֹר הַבְּרוּל לְמִצְרַיִם, כְּדֵי לְקַבֵּל שֵׁם אֶת תִּיקוּנָם. וְזֶהוּ סוּד אַרְבַּעָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאוּלָּה, שְׁאָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה (וְהוֹצֵאתִי, וְהִצַּלְתִּי, וְהוֹצֵאתִי, וְלִקַּחְתִּי). שָׁפוּ, אַרְבַּעַת הַלְשׁוֹנוֹת הֵלְלוּ נְאֻמָּרוּ עַל אַרְבַּעַת הַדוֹרוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁתּוֹקְנוּ שֵׁם עַל-יְדֵי קוֹשֵׁי הַשְּׁעֵבוּד, כְּפִי שְׁרוּמֵזוּ הַכְּתוּב: "וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת: הַפְּלָגָה, אָנוּשׁ, מְבוּל, סָדָם. וְעַל מֹשֶׁה רַבְּנוּ הֵיטָה מוֹטְלַת עֲבוּדָה זוֹ כְּדֵי לְתַקְּנָם, וְכִשְׁגָּאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, נָטַל הוּא שֶׁכֶר כָּלָם.

וְהֵנָּה, אֹמֵר הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", כָּל מָה שְׁאָמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ בַּתְּהִלִּים – לֹא בַעַד עֲצָמוֹ אָמַר, אֲלֵא כִּנְגַד כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִף הוּא הַתְּפַלֵּל עַל אַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ, בַּכְּתוּב (תהילים ו, ז): "יִגְעַתִּי בְּאַנְחָתִי אֲשַׁחֶה בְּכָל לַיְלָה מִטְּתִי בְּדַמְעָתִי עֲרֵשֵׁי אֲמָסָה". "אֲמָסָה" רֵאשֵׁי תִיבוֹת: אָנוּשׁ, מְבוּל, סָדָם, הַפְּלָגָה.

נִמְצְאוּ לְמַדִּים מְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", שְׁאַרְבַּעַת לְשׁוֹנוֹת הַגְּאוּלָּה – וְהוֹצֵאתִי, וְהִצַּלְתִּי, וְהוֹצֵאתִי – אֵינֶן, אֲלֵא רַק לְשׁוֹנוֹת כְּפוּלִים וּמְכוּפָּלִים שֶׁל אוֹתָהּ גְּאוּלָּה. וְאֵלֶּה הֵן בְּעֵצָם אַרְבַּע גְּאוּלוֹת שֶׁל אַרְבַּעָה דוֹרוֹת, שֶׁהֵיוּ צְרִיכִים לְהַתְּקֵן בְּמִצְרַיִם.

וְלִכֵּן נִרְמְזִים כָּל אַרְבַּעַת הַדוֹרוֹת בַּכְּתוּב, בּוֹ נִזְכָּרִים גַּם אַרְבַּעַת לְשׁוֹנוֹת הַגְּאוּלָּה: "לִכֵּן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם (רֵאשֵׁי תִיבוֹת: הַפְּלָגָה, אָנוּשׁ, מְבוּל, סָדָם) וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדְּתֶם וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם בְּזֹרֵעַ נְטוּיָה... וְלִקַּחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם". (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִימָן) מְסִירוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַצְּפַרְדְּעִים

יֵלֵד פְּלָאִים הֵיךְ יְהוֹנָתָן הַקָּטָן. כִּבְר בַּהִיּוֹתוֹ כִּבְר בַּהִיּוֹתוֹ יֵלֵד כָּךְ. הַעוֹלָם כְּלוֹ כְּגֵאוֹן יִשְׂרָאֵל, הֵלֵא הוּא רַבְּנוּ ר' יְהוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ צוֹק"ל.

סְפוּרִים רַבִּים מְהֻלָּכִים בְּקֶרֶב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹדוֹת חֲכָמָתוֹ וְחִרְפוֹתוֹ הַעֲצוּמוֹת, כְּפִי שֶׁהַתְּגַלוּ כִּבְר בַּהִיּוֹתוֹ יֵלֵד כָּךְ. פַּעַם אַחַת, מְסַפְרִים חֲסִידָיו, בַּעַת שֶׁהָיָה יְהוֹנָתָן בֶּן שְׁמוּנָה בְּלֶבֶד, יָשְׁבוּ וְלָמְדוּ כָּל לְמַדְנֵי וְחֲכָמֵי הָעִיר בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ, וּבִינֵיהֶם יוֹשֵׁב וְהוֹגֵה בַתּוֹרָה יְהוֹנָתָן בֶּן הַשְּׁמוּנָה. וְהֵנָּה, קָם אֶחָד מִלְּמַדְנֵי הָעִיר, וְשָׂאֵל שְׂאֵלָה בְּעֵינָיו דְּיוּמָא, בַּפְּרָשַׁת הַשְּׁבוּעַ: לְמַדְנֵי בַתּוֹרָה בְּמַפְתַּח הַצְּפַרְדְּעִים: "וְשָׂרַץ הַיָּאֵר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבְעַמְּךָ וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ". הֵנָּה, אָמַר הַלְּמַדָּן, אִף בַּתְּנוּרִים, אֵל תוֹךְ כִּבְשָׁן הָאֵשׁ הַשְּׁלִיכוּ עֲצָמֵן הַצְּפַרְדְּעִים. וְאִכּוּ, בְּגִמְרָא (פְּסָחִים נִג) שְׁנִינֵי: "מָה רָאוּ חֲנַנְיָה, מִישָׂאֵל וְעֹזְרִיָה, שֶׁמְסָרוּ עֲצָמָם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם לְכַבְּשָׁן הָאֵשׁ? – אֲלֵא נִשְׂאוּ קָל וְחוֹמֵר מֵהַצְּפַרְדְּעִים: מָה צְפַרְדְּעִים, שְׂאִיִן הֵן מְצוּוֹת עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כְּתוּב בְּהֵן: "וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ... וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ...". וְקִפְצוּ בְּרָצוֹן לְתוֹךְ הַתְּנוּר הַלּוֹהֵט – אָנוּ, שְׁמִצּוּיִם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם – עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה (=קָל וְחוֹמֵר) שְׁצַרְיָכִים לְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמִים. נַעֲנְעוּ הַכָּל בְּרֵאשִׁיָּהֶם: גְּמָרָא יוֹדְעָה הִיא זו.

אוּלָּם, נִשְׂאֵלָת הַשְּׂאֵלָה – הַמְּשִׁיךְ הַלְּמַדָּן – "הֲרֵי קָל וְחוֹמֵר זֶה אֲפָשֶׁר לְפָרוּךְ (=לְפוֹרֵר) אוֹתוֹ. שְׁהָרִי נְאֻמָּר לְמֹשֶׁה רַבְּנוּ, שִׁיאֻמַר לְפָרְעָה, מֵאֵת ה' יִתְּבַרְךָ: 'וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבְעַמְּךָ וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ...'. אִם כֵּן, כֵּן נִצְטוּוּ הַצְּפַרְדְּעִים מֵאֵת הַבּוֹרָא יִתְּבַרְךָ, לְעָלוֹת וּלְבוֹא בְּבֵיתֵי הַמִּצְרַיִם וּבַתְּנוּרֵיהֶם!

וְאִיךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל עַל הַצְּפַרְדְּעִים, שֶׁהֵן 'אֵינָן מְצוּוֹת עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם?' וְהֵלֵא מִתּוֹךְ כֵּן נִלְמַד הַקָּל וְחוֹמֵר". הַשְּׂתַתְּקוּ הַכָּל – "אִכּוּן קוֹשִׁיָה חֲזָקָה הִיא זו" – הִרְהֵרוּ. "וְאֵתָהּ, יְהוֹנָתָן, הָאֵם אֵינָן תְּשׁוּבָה בְּפִיךָ?" – שְׂאֵלוֹ הַלְּמַדָּן. הַסְּמִיק יְהוֹנָתָן, וְאָמַר בְּקוֹל חֲלָשׁ: "הֵן". "אָמַר נָא לְנוּ" – בְּקִשׁוֹ הַנוֹכַחִים. פִּתַּח יְהוֹנָתָן פִּיו, וְאָמַר: "אִכּוּן נִצְטוּוּ הַצְּפַרְדְּעִים לְעָלוֹת וּלְבוֹא בְּבֵיתְךָ, וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ, וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ, וּבְעַמְּךָ, וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ. אוּלָּם כָּל צְפַרְדְּעֵי הֵיטָה יְכוּלָה לֹמַר לְחַבְרָתָהּ: לְכִי אֵת, וְהַפְּנִסִי לְתוֹךְ הַתְּנוּר הַחֵם, וְאֲנִי אֲפָנֶס לְבֵית, לְמִטָּה, וְכַדוּמָה. וְאִף-עַל-פִּי-כֵן, לְמִרוֹת שְׂלֵא נִצְטוּוּ בְּפִרְטוּיֹת לְהִיכְנֵס לְתְּנוּר, חֲפָצוֹ הַצְּפַרְדְּעִים, כָּל אַחַת מֵהֵן, לְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמִים, וְקִפְצוּ אֵל תוֹךְ הַתְּנוּר הַלּוֹהֵט. וְלִכֵּן הַקָּל וְחוֹמֵר נִשְׂאֵר קָל וְחוֹמֵר – שְׁהָרִי הֵן לֹא נִצְטוּוּ דוֹקָא עַל "קְדוּשַׁת הַשֵּׁם". שְׁמַעוּ זֹאת כָּל הַנוֹכַחִים, וְהַתְּפַעְלוּ מִחֲכָמָתוֹ שֶׁל יְהוֹנָתָן הַקָּטָן, שֶׁהָיָה בֶּן שְׁמוּנָה שָׁנִים בְּלֶבֶד...

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

🕯️ **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:23**

bnei-zion.com

פְּרֻשַׁת הַשַּׁבּוּעַ: וְאָרָא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:35**

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִלּוּי נְשָׁמַת סַבְתֵי הַיְקָרָה שְׁפָרָה לֹוי בַת מַרִים ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נַפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ"

עַל הַגְּלוּת הַקְּשָׁה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכוּר הַבְּרִזָּל בְּמִצְרַיִם מִגְּלָה לָנוּ הָאֲרִיזוֹ"ל, שֶׁתְּכַלִּית יְרִידַת יִשְׂרָאֵל לְגְלוּת מִצְרַיִם הִיְתָה כְּדֵי שִׁישְׂרָאֵל יִזְדַּכְּכוּ שֵׁם מִכָּל סִיג וּפְגָם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "וְאַתְּכֶם לָקַח ה' וַיּוֹצֵא אֶתְכֶם מִכוּר הַבְּרִזָּל מִמִּצְרַיִם לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם...". וּפְרַשׁ שֵׁם רַש"י זצ"ל: "כוּר הוּא כְּלִי שְׂמֻזְקָקִים בּוֹ אֶת הַזֹּהֵב". כְּלוּמָר, כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ לְנִקּוּת אֶת הַסִּיגִים הַדְּבוּקִים לְזָהָב בְּאֲמֻצָּעוֹת הַיְתוּךְ בְּכוּר הַבְּרִזָּל, כִּי הִיָּה צָרִיךְ גַּם לְזַקֵּק וּלְנִקּוּת אֶת הַסִּיגִים, שֶׁנִּדְבְּקוּ בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּאֲמֻצָּעוֹת הַסֶּבֶל וְקוֹשֵׁי הַשַּׁעֲבוּד בְּמִצְרַיִם, כְּדֵי לְהַכִּין אוֹתָם לְקִרְאָת קַבְּלַת הַתּוֹרָה. אוּלַם, מִגְּלִים לָנוּ חוֹ"ל, שִׁירִידַת יִשְׂרָאֵל לְגְלוּת מִצְרַיִם הִיְתָה גַם כְּדֵי לְבַרֵּר וּלְהוֹצִיא מִשָּׁם אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁנִּפְּלוּ לְמִצְרַיִם עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹת דוֹר הַמְּבוּל.

עַנִּין זֶה נִלְמַד מִתּוֹךְ מֵאֲמַר הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית כו'): "וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה - בְּקוֹשֵׁי, בְּחֹמֶר - בְּקָל וְחֹמֶר, וּבְלִבְנִים - בְּלִבּוֹן הַלְּכָתָא, וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשֹׁדָה - דָּא (=זֶה) בְּרִיתָא, אֶת כָּל עֲבֹדָתָם - דָּא (=זֶה) מִשְׁנָה". וּכְּפִי הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ הִיא לְלַמְדָנוּ דַּעַת, שֶׁמָּה שֶׁסָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת קוֹשֵׁי הַשַּׁעֲבוּד בְּמִצְרַיִם הִיָּה כְּדֵי לְזַכְּכֶם וּלְנִקּוּתָם מִכָּל סִיג וּפְגָם. וְעַל-יְדֵי כִּי יִזְכּוּ לְהוֹצִיא אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה מִגְּלוּת מִצְרַיִם. וְאַחֵר-כֵּן, בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב וְאֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, הַכְּלוּלוֹת מִקוֹשֵׁי, קָל וְחֹמֶר, לִיבּוֹן הַלְּכוּת, בְּרִיתָא וּמִשְׁנָה.

עַנִּין זֶה מְפוֹרֵשׁ גַּם בְּסִפְרֵי הַקְּדוֹשׁ "מְאוּר עֵינַיִם" (שְׁמוֹת), וְכַפִּי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשָׁה: "בְּדוֹר הַמְּבוּל הָיוּ רַשְׁעִים גְּדוּלִים, עַד שֶׁהַפְּסִיקוּס (=הַפְּרִידוֹ) אֶת הָעוֹלָם עִם הַפּוֹעֵל, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, מִן הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא. עַל-כֵּן, כְּשֶׁנִּפְּסַק הָעוֹלָם וְהַתּוֹרָה מִשׁוֹרֵשׁ... תָּרַב הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהָיָה מְבוּל. וְלִהְיוֹן הַפִּילוֹ אֶת הַתּוֹרָה? בְּקִלְיַת מִצְרַיִם... עַל-כֵּן הוֹצִיָנוּ יִשְׂרָאֵל לְרֹד לְמִצְרַיִם, (כְּדֵי) לְהַעֲלוֹת אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁנִּפְּלָה בְּקִלְיַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּזֹהָר הַקְּדוֹשׁ: 'וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֹמֶר דָּא קָל וְחֹמֶר וּבְלִבְנִים דָּא לִבּוֹן הַלְּכָתָא, בְּפִרְךָ דָּא פִּירְכָא (=קוֹשֵׁי)...', עַד שֶׁהָעָלוּ אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה מִעֵמֶק קִלְיַת מִצְרַיִם".

לְפִי זֶה מְבוֹאָר, שֶׁמִּלְכַד הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים שֶׁל הַשַּׁעֲבוּד בְּמִצְרַיִם, כְּדֵי לְהַזְדַּכֵּךְ וּלְהַתְּלַבֵּן מִכָּל סִיג וּפְגָם, הָיוּ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל גַּם לְסַבּוֹל יִיסוּרִים, בְּבַחֲיַנַת (שַׁבַּת סג'): "אִין דְּבַרֵי תּוֹרָה מִתְּקִימִים אֲלָא בְּמֵי שְׁמַמִּית עֲצָמוּ עֲלֵיהֶם". וְעַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִים הַלָּלוּ, שֶׁהָיוּ לָהֶם בְּקוֹשֵׁי הַשַּׁעֲבוּד, בְּחֹמֶר וּבְלִבְנִים, לֹא רַק שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ בְּכוּר הַבְּרִזָּל מִכָּל סִיג וּפְגָם, אֲלָא גַם זָכוּ לְהוֹצִיא אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מִגְּלוּת מִצְרַיִם.

עַנִּין זֶה, שְׁעַל-יְדֵי הָעֲוֹנוֹת גוֹרֵם הָאָדָם לְאוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה לְפוֹל בְּתוֹךְ הַגְּלוּת, מְבוֹאָר גַּם בְּסִפְרֵי הַקְּדוֹשִׁים. וְעַל-כֵּן הַתְּפִלָּל נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, דוֹד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים קיט', יח'): "גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נַפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ". דְּהֵינּוּ, דוֹד הַמֶּלֶךְ הַתְּפִלָּל לְה' יִתְבָּרַךְ, וּבִקְשׁ - "גַּל עֵינַי" - תְּגַלֵּה וְתֹאִיר אֶת עֵינַי, כְּדֵי שְׂאוּכַל לְהוֹצִיא מִהַגְּלוּת אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם בְּעֲוֹנוֹתַי. וְזֶהוּ "וְאֲבִיטָה נַפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ" - שְׂאוּכַל לְהַבִּיט אִיזוֹ אוֹת מִתּוֹרַתְךָ נַפְלָה בְּגְלוּת, וְאוּכַל לְהוֹצִיאָהּ. (הַתִּיבָה "נַפְלְאוֹת" מוֹרַכְכַת מִ"נַפֵּל - אוֹת" - נַפְלָה אוֹת). (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה")

צְפָרְדַּע - צְפוֹר דַּעָה

עַל שְׁמָהּ שֶׁל הַצְּפָרְדַּע מוּבָא בִּילְקוּט שְׁמַעוֹנִי (יִלְקוּט שְׁמַעוֹנִי וְאֲרָא רִמּוֹ קַפּב'), שֶׁשֵּׁם הַצְּפָרְדַּע הוּא מְלִשׁוֹן צְפוֹר דַּעָה, דְּהֵינּוּ, שִׁישׁ בָּהּ דַּעַת. אִם כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, אִיזוֹה דַּעַת יֵשׁ לְצְפָרְדַּע?

יִתְכַּן לְבָאָר עַנִּין זֶה עַל-פִּי מָה שְׂאֲמָרוּ חַכְמִים, שֶׁ"דַּעַת" זֶה עַנִּין שֶׁל הַכֶּרֶת הַבוֹרָא, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּתוֹרָה: "אֶתָּה הָרִאֵת לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים", וְכֵן "וַיִּדְעָתָם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", "וַיִּדְעָתָ הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לְבָבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים" וְעוֹד. וְזֶהוּ שְׂאֲמַר דוֹד הַמֶּלֶךְ לְשִׁלְמָה בְּנוֹ: "וְאַתָּה שְׁלֵמָה בְּנֵי דַע אֶת אֱלֹהֵי אֲבִיךָ". דְּהֵינּוּ, שְׁהַדַּעַת הָאֱמִיתִית שֶׁל הָאָדָם הִיא לְדַעַת אֶת הַקַּב"ה, הוּא הַבוֹרָא יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ.

והנה, כידוע, הצפּרדע מסַרָה את נפְשָה וקִדְשָה שם שְׁמַיִם, כְּאִשֶּׁר קִפְצָה הִיא לְתוֹךְ תְּנוּרֵי הַמְצָרִים הַבּוֹעִרִים. על-כֵּן הִיא קְרוּיָה בְּשֵׁם **צִפְרָדַע** – "**צפּור דַּעָה**" – שֶׁכֵּן, הֵיטָה לָהּ **דַּעַת וּתְבוּנָה** לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאָהּ וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בְּרַבִּים.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף מָה שְׁכָתוּב בַּגְּמָרָא, שְׁחַנְנִיָּה מִיִּשְׂאֵל וְעִזְרִיָּה לְמַדּוֹ "**קַל וְחֹמֶר**" מֵהַצִּפְרָדַע, וּמָסְרוּ עֲצָמָם לְתוֹךְ **כִּבְשֵׁן הָאֵשׁ**, כְּפִי שְׁמוּבָא בַּגְּמָרָא (פסחים נג): "**דְּרַשׁ תּוֹדוֹס אִישׁ רּוּמִי**: מָה רָאוּ חֲנַנְיָה מִיִּשְׂאֵל וְעִזְרִיָּה שְׁמָסְרוּ עֲצָמָן עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, לְתוֹךְ **כִּבְשֵׁן הָאֵשׁ**? (אֵלָּא) נִשְׂאוּ קַל וְחֹמֶר מִצִּפְרָדַעִים. וּמָה צִפְרָדַעִים שְׂאִינָן מְצוּיִן עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, כְּתִיב בְּהוֹ(=כְּתוּב עֲלֵיהֶן), "וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ, וּבַתְּנוּרִיךָ וּבַמִּשְׁאֲרוֹתֶיךָ", אִימָתִי מִשְׁאֲרוֹת(=הַבְּצֵק) מְצוּיּוֹת אֲצֵל תְּנוּרָה... בְּשַׁעָה שֶׁהַתְּנוּרָה **חַם**. (וְאִם כֶּךָ) אֲנִי שְׁמָצוּיִן עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה!" (= "קַל וְחֹמֶר" שְׁצָרִיכִים אֲנִי לְמָסוֹר אֶת עֲצָמָנוּ עַל קִדְוִשַׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ).

וַיֵּשׁ לָנוּ לְשֵׂאוֹל: שֶׁכֵּן, לְכַאוּרָה הֲרִי "**קַל וְחֹמֶר**" זֶה אֲפִשֶׁר לְפָרוֹךְ(=לְפֹרֵר) אוֹתוֹ. שְׁהָרִי, בְּמַכַּת הַצִּפְרָדַעִים נֹאמֵר לְפָרְעָה, מֵאֵת ה' יִתְבָּרַךְ: "וְעָלוּ וּבָאוּ (הַצִּפְרָדַעִים) בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבַבַּיִת עַבְדֶּיךָ וּבַעֲמֻדָּךְ וּבַתְּנוּרִיךָ וּבַמִּשְׁאֲרוֹתֶיךָ...".

וְאִם כֶּךָ, כֵּן נִצְטוּוּ הַצִּפְרָדַעִים מֵאֵת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, לְעֵלוֹת וּלְבוֹא בְּבַיִת הַמְצָרִים וּבַתְּנוּרֵיהֶם! אִם כֶּךָ, אִיפֹה יֵשׁ כָּאֵן קִידוּשׁ ה' שֶׁל הַצִּפְרָדַעִים? שְׁהָרִי הֵן נִצְטוּוּ עַל-יְדֵי ה' לְהִיכָנֵס לְתְּנוּרִים.

אֵלָּא, אוֹמֵר עַל-כֶּךָ רַבִּי יוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ, בְּסִפְרוֹ "**עֵרוֹת דְּבַשׁ**", אֲמַת שֶׁנִּצְטוּוּ הַצִּפְרָדַעִים לְעֵלוֹת וּלְבוֹא בַתְּנוּרִים. אוֹלָם גַּם כְּתוּב: "וְעָלוּ וּבָאוּ (הַצִּפְרָדַעִים) בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבַבַּיִת עַבְדֶּיךָ וּבַעֲמֻדָּךְ...". דְּהֵינּוּ, בַּחֲדָרִים בְּמִיטוֹת וּבְכָל הַבַּיִת. וְלָכֵן, כָּל צִפְרָדַע הֵיטָה יְכוּלָה לֹמֵר לְחִבְרָתָהּ: לְכִי אִתִּי, וְהִכְנָסִי לְתוֹךְ הַתְּנוּרָה **הַחֵם וְהַלוֹהֵט**, וְאֲנִי אֶכְנֵס לְבַיִת, לְמִטָּה, וְכַדוּמָה. וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן, לְמִרוֹת שֶׁלֹּא נִצְטוּוּ הַצִּפְרָדַעִים בְּפִרְטוּיּוֹת לְהִיכָנֵס לְתְּנוּרָה, רַבּוֹת מֵהֵן חִפְצוּ לְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמַיִם, וּקְפָצוּ אֶל תּוֹךְ הַתְּנוּרָה **הַלוֹהֵט**.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף דְּבַר פְּלֵא שֶׁהֵבִיא ה"כְּלִי יִקָּר", שֶׁהֵנָּה, כְּאִשֶּׁר צִעַק מִשֶּׁה אֵל ה' שִׁיֶּסֶר אֶת הַצִּפְרָדַעִים מִפְּרַעָה, כְּתוּב: "**וַיִּמְתּוּ** הַצִּפְרָדַעִים מִן הַבָּתִּים מִן הַחֲצֵרֹת וּמִן הַשְּׂדֵת". וְרֵאוּי לָנוּ לְהַבִּין מִדּוּעַ **מִתּוֹ** הַצִּפְרָדַעִים, וְלֹא **נִעְלָמוּ** כְּמוֹ בְּמַכַּת הָעָרֹב וְהָאֲרֵבָה? (בְּמַכַּת הָעָרֹב כְּתוּב: "וַיִּסֶר הָעָרֹב מִפְּרַעָה מִעַבְדֵי וּמִעַמּוֹ לֹא נִשְׂאָר אֶחָד". וּבְמַכַּת הָאֲרֵבָה כְּתוּב: "וַיִּהְיֶה ה' רוּחַ יָם... וַיִּשָּׂא אֶת הָאֲרֵבָה... יָמָה סוּף לֹא נִשְׂאָר אֲרֵבָה אֶחָד").

אֵלָּא, אוֹמֵר ה"כְּלִי יִקָּר", צָרִיכִים אֲנִי לְדַעַת, שֶׁכָּאֵן רָצָה הַקַּב"ה לְלַמְדָנוּ מוֹסֵר וְדַעַת, שֶׁכָּל הַמוֹסֵר נִפְשׁוֹ עַל קִידוּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, יֵשׁ לְהַקַּב"ה הַרְבֵּה דְרָכִים לְהַצִּילוֹ. לְעוֹמֵת זֹאת, מִי שְׂאִינוּ מוֹסֵר נִפְשׁוֹ עַל קִידוּשׁ ה', יֵשׁ לָהּ הַרְבֵּה דְרָכִים לְהַמִּיתוֹ. לָכֵן, אוֹמֵר ה"כְּלִי יִקָּר", הַקַּב"ה **הַמִּית** אֶת כָּל הַצִּפְרָדַעִים שֶׁלֹּא קִדְשׁוּ אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא נִכְנְסוּ לְתְּנוּרִים. וְלְעוֹמֵת זֹאת הַצִּיל אֶת כָּל הַצִּפְרָדַעִים שֶׁקִּדְשׁוּ אֶת שְׁמוֹ, וְכִאֲשֶׁר הֵן נִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַתְּנוּרִים הַ**בּוֹעִרִים**, לֹא שִׁלְטָה בְּהֵן הָאֵשׁ. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב: "**וַיִּמְתּוּ** הַצִּפְרָדַעִים מִן הַבָּתִּים מִן הַחֲצֵרֹת וּמִן הַשְּׂדֵת...". וְלֹא נֹאמֵר מִן הַתְּנוּרִים – לְלַמְדָךְ, שֶׁכָּל הַצִּפְרָדַעִים שֶׁעָלוּ וּנְכַנְסוּ לְתוֹךְ הַתְּנוּרִים כְּדִי לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא **מִתּוֹ** "וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מְצָרִים... וְגִאֲלֵתִי אֶתְכֶם"

מְסוּפָר עַל הַמַּגִּיד הַקְּדוּשׁ רַבִּי נַחוּם מְצַרְנוּבִיל, שֶׁנִּקְלַע פַּעַם לְפוֹנְדֵק דְרָכִים שְׁבַעֲלֵי הָיָה יְהוּדִי. וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה יָרַד רַבִּי נַחוּם מִמִּשְׁכְּבוֹ, וַיֵּשֶׁב כְּהַרְגָלוֹ עַל הָאֲרֵץ, וְעָרַךְ "תִּיקוֹן חֲצוֹת" בְּכִי מֵר, שְׁעוֹרָר אֶת בְּנֵי הַבַּיִת מִשְׁנָתָם. מֵהָר אֵלָיו הִיהוּדִי, בַּעַל הַפוֹנְדֵק, וְשָׂאֵל בְּבִהְלָה מִדּוּעַ הַרְבִּי בּוֹכָה? אוֹלֵי הוּא אִינוּ חָשׁ בְּטוֹב? שְׂמָא כּוֹאֵב לוֹ מִשְׁהוּ? לֹא! – הַשִּׁיב רַבִּי נַחוּם. אֲנִי מְקוֹנֵן עַל הַחֲרָפָן וְהַגְּלוּת. מָה זֶה חֲרָפָן וְהַמְּקוֹם לְקִינָה? – תְּמָה הַפוֹנְדֵקָאִי. אֵינְךָ יוֹדֵעַ? – שְׂאֵלוֹ רַבִּי נַחוּם – הֲלֹא בַּעֲבֹר הָיָה לָנוּ בֵּית מִקְדָּשׁ, וְנִחְרַב... הֲרִי מִלְּפָנִים הֵינּוּ בְּאֲרֵץ חֲמֻדָּה, וּמִפְּנֵי חֲטָאִינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ... וְאֲנִי מְבַקֵּשׁ מֵאֵת ה' שִׁישְׁלַח לָנוּ בְּמַהֲרָה אֶת מִשִׁיחַ צְדָקָנוּ, שִׁיּוֹצִיאֵנוּ מִפֶּה וּיְבִיא אוֹתָנוּ לְאַרְצֵנוּ, אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל... הֲאִם אַתָּה מוֹכֵן לְעֵלוֹת לְאַרְצֵנוּ, אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל? שְׂאֵל אוֹתוֹ רַבִּי נַחוּם. חֲכַךְ הַפוֹנְדֵקָאִי בְּרֵאשׁוֹ וְאָמַר: אֵינְנִי יוֹדֵעַ! תִּיב אֲנִי לְהַתִּיעֵץ עִם אִשְׁתִּי – מִי יוֹדֵעַ, אוֹלֵי לֹא כְּדָאִי הַדְּבָר? הַלֵּךְ בַּעַל הָאֲכַסְנִיָּה, וְכַעֲבוֹר שַׁעָה קָלָה חֲזוֹר "מֵהַהֲתִיעֲצוֹת" עִם אִשְׁתּוֹ, וְתִשׁוּבָה בְּרוּרָה בְּפִיו: לֹא נַעֲלָה! וְכִי מָה יְהִיָה עַל כָּל רְכוּשֵׁנוּ – עַל הַחֲנוּה, הַפְּרוֹת, הַעֲזִים, וְהַתְּרַנְגוּלוֹת? חֲבַל עֲלֵיהֶם! לֹא נִסְפִים לְלַכֵּת סֵתָם כֶּךָ אַחֲרֵי הַמְּשִׁיחַ וְלַעֲזוֹב אֶת הַכָּל... לֹא הַרְפָּה מִמֶּנּוּ רַבִּי נַחוּם, וְאָמַר לוֹ: וְכִי כָּךָ טוֹב לָךְ פֹּה? הֲלֹא לְעֵתִים תְּכּוּפּוֹת הַטְּטָרִים מֵתְנַפְּלִים עַל הַיְּהוּדִים וְהוֹרְגִים וְחוֹמְסִים וּבוֹזִזִים הַכָּל! הֲרִי עֲדִיף שְׁנַעֲלָה לְאַרְצֵנוּ, אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל! לֹא יָדַע הַפוֹנְדֵקָאִי מָה לַעֲנוֹת לְרַבִּי נַחוּם, וְשׁוּב רָץ לְשֵׂאוֹל בַּעֲצַת אִשְׁתּוֹ "הַגְּאוּנִית". וְתִיכָף וּמִיד חֲזַר מֵאַשְׁתּוֹ, וְאָמַר לְרַבִּי נַחוּם שֶׁהוּא וְאַשְׁתּוֹ מְבַקְשִׁים מִרַבִּי נַחוּם שִׁתְּפַלֵּל לָהּ, שִׁיְגַרֵּשׁ מִיָּד מִכָּאֵן אֶת הַטְּטָרִים לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְאֲנִי נִשְׂאָר כָּאֵן עִם הַעֲזִים וְהַתְּרַנְגוּלוֹת... **שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נֹא לְשִׁמּוֹר עַל קִדְוִשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

🕯️🕯️ **כניסת השבת: 16:23**

bnei-zion.com

פרשת השבוע: וארא

ערב שבת כה' טבת תשע"ח (12.1.18) moshe45@bezeqint.net ר"ת: 18:56 **יציאת השבת: 17:35**

הפטרה: "כה אמר ה'" לעילוי נשמת סבתי היקרה שפרה לוי בת מרים ת.נ.צ.ב.ה (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה'"

על הכתוב שבפתח הפרשה, "וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה'", אומר ה"כסא רחמים", שכאן דבר הקב"ה אל משה במידת הדין. שכן, כל מקום שנאמר בו "אלהים" רומז למידת הדין. וכל שכן שפתוב "וידבר", שהוא דיבור קשה, שגם הוא מידת הדין אם כך, אומר ה"כסא רחמים", יש לנו בפסוק זה שני דינים ("וידבר אלהים").

ושני דינים אלו הם כנגד פעמים "למה", שאמר משה להקב"ה (בסוף הפרשה הקודמת): "למה הרעתה לעם הזה, למה זה שלחתני?" (ענין זה נרמז גם בפתוב: "וידבר אלהים אל משה" – סופי תיבות "למה").

והנה, על הפתוב בהמשך, "ויאמר ה' אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה פי ביד חזקה ישלחם", מפרש רש"י: "(משה), הרהרת על מידותי. לא כאברהם, שאמרתי לו 'פי ביצחק יקרא לך זרע', ואחר-כך אמרתי לו 'העלהו לעלה', ולא הרהר אחר מידותי. לפיכך עתה תראה" – (את) העשוי לפרעה (אתה) תראה. (אבל) לא (את) העשוי למלכי ז' (=7) (ה)אומות, כשאביאם (=את ישראל) לארץ".

וכאן, אומר ה"כסא רחמים", נשבע הקב"ה, שמשה לא יכניס את ישראל לארץ, אלא יהושע. וזהו שנאמר: "וידבר אלהים" – "אלהים" ראשי תיבות משה אינד הולך לארץ ישראל. וכן, "אלהים" ראשי תיבות אמרת למה הרעתה? הושע מכניסם.

"וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינם ויבלע מטה אהרן את מטתם"

על פסוק זה (ז' יב') פתוב בזהר הקדוש: אמר רבי אלעזר: תיפח רוחם של אלה האומרים, שהקב"ה אינו עתיד להחיות את המתים, ואיך יתכן שיעשה מהמתים בריה חדשה?

אומר הזהר הקדוש: יבואו אלו השוטים, הרחוקים מהתורה ומהקב"ה, ויראו מפרשתנו – שהרי בידו של אהרן היה מטה של עץ יבש, והקב"ה הפך אותו לתנין – לבריה עם רוח וגוף. אם כך, בודאי שאותן גופות האנשים, שהיו בהן רוחות ונשמות קדושות, ושמרו על תורה ומצוות, ועסקו בתורה ימים ולילות – הרי שלאחר גמר התיקון (=בימות המשיח) על אחת כמה וכמה שהקב"ה יעשה אותם בריה חדשה, ויחיה אותם.

אמר רבי חיא: ולא עוד, אלא שאותו הגוף יקום לתחיה, שכן כתוב (ישעיה כו' יט'): "יחיו מתיד", ולא כתוב "יבראו מתיד". שהרי, הגוף כבר נברא, וכל שצריך הוא רק לחיותו מחדש. ומוסיף ואומר רבי חיא, שעצם אחת (לזו שמה) תישאר בגוף אשר באדמה, והיא אינה נרקבת ואינה מתבלה לעולם.

וכאמור, לעתיד לבוא, בגמר התיקון, הקב"ה ירפף את אותה העצם, ויעשה אותה כמו שאור (=שמרים) בפצק, והיא תעלה ותתפשט (=תתפח) לארבעה כיוונים, וממנה ישתכלל ויבנה הגוף וכל איבריו מחדש. ולאחר מכן, יתן הקב"ה בגוף זה את הנשמה. אמר רבי אלעזר לרבי חיא: נכון, וכך יהיה הדבר, ואותה עצם, הקב"ה מרפף אותה בטל, שנאמר (ישעיה כו' יט'): "טל אורת טלף". (על-פי הזהר הקדוש חב' כח)

רואים אנו מדברי הזהר הקדוש, כי תחית המתים תהיה כמו גאולת מצרים. שכן, כמו שבגאולת מצרים לא נתן הקב"ה לעם ישראל לרדת ולשקוע בחמישים שערי הטומאה, אלא דאג להשאיר בהם את הניצוץ היהודי, אותו הבעיר משה רבנו, עליו השלום, ללהבה גדולה – כך הקב"ה משאיר בגוף המת עצם אחת, וממנה, על-ידי טל התחיה יבנה הגוף בתחית המתים, במהרה בימינו, אמן.

"וישלח פרעה ויקרא למשה ולאהרן, ויאמר אלהם חטאתי הפעם. ה' הצדיק, ואני ועמי הרשעים" (ט' כו')

במקרא זה אנו נפגשים לכאורה בוידוי יוצא מן הכלל של פרעה הרשע, שאף-על-פי היותו מלך מצרים, האדם המסמל את הקליפה/הטומאה הכי גדולה במצרים, מודה הוא בעצמו, ואומר: "חטאתי הפעם. ה' הצדיק, ואני

ועמי הרשעים". האם פרעה חוזר בתשובה? היתכן?

אולם כבר שנינו בגמרא (עירובין יט'): "אמר רבי שמעון בן לקיש: **רשעים** – אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה...". ונשאלת השאלה, האם וידוי זה של פרעה מלך מצרים, שנראה כאילו חזר בתשובה, אינו סותר את דברי התנא הקדוש רבי שמעון בן לקיש: **רשעים** – אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה?"

אומר על כך הקדוש המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל, בספרו "ליקוטי שושנים", שגם במקרא זה הכניס פרעה **רשעות**, כפי שמתאים לקליפה שפמוהו. שכן, מבואר בספרים, שפאשר אנו בגלות, אז, בעונותינו הרבים, יש פרוד בשמו של הקב"ה "יהוה": פרוד בין אותיות יה' לאותיות וה'. והנה, פרעה הרשע רצה להפריד בין אותיות יה' לבין אותיות וה', ולכן אמר: "י' הצדיק, ואני ועמי הרשעים", שמלבד תיבת "ואני" ראשי התיבות של דברי פרעה הוא יהוה.

ומוסיף רבי שמשון מאוסטרופאלי, שגם במגילת איכה (א', י') יש פרוד בשם ה' בסופי התיבות של הפסוק: "כִּי רֵאִתָּה גוֹיִם בְּאוֹ מִקְדְּשֶׁהָ" – שתיבת "גוים" מפרידה בין אותיות יה' לבין אותיות וה'. וזהו פרוש הפסוק בתהילים (עט', א'): "מזמור לאסוף אלקים באו גוים בנחלתך" – שרמז הכתוב כאן על תיבת "גוים" שבאו בנחלת קדש להפסיק בין אותיות יה' לבין אותיות וה', ובכך "טמאו את נחלתך".

ומכאן מבואר לנו, שגם כאן, במלים שאמר פרעה "י' הצדיק, ואני ועמי הרשעים" טמן את ארסו כנחש, כדי להפריד בין יה' לבין וה'.

(והירות, חדש שבט בפתח) "חושף שבטו שונא בנו, ואהבו שחרו מוסר"

על הפתוב במשלי (יג, כד), "חושף שבטו שונא בנו", כתוב במדרש (לקוט שמעוני, משלי יג): "וכי יש אדם ששונא (את) בנו? אלא, מתוך שאין מוכיחו על התורה והתקמה ודרך ארץ, עתיד (לבסוף האב) לשנאותו. אבל, אם (האב) מוכיחו, נעשה אוהבו, שנאמר: 'ואהבו שחרו מוסר'. וכן הקב"ה, מתוך שהוא אוהב את הצדיקים, (הוא) מיסרן בעולם הזה בייסורין ובשעבוד מלכויות, כדי שתהא להם לכפרת עון".

הנה, מבואר מפאן, שמפיון שהקב"ה הוא בבחינת אב לבניו ואוהבם מאד, לכן הוא מיסרם בייסורין. (ובמיוחד את הצדיקים, כמו שאומר המדרש: "מתוך שהוא אוהב את הצדיקים, (הוא) מיסרן בעולם הזה בייסורין"). וכל זה, כדי לכפר על עונותיהם, ולהצילם מרדת שאול. כמו שאומר שלמה המלך (משלי כג, יד): "אתה בשבט תכנו ונפשו משאול תציל".

ויש לומר, שענין זה של הייסורים הוא דוקא בחדש שבט, שהוא גם לשון שבט (=מטה ושוט). על-כן, צריך מאד בחדש שבט להרבות בלימוד התורה, בתפילה ובתחנונים לפני ה' יתברך. ובמיוחד האברכים, בני התורה (שהם נחשבים בנים נאמנים לפניו יתברך), כדי שלא יתקים, חלילה, הכתוב בתהילים: "אם יעזבו בניו תורת... ופקדתי בשבט (בשבט) פשעם ובנגעים עונם".

יהי רצון, מלפני ה', אל רחום וחנון, שתרחם עלינו (שהרי הכל שגגה היא מלפנינו), ותצילנו מכל גזרות קשות ורעות, ותאמר די לצרותינו, ותשיב מעלינו את המטה/השבט, כמו שכתוב (במדבר יז, כה): "ויאמר ה' אל משה השב את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות לבני מרי... ולא ימתו" – אמנו! (בפסוק, קפיצות של ארבע אותיות מתקבלת המלה "שבט"). ("בני ציון")

"מאימתי קורין את שמע... (לכבוד יום ההילולא של הרה"ק ר' זושא מאניפולי זיע"א, שחל ב-ב' בשבט)

פעם בא הרב הקדוש ר' זושא מאניפולי זיע"א אל הרה"ק ר' שמעלקא זצ"ל, ובקש ממנו שילמד עמו. והתחילו ללמוד מתחילת מסכת ברכות: "מאימתי קורין את שמע...".

פתאום הפיל הרה"ק ר' זושא מאניפולי את עצמו על הארץ באימה גדולה ובפתח גדול, ואמר: אל תקרא "מאימתי", אלא "מאימתי" (=לשון פחד ואימה) – שמחמת (=בגלל) אימת (=הפחד מפני) ה' יתברך, צריך לקרוא את "קריאת שמע"...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!